

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 8. NOVEMBRA 1979

ŠTEVILKA: 42 • LETO: XXVIII

Náš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

ZA ČIM BOLJŠI POSLOVNI ZAKLJUČEK LETA IN ČIM BOLJŠI START V NOVO LETO

Na prihodnji seji delavskega sveta, ki je predvidena 15. novembra, bodo delegati obravnavali kot osrednjo točko dnevnega reda devetmesečno poslovno poročilo železarne Jesenice. Obravnava in sklepi bodo odraz obravnav v TOZD in delovnih skupnostih, ki so bile in v teh dneh še bodo v okviru delovnih skupin in v ostalih organih samoupravljanja.

V TOZD so obravnavali akcijske programe, ki so jih predložila vodstva, s ciljem, da se do konca poslovnega leta izboljša stanje, odpravi napake, ki jih delamo in za to mobilizira vse delavce. V teh razpravah so delavci razpravljali tudi o doseženih rezultatih in slabostih, ki so spremljale naše delo in možne ukrepe za izboljšanje stanja.

VEČ ZNANSTVENO MARKSISTIČNE MISLI PRI PRESOJI STANJA

Ta čas, ko na zborih delavcev oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše železarne potekajo razprave o rezultatih devetmesečnega poslovanja, bi morali tudi dovolj znanstveno kritično presoditi, kako uresničujemo socialistične samoupravne družbenoekonomske odnose v TOZD, delovnih skupnostih in v delovni organizaciji kot celoti.

Da bi bolje razumeli pomen tega vprašanja, pogledajmo, kako je o tem razmišljal Edvard Kardelj v razpravah med pripravljanim zakonom o združenem delu. Takole pravi:

»Vprašanje dohodka in dohodkovnih odnosov — kakor sprito pomanjkanja boljšega termina imenujemo ekonomske odnose med delavci oziroma med temeljnimi organizacijami združenega dela pri pridobivanju, razporejanju, združevanju in skupni porabi dohodka — je dejansko centralno vprašanje reproduciranja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in, dejal bi, centralno vprašanje graditve in nadaljnjega razvoja našega gospodarskega sistema na temeljih socialističnega samoupravljanja. Če tega vprašanja v prihodnje ne bomo reševali na podlagi zelo jasnih smeri razvoja, bodo nastopile razne negativne posledice, tako za sam razvoj samoupravljanja, kakor tudi za materialni, gospodarski razvoj naše družbe.«

Ob tako jasno opredeljenih dohodkovnih odnosih kot družbeno-ekonomske kategorije, nekoliko čudno zveni ugotovitev v članku Gra-

divo za razpravo o devetmesečnem obračunu, ki je bilo objavljeno v 40. številki Železarja, v katerem je med drugim rečeno: »Žal na so mnogokrat naše obravnave obrnjene v popolnoma drugo smer, tako

(Nadaljevanje na 3. strani)

Do konca leta je le še malo časa, manj kot dva meseca, kljub temu pa je še možno marsikaj narediti, ne samo za čim boljši končni rezultat, ampak tudi za čim boljši start v naslednje leto.

Kljub temu, da so gospodarski pogoji poostreni, da nastopajo mnoge težave, ki imajo notranji in zunanji značaj, pa naši rezultati, predvsem finančni, niso kritični.

V naši Železarni je že dalj časa znano, da ni samo fizični obseg proizvodnje tisto, kar ustvarja poslovni uspeh. Redna dobava kupcem tako po količini kot kvaliteti dviga poslovni uspeh železarne. Ob tem pa se moramo zavedati, da je za finančni rezultat pomembna prodajna cena, ki pa je odvisna od čim bolj kvalitetnega materiala in seveda od stroškov proizvodnje, za katere si moramo prizadevati, da bodo najnižji. Torej niso važne samo tone, ampak kvaliteta, izplen in stroški, kar ustvarja poslovni rezultat oziroma dohodek.

To je razvidno iz poslovnega poročila, v katerem je prikazana produktivnost tudi vrednostno. Najvišji indeks v odnosu na lansko leto iz-

(Nadaljevanje na 3. strani)

60 LET BITKE ZA OSVOBAJANJE ČLOVEKA IN DELA

Letos 26. januarja je preteklo šestdeset let, odkar so jeseniški delavci na marksistični osnovi ustanovili delavsko prosvetno društvo Svoboda, ki je s prekinitvijo med narodnoosvobodilno borbo, ves čas obstoja imelo v ospredju bitko za osvoboditev človeka in dela kot zgodovinskega cilja delavskega razreda.

Prvo delavsko kulturno društvo je bilo sicer na Jesenicah ustanovljeno pod imenom Vzajemnost že 31. marca 1912 in je delovalo do 19. aprila 1913, ko je bila ustanovljena podružnica Svoboda, ki je delovala do izbruha prve svetovne vojne. Vzajemnost je bila namreč razpuščena, za kar je takratna avstrogrška buržoazija dobila razlog

v predavanju Ivana Cankarja v Ljubljani, v bistvu pa je hotela preprečiti širjenje socialistične miselnosti v času, ko se je že pripravljala na prvo svetovno vojno. Svoboda je prevzela vse naloge Vzajemnosti in kronisti so zapisali, da se je s tem med slovenskim delavstvom pričelo gibanje, ki je pred-

(Nadaljevanje na 8. strani)

SLOVESEN ZAČETEK GRADNJE KARAVANŠKEGA PREDORA

V petek, 9. novembra, bo ob 10.30 dopoldan slovesen začetek gradnje karavanškega predora, katere se bodo udeležili najvišji predstavniki avstrijske zvezne in koroške deželne vlade, predstavniki zveznega izvršnega sveta SFRJ in SRS, predstavniki republiške skupnosti za ceste, republiških družbenopolitičnih organizacij in predstavniki jeseniške občine.

Slovesnost bo na prostoru, kjer bodo predor na jugoslovanski strani začeli graditi, to je približno 200 metrov dalje od spomenika talcem na Hrušici.

Na slovesnosti bosta v kulturnem programu sodelovala pihalni orkester Jeseniški železarji in folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dovje.

Družbenopolitične organizacije občine vabijo vse prebivalce, predvsem pa prebivalce KS Hrušica, Dovje-Mojstrana in Plavž, kakor tudi ostale občane in delovne ljudi, da se slovesnosti udeležijo. Organizirani bodo tudi krajevni avtobusi, urnik vožnje pa bo sporočen prek lokalne radijske postaje Triglav — Jesenice.

POMEN KOREKTIVNOSTI PROGRAMOV

Sistemsko organiziranje združenega dela z namenom, da združujemo sredstva in delo, je spodbujanje k povečanju dohodka, večji produktivnosti, k pospešenemu razvoju, seveda z upoštevanjem načina, ki ga danes terja proizvodnja, ekonomska, tehnična oziroma tehnološka povezanost.

Z združevanjem dela in sredstev se odpirajo nove perspektive za razvoj samoupravnih odnosov na osnovi intenzivnega naraščanja proizvodnje in dohodka na podlagi rasti celotne družbene produktivnosti za okrepitev potenciala združenega dela.

Integrativnost sistema organiziranja proizvodnje mora postati kohezivna sila v razvojnih programih,

s tem pa tudi hitrejša pot k ustreznim rešitvam pripravljanja spremembam na tržišču. Seveda pa vsako organizacijsko razvrščanje oziroma preorientiranje vložnih surovin zahteva skrbno ekonomsko analizo, temelječo na prihodku, regulativno razčlenjenem. Kajti povezovalje in ugotavljanje prioritetenosti mora sloneti na prihodku, na

(Nadaljevanje na 2. strani)

DELAVEC — GOSPODAR

Premalo je še vneze za poglobljeno obveščanje o gospodarjenju, OBVEŠČATI BI MORALI PREDVSEM S TEGA VIDIKA, DA BI SE DELAVEC MOGEL OBNAŠATI KOT GOSPODAR, je na seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije poudaril predsednik Vinko Hafner. Dejal je tudi, da večkrat dajemo delavcu preobširne in prezahtevno napisane podatke. Informacije naj vsebujejo le bistvene ugotovitve, napisane tako, da jih razume tudi nekvalificiran delavec.

Se neka značilnost bi morala prevzeti informacijo o poslovnih in gospodarskih rezultatih. Namreč ta, da ne bi bile namenjene zgolj obveščeni delavcev o rezultatih, marveč da bi bile pripravljene tako, da bi na podlagi teh informacij delavci lahko dajali pobude za prihodnje ravnanje, da bi odločali.

S KRESANJEM MNENJ DO SKLEPOV

Ce nas preveva občutek zadovoljstva, da je obveščanju delavcev na-

menjeno veliko pozornosti, se moramo zavedati, da to pomeni veliko obveznost za vse, ki so kakorkoli zadolženi za informacije. To ni odgovornost le za pripravljalce informacij, ampak (vsaj še) tudi za sindikalne in druge družbenopolitične delavce in za sodelavce sredstev obveščanja v združenem delu. Ni dovolj, če glasilo na prvi strani in z velikimi naslovnimi črkami objavi npr. Rezultati poslovanja v naši

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavec pri remontu SM peči (SK)

SKUPAJ S STABILIZACIJSKIMI PRIZADEVANJI JE POTREBNO KREPITI TUDI MEDSEBOJNE ČLOVEŠKE ODNOSE

Ne mine dan, da ne bi na različnih nivojih in v različnih sredinah govorili o stabilizacijskih prizadevanjih, ki so prisotna oziroma bi morala biti prisotna v vseh sferah gospodarskega in družbenega delovanja. Po mnogih ocenah so ta prizadevanja še mnogo pre malo razvita na področjih družbenih dejavnosti oziroma povsod tam, kjer si delavci v teh dejavnostih pridobivajo dohodek na osnovi svobodne menjave dela in da je tudi v gospodarski sferi še mnogo preveč ugotavljanj, sklepov in različnih programov, premalo pa konkretnih rezultatov oziroma dela.

V večini tovrstnih razprav pa je največkrat popolnoma odsotna samokritika, najsibo posameznikov, ki so ali delajo napake pri svojem delu ali samokritika pri ocenjevanju dela v posameznih sredinah oziroma temeljnih organizacijah združenega dela ali delovnih skupnostih. Največkrat iščemo vzroke za tako ali drugačno stanje izven sebe, izven svoje sredine, zelo redko pa to priznamo sebi ali svoji sredini oziroma skupnosti.

Pa vendarle je samokritika izredno pomembna kvaliteta pri odpravljanju napak, saj je samokritika, kakor je dejal Lenin — pol uspeha, močno vzgojno sredstvo v oblikovanju novega človeka in samoupravne družbe. Pri nas je to zaradi prisotnosti različnih malomeščanskih nazorov še zelo odsotno, kakor je še zelo odsotna objektivna, konkretna in ustvarjalna kritika z velikim prizvokom človeškega spoštovanja in spoštovanja tistega, kar je bilo dobro opravljene.

Najbolj vprašljiv pa je seveda odnos do tistega, ki si upa na pravem mestu kritizirati naglas, čeprav je kritika objektivna in utemeljena. Velikokrat se prizadeva z vsem orožjem postaviti v bran ali pa jo »preslišijo« in pripravljajo protiidarec, ki pa nima nobene zveze z objektivno kritiko, ampak je samo »povračilni ukrep«. Tako se duši kritika in samokritika in ustvarjajo napeti medsebojni odnosi, ki prav gotovo škodijo dobremu delovnemu vzdušju in imajo nemalokrat tudi negativne posledice v delovnih rezultatih.

Pa vendarle bomo samo z negovanjem in pospeševanjem samokritike in kritike odpravljali naše slabosti in s tem tudi sebe gradili kot odgovorne in prizadete samoupravljalce. Zato primeri, kot je na primer, da vodja temeljne organizacije združenega dela iz protesta zapusti zbor delavcev, ker je bila izrečena določena kritika, ki ga je najbrž prizadela, niso lastni naši socialistični samoupravni družbi. Tudi, če kritika ni bila utemeljena ali dovolj objektivna, bi jo moral v človeškem tonu z argumenti izpodbijati in ne je zaradi svojega »protestnega odhoda« morda celo za nekaj časa zavreti.

Mi danes oblikujemo humane socialistične samoupravne odnose, katerih sestavina je tudi samokritika in kritika, ki nam pomagata odpravljati napake in utrjevata dobre medčloveške odnose. Seveda pa kritika mora biti dobronamerna, objektivna, argumentirana in spoštljiva do vseh pozitivnih vrednot človeka ali sredine, kateri je namenjena.

DELO SEKTORJA ZA EKONOMIKO IN ORGANIZACIJO V DEVETIH MESECIH

Iz devetmesečnega poslovnega poročila posredujemo informacijo o delu sektorja za ekonomiko in organizacijo naše železarne v devetih mesecih letošnjega leta.

ODDELEK ZA EKONOMSKE ANALIZE IN PLANIRANJE

V okviru rednih nalog so delavci oddelka izvedli mesečne analize iz-

vrševanja družbenega plana, analize odstopanj specifičnih naročil od planiranih in stroškovno informacijo.

V prvih mesecih letošnjega leta so nadaljevali z obdelavo plana po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih in začeli s pripravami

(Nadaljevanje na 7. strani)

POMEN KOREKTIVNOSTI PROGRAMOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

udeležbi pri njegovem ustvarjanju, kadrovskih potrebah, uresničevanju in delitvi v skladu s prispevkom proizvodno-blagovne tržne in finančne sfere na eni strani ter prilagajanja družbenih dejavnosti, izobraževanja, kulture, zdravstva, znanosti na drugi strani.

Vsa ta aktivnost mora dati ključni krog v uveljavljanju združenega dela na osnovi tržnih gibanj, tržnih predvidevanj. Kajti samoupravljanje je v bistvu enoten proces združevanja dela in sredstev, hkrati pa tudi najširša povezanost vseh oblik človeškega dela in ne, kakor nekateri trdijo, da je to moč narediti samo na zahodu.

Seveda pa se nam pri tem postavlja vrsta vprašanj, kajti glede na to, da je naša samoupravna izgradnja povezana s sfero materialne proizvodnje in da pri organiziranju združevanja dela pozabljamo na naš interni integralni proces dela, ko smatramo, da je to nekaj samo po sebi umevnega, da je to v zvezi z našo vedno in vedno govorečo pa nikoli proizvedeno praktično realizacijo načel, ki jih vsebuje ustava, zakon o združenem delu itd. Vendar pa je pomankljivost v tem, da pogosto pozabljamo, da je treba ustvarjalno iskati nove in boljše oblike urejanja ekonomskih in planskih oblik dela znotraj delovne organizacije oziroma v povezavi med posameznimi TOZD, katerih nujnost povezuje narekuje tehnološki proces.

Sedanji proces izvajanja proizvodnega programa v delovni organizaciji temelji na operativnih pripravah dela v posameznih TOZD, katere pa na osnovi obstoječih naročil in razpoložljivih kapacitet brez ekonomske vrednosti izpolnjujejo, kakor se da. Prav v tem pa je čutili premajhno povezanost med delovno skupnostjo za ekonomiko in organizacijo, oddelka za tržišče, nabavno službo in prodajnim oddelkom na eni strani in med operativnimi pripravami proizvodnje in vzdrževanja na drugi strani, kakor tudi s samimi TOZD.

V sedanjem času pa zaradi stalnega tehnološkega napredka in zaradi vse ostrejših tržnih nestabilnosti in konkurence sedanja formacija poslovanja ne ustreza več, niti za situacijo, kakršna je sedaj, glede pomankljive vloženega materiala. Prav s tega vidika moramo uporabiti termin fleksibilnost in dinamičnost, da z njima zajamemo tržne činitele in njihov vpliv na rezultate poslovanja, da bo proces proizvodnje lahko potekal po planskih predvidevanjih.

Ravno tržni činitelji, ki se danes pojavljajo v poslovanju, zahtevajo, da je izvrševanje programov posameznih TOZD, kakor delovne organizacije kot celote, permanentno podvrženo redni spremljavi na eni strani in kontroli ter sankcijam na drugi strani. Permanentno zasledovanje in kontroliranje mora ugotoviti, kje

in kakšni so odkloni od programov, seveda z upoštevanjem realnih vrednosti vzdrževalnih regulativ, kako veliki so, kako so nastali, oziroma kaj je bil vzrok nastanka, predvsem pa bi to bil tudi dober start za akcije, seveda tržno obarvane in ne, kakor to izvajamo danes.

Na osnovi korektivnih akcij bi potem veliko lažje usklajevali tudi kadrovske probleme, ko mnogi trdijo, da so, v bistvu pa jih sploh ni, oziroma je kadra dovolj, vendar pa je vprašanje njihove razporeditve, kar pa pogosto je našo osveščeno do ekonomizacije v TOZD in delovnih skupnostih pa tudi na račun naših pretenzij do inovacijskega dela.

Reševanje problemov, ki se danes pojavljajo v tehnološkem krogu, pa zahteva fleksibilnost organizacijskih ukrepov, ne pa inovacij. To pa je v bistvu fleksibilnosti pristopa k ekonomizaciji, saj novi postopki, novi materiali, ki se v bistvu v svetu pojavljajo, niso inovacije, temveč potreba današnjega časa.

Ta fleksibilnost pristopa k ekonomizaciji pa zahteva:

- večjo osveščenost na področju definiranja odgovornosti in dolžnosti,
- večjo fleksibilnost posameznih TOZD glede na enoten prihodek delovne organizacije,
- večjo dinamičnost pri upoštevanju tržne situacije,
- da se fleksibilnost in dinamičnost, na ekonomski osnovi seveda, prenese tudi na metodologijo planiranja in izdelovanja programov, ki so danes daleč od tega,
- da se dinamičnost prenese tudi na področje vzdrževanja, seveda s pomenom prioritete,
- da se pravilno informirajo (kratkotrajno, jasno in živo) delavci v TOZD in delovnih skupnostih o opravljenih nalogah, o zastavljenih ciljih, tudi z vidika njihovih pravic in dolžnosti.

Tu bi poudaril predvsem to, da tudi preveliko informacij, preveliko papirja večkrat deluje zaviralno na proizvodni proces, hkrati pa se zgubi tudi smiselnost takega dela in postanemo malodušni do pojavov okoli nas.

Naj se vrnem k prvotnemu razmišljanju o povečanju tržnih potencialov na izvajanje proizvodnega programa. Hočem poudariti, da se vsi statistični prijemci izvajanja proizvodnih programov, da pa lahko trdimo, da je premalo korektivnih akcij, seveda takih, ki bi imele ekonomsko osnovno.

Danes delavci v TOZD rabimo, če lahko tako rečem, novo komponento ali bolj rečeno novo tvorbo, ki naj bi hitro in ekonomsko reševala razvoj povpraševanja in ponudbe in s tem odnosov, ki se pojavljajo na tržišču. Prav ta nova možnost, ta nova tvorba, ki naj bi bila last TOZD, naj bi dala zrcalno sliko sistema organizacije združenega dela, za katerega smo se odločali na referendumih.

Seveda pa, je treba poudariti, da s sistemom takojšnje oziroma dinamične korekcije programov aktivno posegamo tudi v druge sisteme, kot v sistem investiranja itd.

Mora nam biti jasno, da zaradi tega ne izstopamo iz našega poslovnega kroga, pač pa nam to še pogosto naše odločitve v določeni investicijski politiki, vendar ne več samo ene temeljne organizacije, temveč delovne organizacije kot celote. To pa tudi pomeni, da se znamo hitro prilagajati okolju, saj le iz takšnega okolja oziroma prilagajanja lahko črpamo odprtost in dinamičnost, katero nam narekujejo in uravnavajo naravni zakoni, za katere pa vemo, da jih ne moremo predvideti vnaprej, oziroma da jih premo poznamo, čeprav lahko trdimo, da se le na tej osnovi dosegajo tudi tržni cilji.

Od stopnje sinhroniziranosti delovanja med posameznimi temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi, od stopnje kontrole, od stopnje korektivnosti je odvisno, kakšen instrumentalni sistem bomo dobili, katerega delo oziroma funkcioniranje lahko opredelimo kot osnovo za doseg tržnih ciljev. Saj pogosto govorimo, da imamo slabe delavce, da nam primanjkuje delavcev, vendar bi povezanost vseh teh medijev hkrati bila lahko tudi osnova v delitvi dohodka, brez uporabljanja različnih barvic in različnih odstotkov v dninskem sistemu, ki sigurno podira načelo konstitucije.

Proučevanje ekonomskih potencialov na eni strani in proučevanje izvajanja proizvodnega programa, seveda z upoštevanjem vzdrževalnih možnosti, na katere pogosto pozabljamo, na drugi strani, je seveda hkrati poseganje v proizvodne strukture, kar pa je v sedanji situaciji še kako pomembno za obnašanje, proučevanje sposobnosti in načina realizacije tržnih ciljev. Takšno analitično proučevanje nas sigurno lahko privede tudi do tistih komponent, ki jih danes vse preveč radi zanemarjamo (skladišča repromateriala, odpadne surovine, izpusti energijskih medijev, pa tudi do same skladiščne službe, ki se obnaša sigurno, prebahavo).

In še nekaj, na kar ne smemo pozabiti. Ta analitična pot nam lahko da tudi rezultate proučevanja pravilnosti konstrukcije organizacije z vidika izobraževanja (naredim dveletno delovodsko šolo, pa mi že ni treba več delati), z vidika ciljev, z vidika komuniciranja, z vidika načrtovanja, z vidika zaletavosti, kajti zelo radi se zaletimo v eno akcijo, na druge pa že v istem trenutku pozabimo.

Prav zaradi tega mora pred vsi TOZD in delovnih skupnosti ostati sodelovanje na resnično poslovnem nivoju, kajti strategija ne more biti začeta, kaj šele popolna, če v njej ni razumevanja za probleme, ki se kažejo danes, hkrati pa za razumevanje s pojmi prioritete in privatizacije. Kočljivo je govoriti o prioriteti, oziroma primatu, ko vsak skuša reševati svoj stroškovni sistem ekonomizacije. Vendar pa v samoupravni povezanosti, kakršno gradimo danes, na osnovi organizacije združenega dela, na osnovi normativnih aktov, ki smo jih sprejemali, kakor na tekočem traku, ne smemo in ne moremo dopustiti, da bi prišlo do negativnega vpliva zaradi določenih sprememb znotraj sistema, kar pa je potrebno, seveda s pripombo, da je delavec, ki se ukvarja s pripravo proizvodnje, premalo. Zavedati se moramo, da je intenzivnost dinamičnosti odvisna od vpliva širšega okolja, in to v relativno kratkem času, seveda pa tudi od naše strategije v preteklosti.

Boris Hafner

Na Jesenicah je bil posvet o varstvu pri delu, ki so se ga udeležili predstavniki delovnih organizacij SOZD ŽJ (SK)

DELAVEC – GOSPODAR

(Nadaljevanje s 1. strani)

OZD in nato sledi sicer strokovno, a suhoparno poročilo, ki ga razume v najboljšem primeru le tisti, ki ima vsaj srednješolsko ekonomsko izobrazbo. Vsebinsko takšnega poročila je treba prevesti iz jezika stroke v večini zaposlenih v OZD razumljiv jezik.

Ze s površnim listanjem glasil »druženega dela« zapazimo, da v teh informacijah ni »življenjskega sokas«, da so kot telo brez krvi. Informacije bodo mnogo bolj »živahne«, če bodo poročale tudi o konkretnih razpravah po delovnih ali sindikalnih skupinah, na zborih delavcev. Ljudje naj vidijo svoj predlog, ki so ga tam povedali, pa tudi mnenja sotovaršev o predlogu. Glasila naj bi nadalje sledila »usodo« predlogov, dogovorov in sklepov — takšen pristop bi spodbudil nove ideje, vse to pa bi prispevalo k izboljšanju gospodarjenja. Vse preprosto je zdaj izogibanje, da bi poročali o kritičnih zadevah, dilemah, variantah — pa prav na to bi morali opozarjati. Dobri sklepi se namreč oblikujejo skozi izmenjavo, da, skozi kresanje mnenj. Izpostavljati bi veljalo aktualna in pereča vprašanja; če jih predstavljamo zgolj formalno, brezoblično, je to že njihovo določeno zamegljevanje.

ČEMU POZORNOST?

Povzeli bomo tista vprašanja, za katera sindikati menijo, da bi morala biti pri razpravah o gospodarjenju v ospredju. Res je prvi vtis, da je teh vprašanj obilo, toda če ne bomo podana tako, ker je pač treba izpolniti obveznost (da bo volk sit in koza cela), če bodo podana življenjsko, potem je sleherno teh vprašanj takšno, da zna razvneti razpravo. Seveda pa naj bodo v posamezni razpravi izpostavljena tista vprašanja, ki delavce najbolj žulijo. Če so med temi tudi »občutljiva« vprašanja, potem se je pač treba na razpravljanje o njih dobro pripraviti. Če bi takšna vprašanja »prezrli«, jih s tem ne razrešimo, potem tlijo in samo vprašanje časa je, kdaj se bodo »razgorela«. Gojenje tako imenovanih »tabu tem« je sicer na videz lažja, a dejansko nevarna pot, ki je slejkoprej za nameček še slepa ulica.

Vprašanj je resnično veliko, naš namen pa je, da spomnimo na najpomembnejša iz resnično široke palete.

OSNOVNI PODATKI

Osnovne podatke navajamo zato, ker je bilo ob dosedanjih razpravah

čutiti nekakšno zadrego, o čem vse se velja pogovoriti.

Celotni prihodek v dinarjih in v primerjavi s porabljenimi sredstvi, dohodek in dohodek na delavca, čisti dohodek s prikazano razporeditvijo za osebne dohodke, za skupno porabo v TOZD, za razširitev in izboljšanje materialne osnove dela in za rezervni sklad ter izgube — to so osnovni podatki o uspešnosti poslovanja in uresničevanja plana v TOZD med letom v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta.

V odstotkih in v primerjavi s planom so prikazana osnovna razmerja v razporejanju ustvarjenega dohodka, delež za akumulacijo, delež za čiste osebne dohodke in skupno porabo delavcev ter delež za splošno in skupno porabo in druge namene zunaj tozda.

Rezultati gospodarjenja v posamezni TOZD se primerjajo z drugimi TOZD ali sorodnimi dejavnostmi oziroma s tistimi TOZD, s katerimi so dohodkovno povezani, za naslednjimi kazalci: celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi, dohodek na delavca, dohodek v primerjavi s povprečno (u)porabljenimi poslovnimi sredstvi, akumulacija v primerjavi z dohodkom, osebni dohodek in sredstva za skupno porabo na delavca (mesečno).

ROKI OPRAVIL

Te podatke so za določeno obdobje dolžni pripraviti poslovodni organi oziroma strokovne službe, potem pa naj bi o teh podatkih razpravljali delavci na zborih in hkrati odločali o časni delitvi ustvarjenega dohodka.

Tudi samoupravne interesne skupnosti s področja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti pripravijo in posredujejo organizacijam združenega dela poročila o uresničevanju programov in predlog realizacije. V sedanji akciji ob devetmesečnih rezultatih dela naj po predhodni razpravi delavcev poslovodni organi pripravijo do 12. novembra celovito informacijo o devetmesečnem poslovanju in gospodarjenju, opremljeno tudi z ukrepi do konca leta in izhodišči za plane za leto 1980. Tej celoviti informaciji naj bodo dodana tudi prej omenjena poročila SIS, pa tudi poročila skupščine občine in gospodarske zbornice v primeru, ko gre za organizacije združenega dela, ki poslujejo na meji rentabilnosti oziroma z izgubo.

Do 28. novembra naj izvršni odbori osnovnih organizacij zveze sindikatov ocenijo pripravljena gradiva za razpravo, ki naj poteka v sindikalnih ali delovnih skupinah. Na podlagi analize teh razprav naj delavski sveti obravnavajo analizo gospodarjenja za letošnje leto in predlog plana za prihodnje. Rok za to nalogo je 17. december. Do 25. decembra naj delavci na zborih sprejmejo plan za leto 1980.

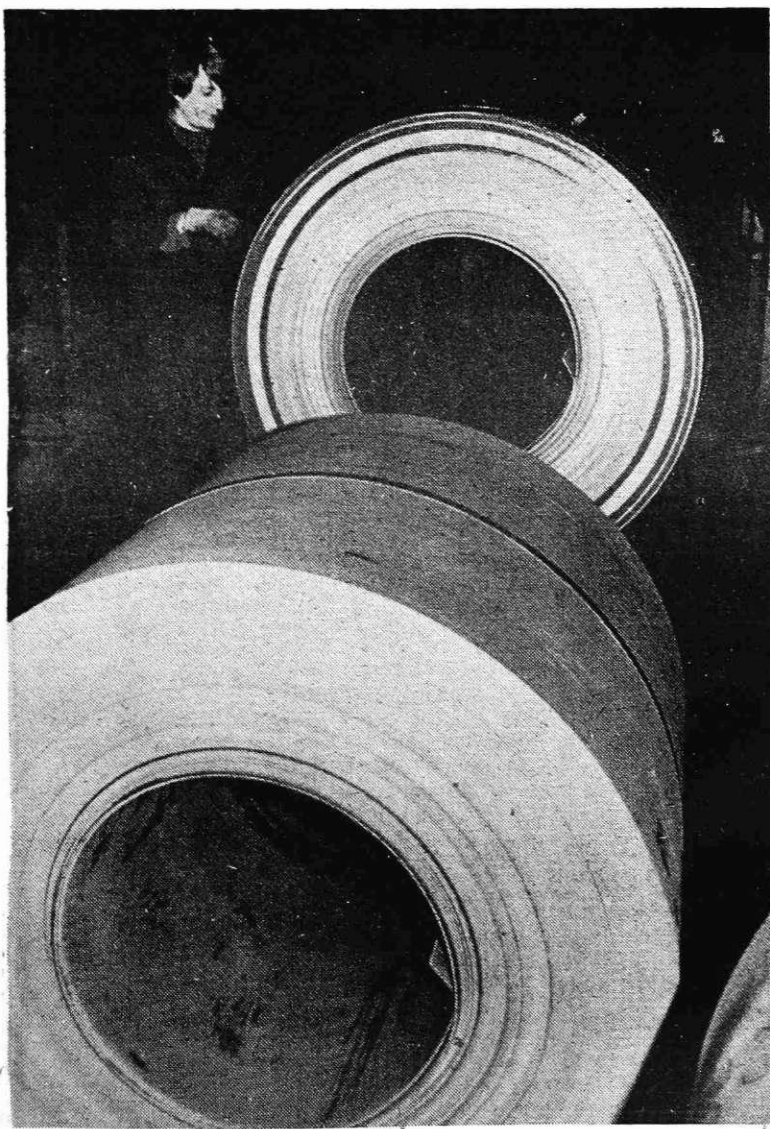
Do 30. januarja 1980 pa naj poslovodni organi pripravijo vse bistvene podatke poslovanja in gospodarjenja v letu 1979, na tej podlagi naj bi se delavci do 24. februarja na zborih odločali o delitvi ustvarjenega dohodka po zaključnem računu za leto 1979. Seveda pa bi še pred tem obravnavali gradivo v sindikalnih ali delovnih skupinah, podobno kot v decembru.

Vladimir Jerman — Informacije RS ZSS za obveščanje v združenem delu — 29. oktobra

Železarski globus

BRAZILIJA

Japonska železarska družba Kawasaki Steel Co. bo dobavila brazilski železarski družbi CST v Tubarao plavž s koristno prostornino 4450 kubičnih metrov, ki bo dnevno lahko izdelal 10.000 ton grodila. Pogodba predvideva tudi dobavo vseh ostalih potrebnih pomožnih naprav, vključno z napravo za siniranje. Skupna vrednost investicije je predvidena v višini 625 milijonov dolarjev.

ŽELEZAR

V hladni valjarni Bela (IK)

ANALIZA AKTIVNOSTI ČLANOV ZKS IN DELEGATOV

Pri osnovni organizaciji ZKS sektorja za ekonomiko in organizacijo so napravili analizo o dejavnosti članov in delovanju delegatskega sistema. Pri tem so ugotovili, da so člani ZKS delavni, saj imajo po prečno po štiri zadolžitve v družbenopolitičnih organizacijah. Eden od njih jih ima celo 17, eden 13 in eden deset.

Kar zadeva delovanje v delegacijah znotraj delovne skupnosti oziroma železarne, so ugotovili, da so delegati delavni. Razen ob boleznih in zaradi službene zadržanosti se redno udeležujejo sej in nanje prišajo mišljenja in predloge delavcev, ki jih zastopajo. Ta mišljenja dobe na sejah samoupravnih delovnih skupinah, kjer iznesejo problematiko, da se delavci seznanijo z njo in dajejo ocene in kot že rečeno, predloge ter mišljenja.

Seveda vedno ni natančno tako, ker se samoupravnih delovnih skupin ne sklicuje posebej samo za pridobivanje mišljenja in stališč za delegate, pač pa se te seje, ki se sklicujejo po samoupravni liniji delovne skupnosti, za to koristno in tudi uspešno koristijo. Povratnih informacij je manj, ker delegacije seznanjajo delavce o sprejetih stališčih v glavnem v tovarniškem glasilu Železar.

Kar zadeva delovanje v zunanjih delegacijah, kjer so v trinajstih primerih člani, v treh pa vodje delegacij, to ni tako uspešno kot v okviru delovne skupnosti. Pa ne morda zaradi neaktivnosti, pač pa zato, ker delegati ne dobivajo ali redko dobivajo mišljenja od tistih, ki jih zastopajo. Pa ne, da to ne bi bilo mogoče, saj je ta stik z volilci možen v okviru zbora občanov, volilcev, stanovalcev, hišnih svetov in podobno, vendar pa se teh oblik zaradi neaktivnosti delegacij ne koristi. Zato si delegati več ali manj ustvarijo lastno mišljenje, na podlagi stikov in individualnih razgovorov z občani, ki jih imajo pri opravljanju drugih nalog, zadolžitve in funkcij. Po podatkih se namreč vidi, da ni nobenega delegata, ki ne bi imel še vsaj treh drugih zadolžitvev oziroma funkcij.

In kako naj bi ti delegati prišli do stališč in podatkov tistih, ki jih zastopajo, delavcev in občanov? O tem se je že večkrat razpravljalo, do konkretnih primerov pa še ni prišlo. Vsekakor bo treba pri krajevnih konferencah formirati sekcije in v delegatski sistem vključiti vse samoupravne oblike v TOZD, delovnih in krajevnih skupnostih. B.

ZA ČIM BOLJŠI POSLOVNI ZAKLJUČEK LETA IN ČIM BOLJŠI START V NOVO LETO

(Nadaljevanje s 1. strani)

kazuje TOZD Hladna valjarna Bela in obrati, kjer proizvajajo kvalitetni asortiment. Hladna valjarna Bela je kljub pomanjkanju vložka v devetih mesecih izboljšala svoje rezultate v primerjavi s prvim polletjem.

TOZD Jeklarne sicer ne izkazuje izgube, doseženi rezultati so pa slabši. Težave so gotovo tudi zaradi tega, ker so naprave stare, predvsem v martinarni in so zato tudi pogoji dela najtežji. Zaradi tega ne dosega predvidenih rezultatov tudi na novo zgrajenih objektih, kot je konti liv itd. Nekatere investicije se zastajajo (priključitev na zemeljski plin, skladišni prostori, higienski prostori itd.), kar tudi pogojuje tako stanje. Zaradi visokega zvepla v mazutu, so dolgi šarži in neustrezna kvaliteta. Ogrevanje ponov se ni urejeno, to stanje se bo izboljšalo, ko bo tudi tu uveden zemeljski plin. Večina težkih del in zastarelosti se v jeklarni ne da v sedanji situaciji odstraniti. To stanje se bo izboljšalo šele z izgradnjo nove jeklarne. Zaradi težkih pogojev dela in velike potrebe po jeklu, je potrebno jeklarjem priznati večjo stimulacijo, toda le na osnovi boljšega izpolnjevanja programa, tako po količini kot po kvaliteti.

Akcijski programi TOZD pretežno navajajo dejavnike izven TOZD. Res je v medsebojni povezavi veliko možnih rešitev. Veliko zavisi od kvalitetnega vložka, ki je izdelan v naši jeklarni ali kupljen drugod, prav tako od kvalitetnega vzdrževanja in popravil. Velik del rešitev pa bi morali iskati znotraj TOZD, ker boljša kvaliteta, boljši izplen, manjše specifične porabe in s tem manjši stroški zavisiyo od organizacije dela, reda, discipline, odgovornosti in znanja.

Kritičnost v dosedanjih obravnavah je nujna, kakor tudi kritične ocene, ker so izrečene z namenom, da se stanje izboljša. Potrebno pa je vseeno povedati, da smo v Železarni dosegli tudi dobre rezultate. Predvsem to, da finančno stanje ni kritično. Za celotno Železarno je dohodek za 1,2 % nad planiranim, kar je uspeh, saj letos ne temelji toliko na povečanju cen našega jekla, kakor na doseganju večje poprečne cene zaradi boljšega asortimenta.

Vemo pa, da bi bilo to stanje lahko še boljše, saj bi morali ustvariti še več akumulacije, ki nam je po-

trebna za naš nadaljnji razvoj za nove naložbe, ki bodo izboljšale pogoje dela in zagotovile možnost za izboljšanje kvalitetnega asortimenta. Smo sredi izdelave plana za naslednje leto in za naslednje srednjeročno obdobje. Spoznanja, do katerih smo se dokopali doslej, moramo upoštevati. Povečati moramo

produktivnost dela, od česar zavisi dohodek in naš nadaljnji razvoj in socialna varnost vsakega posameznika in nas vseh skupaj. Ob tem pa si moramo zagotoviti čim bolj trajne vire surovin in lastnega vložka za nadaljnjo lastno metalurško in finalno predelavo.

N. S.

Razširjanje tovarne postaje na Jesenicah (IK)

VEČ ZNANSTVENO MARKSISTIČNE MISLI PRI PRESOJI STANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

lahko v Železarni večkrat beremo, da nimamo urejenih dohodkovnih odnosov, da so slabi, da jih celo nimamo. Človek se samo sprašuje, kakšne odnose potem sploh imamo, v kakšnem od humorističnih listov bi na to vprašanje hitro dobili odgovor. Ker pa je pred nami naloga, da kritično pristopimo k oceni dela preteklega obdobja in si zastavimo cilje za naprej, potem se moramo lotiti stvari drugače, ko so večkrat izgovori na dohodkovne odnose, kar danes lahko slišimo na vsakem koraku.

Verjetno je na tem mestu odveč poudarjati, da poznamo dohodkovne odnose kot kategorijo družbeno-ekonomskih odnosov že od nastanka blagovno — denarne proizvodnje in da kadar danes govorimo o dohodkovnih odnosih, mislimo na samoupravne družbenoekonomske odnose, kakor jih je opredelil Edvard Kardelj in kakor so opredeljeni v znanstvenem socializmu.

V obravnavanemu sestavku je bilo tako, kot mnogokje drugje, tudi v našem Železarni navedenih vrsta vzrokov za slabše poslovne rezultate kot so: slabo delo, neizvrševanje plana, preseganje normativov in podobno. Toda ob navajanju teh vzrokov smo ravno v Železarni nemalokrat opozarjali na prepočasno uresničevanje dohodkovnih odnosov, kot jih opredeljuje zakon o združenem delu. Zato ni potrebno čakati

na odgovor »humorističnega časopisa« o tem ali imamo ali nimamo v Železarni dohodkovnih odnosov. Prav gotovo le-te imamo, vendar pa ne take, kot jih zahteva zakon o združenem delu, da bi delavci v svojem, skupnem in splošnem družbenem interesu odločali o svojem delu in o pogojih in rezultatih svojega dela. Pri tem seveda ne bi smeli pozabiti, da pod terminom dohodkovni odnosi razumemo tudi delitev sredstev za osebne dohodke in delitev osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela.

Večkrat se v zadnjem času srečujemo tudi z mnenjem, da sta samoupravni način organiziranja dela in odločanje o rezultatih dela kriva za občasne in področne motnje ter o nekem »samoupravnem neredu«, o čemer je bilo govora tudi na nedavnem simpoziju o organizaciji dela v Kranju. V razpravi na ta vprašanja je Roman Albrecht med drugim dejal: »Motnje nastanejo, ker ni več mogoče zagotavljati delovnih in gospodarskih učinkov z metodami, ki so se razvile in uveljavile v pogojih monopola nad upravljanjem.« Seveda kdor ne pozna razvojnih zakonitosti in na razvoj ne gleda dovolj znanstveno — marksistično, kaj lahko podleže takim mnenjem o »samoupravnem neredu«. V bistvu pa gre za to, da imamo še preslabo razvite družbeno-ekonomske odnose kot jih opredeljuje zakon o združenem delu in da inventivno delujemo pri opredeljevanju najbolj ustreznih dohodkovnih odnosov.

Ob takem razmišljanju na že omenjenem simpoziju je Roman Albrecht med drugim dejal: »V takšnih pogojih neizogibno vdirajo v prazne prostore sile stihije vseh vrst. Njegov redni spremljevalec pa je nered, slab odnos do dela, oslabljena odgovornost do sebe in do drugih in podobno. To, kar nekateri skušajo pripisati samoupravljanju, v resnici ni odsev samoupravljanja, ampak preobrazbenega vrenja in še ne zadosti razvitega in utrjenega samoupravljanja.«

Ta razmišljanja smo navrgli bolj kot ilustracijo dejstvu, da bomo v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih morali bolj znanstveno — marksistično poiskati tudi vzroke za različne negativne pojave, ki so že nekaj časa prisotni, ki se kljub sklepom, akcijskim programom in podobno, niti ne umirjajo, ampak celo naraščajo. Med te sodijo zrahljana delovna in tehnološka disciplina, neodgovornost, izostajanje z dela in drugo. Takšna analiza pa nas bo ponovno pripeljala na že večkrat poudarjene ugotovitve o še veliki prisotnosti mezдне miselnosti kot posledice prepočasnega uresničevanja dohodkovnih odnosov oziroma socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov. V teh odnosih pa se prav posebno izstopa neurejen sistem delitve sredstev za osebne dohodke in delitev osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela.

Take pogojbene razprave ob devetmesečnem obračunu pa resnično zahtevajo veliko mero znanja in objektivnosti pa tudi znanstveno marksističnega znanja, da se dokoplje mo do resničnih vzrokov za tako stanje in da tako stanje tudi začnemo spreminjati ne samo s parcialnimi, temveč globalnimi rešitvami, kakor je bilo poudarjeno v zadnji stevilki Železarja.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 12. 11.	MARJAN PINTAR	ALOJZ SLIVNIK
TOREK — 13. 11.	MATIJA URH	FRANC ARNEŽ
SREDA — 14. 11.	AVGUSTIN NOVŠAK	FRANC NOVAK
ČETRTEK — 15. 11.	MARJAN DROLČ	EDO KAVČIČ
PETEK — 16. 11.	IVAN SLAMNIK	VALENTIN MARKEŽ
SOBOTA — 17. 11.	PETER RAVNIHAR	IVO LEBAN
NEDELJA — 18. 11.	JOŽE RAVNIK	STANE ERZEN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00
nočni pa od 18.00 do 6.00
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 12. do 17. novembra bodo delale naslednje obratne AMLU-LANTE:

dopolodne: II. OA dr. Vesna Zidar; III. dr. Želimir Cesarec;
popoldne: I. OA dr. Branimir Čeh; IV. OA dr. Vesna Sitar;
Sobota: 17. novembra samo dopoldne: I. OA dr. Branimir Čeh; IV. OA dr. Vesna Sitar;

DISPANZER ZA BORCE: dopoldne II. OA dr. Vesna Zidar od 10.30 do 12. ure

ZOBNE AMBULANTE:

dopoland: I. ZA — v. dent. Viktor Stražišar
popoldan: II. ZA — dr. Alojz Smolej

DODATNO ZA ŽELEZARNO:

dopoland: II. ZA — dr. Alojz Smolej od 7. do 13. ure — v torek
popoldan: I. ZA — v. dent. Viktor Stražišar od 13. do 19. ure — v torek in v četrtek

DODATNO ZA BORCE NOV:

četrtek: II. ZA — dr. Alojz Smolej od 7. do 13. ure
Ordinacijski čas: dopoldne od 6.30 do 13. ure, popoldne od 13. do 19. ure in sobota dopoldne od 6.30 do 13. ure

PERSONALNE VESTI — OKTOBER

V mesecu oktobru je sklenilo delovno razmerje 38 delavcev, 61 delavcev pa je prekinilo delovno razmerje.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Tinka Bernik, 1928, Jeklovlek — 16 let v ŽJ; Terezija Gačnik, 1920, Splošni sektor — 20 let v ŽJ; Stevo Jekinič, 1913, Plavž — 23 let v ŽJ; Alojz Kobentar, 1919, Prodajni sektor — 33 let v ŽJ; Ciril Koselj, 1919, Energetika — 33 let v ŽJ; Alojz Košir, 1922, Žičarna — 33 let v ŽJ; Peter Kvas, 1918, Transport — 32 let v ŽJ; Vid Vilman, 1922, Valjarna žice — 32 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: Milica Anderwald, 1932, OTK — 28 let v ŽJ; Avgusta Dornik, 1927, Remontne delavnice — 22 let v ŽJ; Hadžera Mulalič, 1933, Splošni sektor — 15 let v ŽJ; Anton Noč, 1920, Remontne delavnice — 32 let v ŽJ; Anton Salika, 1925, Žičarna — 23 let v ŽJ.

UMRLA STA: Vladimir Bolte, 1945, Kovinoservis — 13 let v ŽJ in Srečko Pestotnik, 1936, Jeklarne — 24 let v ŽJ.

DISCIPLINSKO SO BILI ODPUSČENI: Ilber Ajrovski, 1958, Jeklarne; Branko Četojevič, 1957, Valj. Bl. St.; Franjo Djiketa, 1954, Energetika; Mirko Djurdjevič, 1956, HV Bela; Mite Gorgiev, 1957, Jeklarne; Zvone Gregorič, 1958, Valj. Bl. St.; Mirhet Hagić, 1961, Jeklarne; Nenad Ivčanin, 1954, Valj. deb. ploč.; Asima Jezerkić, 1962, Splošni sektor; Fuad Kamič, 1959, Žičarna; Drago Kaurin, 1957, Transport; Rajko Kerkez, 1955, Energetika; Nenad Lazič, 1952, HV Bela; Omer Mujajić, 1948, Jeklarne; Mirzet Muslimović, 1959, Elektrode; Darko Noč, 1960, Jeklarne; Svetozar Nuždič, 1955, Žičarna; Husein Omanović, 1956, Jeklarne; Gojko Perić, 1955, Strojne delavnice; Vukan Prodanović, 1959, Jeklarne; Vehid Ramić, 1958, Jeklarne; Franc Rauter, 1942, Profilarna; Milorad Stankić, 1958, Strojne delavnice; Dragan Stoilov, 1956, Jeklarne; Milorad Smitran, 1957, Jeklarne; Junuz Tatarević, 1961, HV Bela.

DIPLOMIRALI S ŠTUDIJEM OB DELU

Alojz JAVORSKI iz sektorja novogradenj je diplomiral na prvi stopnji visoke tehnične šole v Mariboru in si pridobil naziv INŽENIR STROJNISTVA.

Peter MUHAR iz TOZD Hladna valjarna Bela je dokončal študij na prvi stopnji FNT in si pridobil naziv INŽENIR METALURGIJE.

Rudi BUH iz TOZD Energetika je zaključil na ekonomski srednji šoli in si pridobil naziv EKONOMSKI TEHNIK.

Jože GRACNAR iz TOZD Remontne delavnice je dokončal šolanje na poklicni kovinarski šoli v Kranju in postal KLEPAR-VARILEC.

Na tehnični srednji šoli so zaključili šolanje in si pridobili naziv STROJNI TEHNIK naslednji sodelavci:

Djuro ČULIBRK iz TOZD Vzdrževanje, Anton JANEŽIČ iz TOZD Vzdrževanje, Vojo JOVIČIČ iz TOZD Strojne delavnice;

naziv METALURSKI TEHNIK pa naslednji sodelavci:

Alojz GASAR iz TOZD Hladna valjarna Bela in Janez KOVAC iz OTK.

Na delovodski šoli so zaključili šolanje in si pridobili naziv STROJNI DELOVODJA:

Jakob ARH iz TOZD Kovinoservis in Ivan ŠENVETER iz TOZD Vzdrževanje;

in naziv METALURSKI DELOVODJA:

Salih KADIRIČ iz TOZD Hladna valjarna Bela, Hasan KAPIČ iz TOZD Jeklovlek, Ivan KELER iz TOZD Hladna valjarna Bela, Cveto MLINARIČ iz OTK, Stane SEDLAR iz TOZD Elektrode, Zoran TRIFONI, Viljem ŽABKAR in Marjan ŽURMAN — vsi iz TOZD Hladna valjarna Bela.

Vsem sodelavcem k vztrajnosti in doseženemu uspehu iskreno čestitamo in jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Železarski globus

BRAZILIJA

Na letošnjem brazilskem kongresu predstavnikov brazilske železarske industrije so med drugim podčrtali tudi močan porast proizvodnje v zadnjih desetih letih. Medtem ko so brazilske železarske proizvodnje leta 1970 samo 5,4 milij. ton, surovega jekla, je leta 1978 narasla proizvodnja na 12 milij. ton. V letu 1980 računajo na 14,5 do 15 milij. ton. To je sicer precej manj kot 20 milij. ton, kar so za to obdobje predvideli še pred nekaj leti.

Delegacija ZSM Jugoslavije se je v Železarni pogovarjala o usmerjenem izobraževanju (IK)

OS ZSS O NOVI ELEKTROJEKLARNI, PLANIRANJU IN KOLEKTIVNEM VODENJU

Na zadnji seji občinskega sveta zveze sindikatov na Jesenicah so najprej spregovorili o novi investiciji jesenjske železarne — o izgradnji elektrojeklarne. Podprli so to gradnjo in ob tem poudarili, da je potrebno vzporedno z investicijo poskrbeti tudi za družbeni standard, za kadre.

Razpravljali so tudi o nalogah na področju planiranja in ugotovili, da je prva faza priprav stekla bolje, kot sedaj teče druga faza, ko je potrebno pripraviti smernice in elemente, saj so doslej to storili le v Železarni, v trgovsko-proizvodni organizaciji Golici in Gorenjskih oblačilih. Se vedno se vsi dokumenti

pripravljajo v okviru služb in premalo tečejo razprave med neposrednimi proizvajalci. 10. november je zadnji rok za oddajo smernic in elementov. Naloga osnovnih organizacij sindikata je spodbujati akcijo.

Na seji sveta so spregovorili tudi o demokratizaciji odnosov in krepitvi kolektivnega vodenja v sindikatih ter poudarili, da so dosedanje razprave v osnovnih organizacijah podprle pobudo tovariša Tita. V temeljnih sredinah tudi ugotavljajo, da izvršni odbor sindikata opravlja vse pomembnejše naloge kolektivno in demokratično, kajti kjer ni kolektivnega dela in odgovornosti, tudi ni večje sindikalne aktivnosti. Rk

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz enajstih temeljnih organizacij in ene delovne skupnosti prejeli 52 zapisnikov s sestankov oziroma zborov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so najpogostejše razpravljale o gospodarstvu in minulih devetih mesecih in o ukrepih za izboljšanje proizvodnih rezultatov ter o obeh sporazumih s področja stanovanjskega gospodarstva (samoupravni sporazum o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine v občini Jesenice, samoupravni sporazum o izvajanju vzdrževalnih del in oblikovanju cen po srednjeročnem programu vzdrževanja stanovanjskih hiš in stanovanj v občini Jesenice). Nekatere skupine pa še obravnavajo sporazuma o združevanju sredstev za izdelavo idejnih načrtov kulturnega doma na Jesenicah ter o dodatnem financiranju telesne kulture, kulture in drugih družbenopomembnih aktivnosti delavcev železarne. Posamezne skupine so opozorile tudi na probleme s katerimi se srečujemo v svojem ožjem delovnem okolju.

SDS elektropeči 1 TOZD JEKLARNA je ob obravnavanju poslovnih rezultatov v prvih devetih mesecih izrazila zadovoljstvo, ker se je proizvodnja v tretjem kvartalu nekoliko popravila. Za nadaljnje izboljšanje rezultatov pa skupina predlaga sledeče: pravočasno nabavo livnega materiala, dostavo voz za odvoz odpadkov, popravilo tira žerjavne proge, pravočasno in pravilno dostavljanje livnih voz ter, da bi vsaka izmena tekoče pospravljalna za seboj, ne pa samo dopoldanska. V zvezi s stanovanjskim gospodarstvom oziroma ekonomskimi stanarinami pa skupina opozarja na problem osebnih dohodkov ter na tiste, ki so si pred leti z družbenim denarjem (krediti) zidali družinske hiše, danes pa vračajo sredstva v minimalnem obsegu, češ, da so najemniki družbenih stanovanj v neenakopravnem položaju z njimi.

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL, ki je devetmesečno poslovanje zaključila z izgubo, smo prejeli deset zapisnikov SDS. Poudarek v razpravi je bil zato, razumljivo, dan predvsem programu sanacijskih ukrepov. SDS vodstvo TOZD je kot enega izmed ukrepov predlagala, da bi se strogo držali mesečnih programov, oziroma, da jih ne bi spreminjali med mesecem na željo raznih urgenc posameznikov. Stremeti pa morajo tudi k doseganju boljših izpolnenj, k znižanju zastojev, k izboljšanju delovne discipline itd. SDS *adjustaža štekel 1* opozarja na problem dobrega vložka in vzdrževanje naprav. Če že vložka manjka, meni skupina, naj se ga vsaj racionalno izkorišča. Pri valjanju bi morali biti pozorni, da bi bilo čimmanj izmečka. Ne bi se smelo dogajati, da se svitek izvalja in da se ga da v izplen ter da se potem na liniji rezanja ugotovi, da je izmeček. V zvezi z vzdrževanjem pa skupina ugotavlja, da se piše plan popravi v tork in petek. Meni pa, da bi se morala popravila bolj dosledno opravljati v soboto in nedeljo. Ni prav, da sredi tedna ustavljajo proizvodnjo in da zato prihaja do izpada proizvodnje. SDS *adjustaža štekel 2* med vzhroki za obstoječe stanje omenja zastoj na vseh proizvodnih agregatih, slabo stanje ogrevalnih peči, nedobavo tujega vložka zlasti njihovi *adjustaži*, nedoseganje izplena in drugo. Tudi SDS *adjustaža štekel 3* ima pripomb na slabo vzdrževanje strojnih naprav (še zlasti posada Bronx linije). Tudi ta skupina meni, da bi morali okvare odstranjevati na soboto in nedeljo, ko linije mirujejo, ne pa med tednom, ker se izgublja delovni dnevi. SDS *adjustaža štekel Javornik* meni, da bi bilo treba vzhroki za izgubo iskati tam, kjer nastajajo, ne pa po *adjustažah*. Ta skupina tudi zahteva, da se na oglasnih deskah objavi plačilna lista celotne TOZD Valjarne bluming štekel in sicer za vsak mesec posebej po sledečih kategorijah: za kvalificirani, nekvalificirani, polkvalificirani in visokokvalificirani kader. Prav tako zahteva, da se kontrola OTK vrši pri začetku valjanja, ne pa na repu, v *adjustaži*. V celotni TOZD bi bilo po njenem mnenju potrebno zaostriati osebno odgovornost na delovnem mestu. SDS *lužilnica adjustaže Javornik* meni, da za izgubo ni kriva samo TOZD temveč tudi odgovorne službe. SDS *adjustaža bluming* je v zvezi z internimi ukrepi za *adjustažo bluming* ugotovila, da so proizvodni rezultati zadovoljivi oziroma odvisni od dohodka vložka iz bluminga. Zadovoljiva pa ni proizvodnja na brusilnih strojih, ki jo bo potrebno izboljšati predvsem z obveznim in točnim tehtanjem vsega materiala. Sprejela oziroma podprla je še nekatere druge predlagane

ukrepe. Podobno je potekala tudi razprava na sestanku SDS *adjustaža bluming 2*. SDS *adjustaža bluming 3*, ki se je prav tako strinjala s predlaganimi ukrepi, pa je izrekla precej pripomb na račun jeklarne, češ, da imajo zaradi slabega dela jeklarne vedno slabši izplen, posebej pri predtrakovih in slabih za valjarno 2400. To ilustrirajo s podatkom, da so pri njih včasih dobili od ene brame od 8000 do 82000 kg težak slab za potisno peč, danes pa se te teže gibljejo okoli 7700 kg. Pri slabih za valjarno 2400 pa so dobili včasih od ene brame 7900 do 8100 kg težak slab, dočim danes le redkokdaj pridejo do teže 7800 kg. Razen tega pa je vedno več slabov, ki jih morajo flemati zaradi rastrgnin ipd. Na jeklarne se hujuje tudi SDS *adjustaža bluming 4*, sicer pa se s predlaganimi ukrepi strinja.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnik SDS *valjarne žice 3*. Skupina ugotavlja, da so v valjarni žice v primerjavi z lanskim devetmesečjem delali nekoliko bolje, vendar pa planskih obvez zaradi prekomernih zastojev ne izpolnjujejo. Za nekatere delovne cilje skupina ugotavlja, da niso v celoti izvedljivi, npr.: kontroliranje površine vložka pred zakladanjem v peč. Skupina opozarja, da imajo nekatere šarže iz kontinuita močno strgane rezne ploskve, kar povzroča cepčenje materiala med valjanjem. Pritožuje se, da je ogrevanje po regulativih oteženo zaradi pogoste menjave kvalitete. Večkrat se zgodi, da imajo v peči istočasno po dve kvaliteti, ki zahtevata različen režim ogrevanja. Skupina meni, da bi moral eden izmed delovnih ciljev obvezati pripravo vložka in vodstvo TOZD, da bi več skrbil posvetili programiranju zakladanja v peč. Skupina med drugim opozarja, da je voda za umivanje pogosto mrzla, da v kanalih ni luči, ker je potrgana napeljava ter, da so garderobni prostori pretesni. SDS *adjustaža 2400-3* (TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE) je brez pripomb potrdila samoupravni sporazum o kulturnem domu in o dodatnem financiranju telesne kulture in drugih pomembnih aktivnosti delavcev železarne ter program ukrepov za boljše gospodarjenje.

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA sta se sestali SDS *vodstvo TOZD 1* in *lužilnica + valjarne 3*. Obravnavali sta v uvodu našete zadeve. SDS *lužilnica + valjarne 3* opozarja, da se veliko vprašanj, ki jih postavljajo pod razno, ponavlja že od vsega začetka obratovanja ter, da jih pravzaprav nima smisla postavljati, če se jih ne jemlje resno. Nato omenja, da sta v sanitarijah od petih tušev le dva uporabna ter vprašuje, zakaj se ne odpre srednje kopalnice. Opozarja tudi na neredno čiščenje, na pomanjkanje toplega obroka (popoldne in ponoči), na ogrevanje, ki je kritično na izstopu lužilnih linij in na dresernem ogradju. Zanima ju, kaj je z nalivanjem kisline HNO₃ v banje, ki ga sedaj morajo opravljati ročno (kar seveda ni v skladu s predpisi, da se o zdravju prizadetih delavcev sploh ne govori). Predlagajo, da naj bi zaradi nevarnosti zmrzali čimprej priklopili ogrevanje regeneracije.

Tudi zbor delavcev TOZD VRATNI PODBOJI je obravnaval uvodoma našete vprašanja. Z gradivom o stanovanjskem gospodarstvu in z združevanjem sredstev za jeseniški delavski kulturni dom se ni strinjal.

V TOZD STROJNE DELAVNICE odkoder smo prejeli sedem zapisnikov, so nekatere delovne skupine ocenjevale delovno uspešnost. SDS *konstruktorska delavnica 1* in 2 menita, da je sedanjí način ocenjevanja že preživet ter da mnogokrat ne prikaže pravega stanja stvari. Vprašujeta, zakaj se še vedno izvaja, kljub temu, da je bilo rečeno, da se bo takšen način opustilo. Skupini sta razpravljali tudi o redu na delovnem mestu. Delavcem na sledeči dnini je treba prepustiti pospravljeno delovno mesto. SDS *strugarna valjev Javornik*, *strugarna valjev Bela* in *strugarna Javornik* pa so med drugim obravnavale tudi devetmesečno poslovno poročilo. V zvezi z njim so opozorile predvsem na visoko bolezensko odsotnost in kadrovske težave. Zaradi kadrovskih težav strojna oddelava ni uspela zadovoljiti potreb po rezervnih delih. V konstrukcijski delavnici, ki ima sicer dokaj stalno kadrovske zasedbo se v zadnjem času pojavljajo težave pri peskanju valjev za dresirno orodje HVB. Akcijski program za četrti kvartal konkretno zadožuje posameznike pri izvajanju programa, ki temelji na štednji z energijo in potrošnim materialom, na izboljšanju tehnološke in tehnične discipline ter na prizadevanjih za zmanjšanje nedovršene proizvodnje.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli 9 zapisnikov. Skupine so večinoma obravnavale devetmesečno poslovanje ter sporazuma o stanovanjskem gospodarstvu. SDS *montaža Javornik* v zvezi s poročilom o poslovanju vprašuje, kdaj se bomo zares pričeli držati dogovorjenih sporazumov. V zvezi s tem omenja dobavo vložka iz drugih OZD ter nagrajevanja po delu, pri čemer posebej opozarja na obnašanje negospodarstva, ker ugotavlja, da ima negospodarstvo veliko višje OD od gospodarstva zgoraj omenjeno, oziroma v uvodu našeto problematiko so v tej TOZD obravnavale še SDS *ključavničarji 1 in 2*, *delavnica elektrostrojev 2*, *RTA 1*, *4 in 6* ter *žerjavni Bela*.

Tudi v TOZD VZDRŽEVANJE, odkoder smo prejeli 15 zapisnikov, so skupine izmed v uvodu naštetih zadev, obravnavale predvsem devetmesečno poslovanje ter oba sporazuma o stanovanjskem gospodarstvu. SDS *vzdrževanje jeklarne 1* in 2 opozarjata na več vprašanj iz ožjega delovnega okolja. Tako na primer, da je stanje z rezervnimi deli kritično. V skladišču ni potrošnega materiala kot so žične vrvi, skobci, vijaki itd. Skupini zato podpirata prizadevanje vodje TOZD glede poslovanja in skladiščenja rezervnih delov. Skupini opozarjata, da v skladišču 02 prihaja do velikih problemov pri nabavi orodja ter, da je kvaliteta orodja padla. Zato je treba na orodje bolj paziti. Ponovno sta postavili tudi vprašanje glede benefikacije vseh delovnih mest v vzdrževanju jeklarne. Hudujeta se, ker sta ga postavili že večkrat, pa ne dobita odgovora, češ, da zato izgleda kot da imajo sestanke le zaradi sestanka. Ne sestanku SDS *vzdrževanje HV2 1* in 2 je predsednik posebej opozoril, da vodja SDS ne izpolnjujeta svojih obveznosti, ker zaostajata z obravnavo nekaterih samoupravnih aktov in sporazumov. SDS *vzdrževanje Jesenice 1* in 2 pod razno ugotavlja, da železarna ne dosega v celoti pozitivnih rezultatov med drugim tudi zaradi pomanjkanja vložka. Zanima ju kdaj bodo doseženi zaželeni rezultati (predvsem v zvezi s sredstvi, ki so bila v ta namen vložena v železarno Smederevo). SDS *vzdrževanje Bela 1* je predlagala, da bi odgovorni iz TOZD Energetika obvestili vodstvo Vzdrževanje Bela o predvidenih popravilih oziroma o pomanjkanju energetskih medijev za področje valjarne Bela (n.pr. komprimirani zrak, tehnološka, pitna ter visokotlačna voda itd.). V tej TOZD so se poleg navedenih sestale še SDS *vzdrževanje plavž 1 in 2*, *vzdrževanje Bela 2, 3, 4 in 5* ter *vzdrževanje Hladne valjarne Bela 1 in 2*.

V TOZD ENERGETIKA je SDS *vodstvo TOZD* obravnaval v uvodu našete zadeve. SDS *dispečerji elektroenergetike 1, 2, 3 in 4* pa so brez pripomb sprejeli oba sporazuma o stanovanjskem gospodarstvu.

SDS računovodstvo osebne dohodka iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE je pod razno naslovlja na vse, ki se mislijo upokojiti, prošnjo, da bi vloge za pokojnino napravili nekoliko prej, ko je njihovo delovno razmerje še v teku, kajti OD za pokojnino se ne oddaja prej preden ni znan zadnji OD.

V TOZD KOVINOSERVIS so delavci na zboru sprejeli sporazum o združevanju sredstev za idejne načrte za delavski kulturni dom na Jesenicah ter sporazum o dodatnem financiranju telesne kulture in drugih pomembnih aktivnosti delavcev železarne. Razpravljali pa so tudi o smernicah razvoja TOZD Kovinoservis ter železarne Jesenice. Zbor je s 65-glasovi proti enemu, ki je bil za in ob štirih vzdržanih, zavrnil smernice. Predlog, ki je bil narejen skladno s smernicami razvoja železarne namreč po mnenju delavcev ne zagotavlja zadostne višine ustvarjenega dohodka. Vodja TOZD je za leto 1985 podal nove smernice s katerimi so se delavci po daljši razpravi strinjali. Glede realizacije tega, kar smernice vsebujejo, pa se bo treba še dogovarjati v okviru DO železarne. Prav tako se niso strinjali s predlagano lokacijo novogradnje TOZD Kovinoservis na Javorniku. Sklenili so, da bodo od jeseniške občinske skupščine zahtevali odobritev lokacije na plavskem travniku 2. Na zboru, ki je bil dne 22. oktobra, so med drugim tudi sklenili, da bodo v naslednjem letu pričeli s ponovno obravnavo statuta železarne Jesenice. Hkrati z njim bodo delovne skupine obravnavale tudi analizo informacijskih procesov ter 9-mesečno poslovno poročilo. Odločili so se tudi, da bodo naslednje leto letovali v Pakuštanih.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Na šesti seji odbora za gospodarstvo, ki jo je predsednik Božo PANČUR sklical 31. oktobra, so poleg osrednje točke dnevnega reda — DEVET-MESEČNO POSLOVNO POROČILO — obravnavali še:

poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje, oceno izpolnjevanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje in realizacije za mesec oktober ter kumulativno za mesec januar—oktober, predlog programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec november, navodilo o poslovanju s sredstvi IV, AZ in investicije, predlog koriščenja proste amortizacije v letu 1979, predlog za odobritev dela strokovnjakov železarne Jesenice pri inženirsko projektantskih organizacijah ter vprašanja članov.

Pri pregledu sklepov, katerega je podal podpredsednik poslovnega odbora Ivo Arzenšek, so ugotovili, da so sklepi izvršeni, nekateri, ki so daljšega značaja, pa se še izvajajo.

V nadaljevanju seje so člani odbora precej časa posvetili obravnavanju analize finančnega rezultata za mesec september in devetmesečnemu poročilu, katera je podrobno obrazložil vodja finančno računovodskega sektorja Boris Pesjak. Uvodoma je povedal, da je eksterna realizacija v mesecu septembru za 5391 ton nižja kot smo planirali in 94 ton višja kot v septembru 1978. Vrednostna realizacija pa je v septembru za 48,6 milij. din izpod plana, kar znaša 8,5 % in za 123,3 milij. din večja kot v septembru 1978. V mesecu septembru je povprečna prodajna cena znašala 15,096 din/t, kar je za 5,7 % več, kot smo planirali. Cena izdelkov metalurške dejavnosti je znašala v septembru 14,584 din/t, planirali pa smo 13,899 din/t, tako da je dosežena prodajna cena za 685 din/t višja kot smo pla-

nirali. Člani odbora so ugotovili, da smo v prvih devetih mesecih zaostali za planirano blagovno proizvodnjo za 22.500 ton ali 6,4 %. Pri povprečni prodajni ceni v prvih devetih mesecih 13,995 din/t znaša to 315 milij. din izpada celotnega prihodka.

Kljub slabši blagovni proizvodnji in večjim proizvodnim stroškom je rezultat v septembru, kakor tudi v prvih devetih mesecih, boljši kot smo predvidevali. Tudi realizacija na račun predelanih in prodanih zalog je pripomogla k relativno uspešnem poslovanju. Odbor za gospodarstvo je ugotovil, da pa kljub vsem negativnim in pozitivnim učinkom za planirano akumulacijo v prvih devetih mesecih zaostajamo za 8 %.

Na podlagi obširne diskusije, v kateri so sodelovali podpredsednik poslovnega odbora Ivo Arzenšek, predsednik konference OO sindikata ZJ Štefan Ščerbic ter člani odbora Božo Pančur, Henrik Zupan, Peter Zbontar, Jakob Medja, Viktor Rakovec, Anton Ravnik ter Janez Pikon, so sklenili, da moramo pritegniti k delu vse sile, da bomo dosegli take poslovne rezultate, ki smo jih predhodno že dosegali. Z boljšo organizacijo dela moramo rezultate še izboljšati. Stremeti moramo za čim boljše izpolnitev planskih obveznosti tako po količini kot kvaliteti.

Ustreznim strokovnim službam in vodstvom temeljnih organizacij so naročili, da morajo vložiti maksimalne napore pri doseganju planirane izplena. Storitvenim temeljnim organizacijam pa so naročili, da morajo delo organizirati tako, da bodo skrbno in redno vzdrževali tehnološke naprave osnovnim proizvodnim temeljnim organizacijam.

V zvezi s poslovnim poročilom so na seji še sklenili, da morajo biti tromesečna poročila v bodoče izdelana po kazalnih uspešnosti za posamezno temeljno organizacijo s primerno obrazložitvijo.

Ko so obravnavali oceno izvrševanja operativnega programa za mesec oktober in kumulativno za 10 mesecev, ki jo je obrazložil vodja oddelka za operativno planiranje Avgust Karba, so ugotovili, da zaostajamo tako v skupni in blagovni proizvodnji v mesecu oktobru kot kumulativno za deset mesecev. Ugotovili so še, da tako v oktobru kot v desetih mesecih nismo dosegli načrtovane realizacije.

Med razpravo so člani ugotovili, da imamo brusilnih kapacitet v najboljšem primeru za 2000 ton, kar pa redko dosegamo. Z uvedbo kontinuirne naprave pa znašajo potrebe po brusilnih kapacitetah v količini 3000 ton. Zato so ustrezni temeljni organizaciji naročili, da morajo podvzeti ustrezne ukrepe za zagotovitev potreb po brusilnih kapacitetah, da ne bi predvsem pri žičnem delu prišlo v bližnji prihodnosti do nepremostljivih težav. Ustrezne ukrepe je treba zavzeti tudi za izboljšanje površin jekla.

Pri pregledu obravnavanja programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec november 1979 so naročili temeljnim organizacijam, da organizirajo delo tako, da bo načrtovani predlog v celoti izpolnjen po količini in po asortimentu.

V nadaljevanju seje je Branko Blenkus podal informacijo o navodilih za zaposlovanje s sredstvi IV, AZ in investicijami. Na predlagano besedilo člani odbora niso imeli pripomb.

Na seji so obravnavali in potrdili predlog poslovnega odbora glede koriščenja proste amortizacije v letu 1979 ter odobrili koriščenje sredstev proste amortizacije za projekte, ki so bili navedeni v predlogu.

Predlog je podal član poslovnega odbora Boris Bregant. Prav tako

je podal tudi predlog za odobritev dela strokovnjakov železarne Jesenice pri inženirsko projektantskih organizacijah. Ugotovili so, da železarna Jesenice prihaja v obdobje velike investicijske aktivnosti, predvsem z izgradnjo Jeklarne II. Pri tem je ugotovljeno, da nastajajo težave pri rokih in kvaliteti projektantskih organizacij predvsem zaradi prezasedenosti. Da bi delno ublažili tako stanje, so na seji sklenili, da se dovoljuje usposobljenim strokovnjakom železarne, da se vključujejo v konkretne projektantske organizacije in tam opravljajo naloge za železarno Jesenice. Delo se lahko opravlja le izven rednega delovnega časa. Za tako delo morajo dati pismeno soglasje neposredni vodja, vodja sektorja novogradenj in poslovodni odbor.

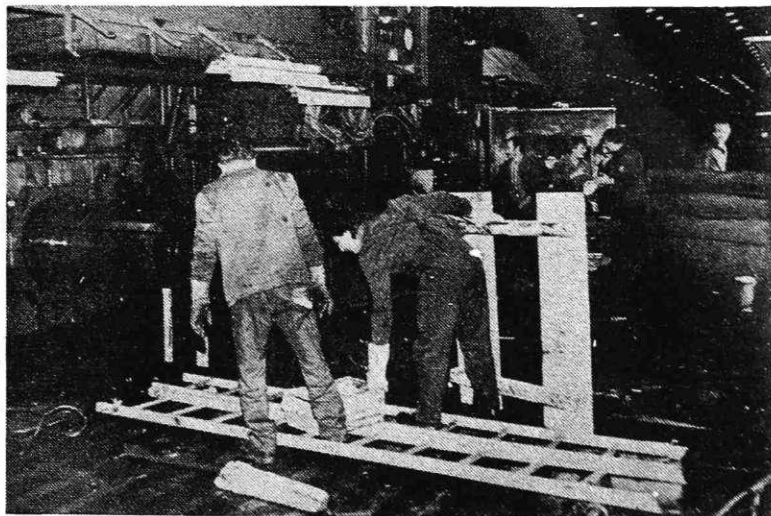
Ob koncu seje so obravnavali članek Cirila Brajerja pod naslovom »Železarska roka ni vedno trda«, ki je bil objavljen v Delavski enotnosti dne 20. oktobra 1979 ter ga ocenili kot dezinformacijo. V zvezi s tem so naročili poslovodnemu odboru, da omenjeno stvar raziše ter po proučitvi stališča objavi v glasilu Železar.

Železarski globus

INDIJA

V letošnjem juniju se je indijska vlada odločila, da bo nadaljevala s projektom izgradnje nove integralne železarne v mestu Visakhapatnam ob vzhodni obali Indijskega oceana. Železarna bo imela letno proizvodno zmogljivost 3,2 milij. ton surovega jekla, medtem ko so investicijski stroški predvideni v višini 2,82 milijarde dolarjev. Ta državna železarna bo zgrajena s tehnično in finančno pomočjo Sovjetske zveze. Pričela bo obratovati leta 1983 in bo za železarnama Bhilai in Bokaro že tretji indijsko-sovjetski projekt v tej državi.

Dopisujte v Železarja

Remont na Sendzimir ogradju v TOZD HVB (IK)

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

PROGRAMSKO VOLILNA KONFERENCA MLADIH DELAVCEV

V ponedeljek, 5. novembra, je bila v sejni sobi skupščine občine Jesenice programsko volilna konferenca mladih delavcev pri OK ZSMS Jesenice.

Najprej je dosednji predsednik Miro Kočevar poročal o delu konference v preteklem obdobju. V poročilu se je kritično dotaknil neodgovornega dela posameznih članov, kakor tudi samega predsedstva, saj se je velikokrat dogajalo, da so seje odpadle zaradi nespletnosti, akcije pa so se večinoma izvajale preko posameznikov. S takim delom v bodoče ni pričakovati uspešnega dela. Kritično so spregovorili tudi o akciji za izbor najboljših OO ZSMS v združenem delu, ki ni stekla.

Predsednik OK ZSMS Slavko Mežek je govoril o tem, kakaj aktivnost v OO ZSMS ne more zaživeti. Delo v OO ZSMS je skoraj v celoti prepuščeno predsedstvu ali nekaterim posameznikom. Mladi komunisti v OO ZSMS premalo vplivajo na ostale mladince, mladi premalo vedo o samoupravljanju, premalo vplivajo na sklepe. Da bi delo OO ZSMS zaživel, je treba temeljito spremeniti odnos do dela, pa tudi vsebinsko poglobiti delo v osnovnih organizacijah.

V skromni razpravi so delegati še enkrat poudarili, da se predstavnik sindikata, ZK ter obratovodstev

premalo odzivajo vabilu OO ZSMS, mladina pa se premalo uveljavlja kot enakopravna družbena organizacija. Delovanje mladih delegatov je nezadovoljivo, ne zavedajo se svoje naloge, premalo pa so tudi usposobljeni.

Tihomir Kostić je poudaril, da mladim v Železnici manjka programske usmeritve. Bolj se bo treba posvetiti kadrovski politiki mladih v OO ZSMS in okrepiti sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami.

SKUPŠČINA KLUBA ŠTUDENTOV JESENIŠKE OBČINE

V soboto, 3. novembra, je bila v prostorih Kazine redna letna skupščina študentov jeseniške občine. V prisotnosti šestdesetih študentov in predsednika OK ZSMS Jesenice Slavka Mežka se je ob 18. uri pričela skupščina z volitvijo organov skupščine, čemur je sledilo poročilo predsednika kluba o delu v študijskem letu 1978/79. Iz poročila je bilo razvidno, da smo v primerjavi s preteklimi leti naredili več, tudi število študentov, ki delajo v klubu, je večje.

Vodje komisij so za tem poročali o delu in težavah, ki so se pojavljale pri delu v komisijah. Pritoževali so se predvsem nad udeležbo

Zaradi neaktivnosti in neodgovornega dela posameznih članov so izvolili novo predsedstvo. Funkcijo predsednika bo opravljal Miro Mohorič iz Železnice, ker je dosednjemu predsedniku Miru Kočevarju pretekel mandat. Sekretar bo Tihomir Kostić, člani pa Mujaga Haskič, Merdina Čatak, Mile Smitran, Jože Repinc, Alojz Ščap, Brane Ločnikar, Ivica Radman, Rade Radinovič, Tinka Plahuta, Danilo Klinar ter Goroljub Redžić.

Na koncu so se seznanili še z operativnim programom konference za obdobje november-februar ter z aktualnimi nalogami.

V. Hribar

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Posebno opozorilo.

Osebe, ki imajo opraviti z bolnimi ali okuženimi živalmi, morajo zelo skrbeti za svojo zaščito, ker se bolezen pri človeku precej težje pozdravi kot pri živalih. Pri oskrbi takšnih živali moramo nositi delovno obleko in uporabljati zaščitne rokavice ali večkrat razkužiti roke, posebej po končanem delu. Med delom moramo paziti, da se z rokami ali rokavicami ne dotikamo izpostavljenih delov telesa in obleke. Večkrat moramo razkužiti delovno obleko, pribor za čiščenje in hlev. Bolnih živali ne smemo čistiti. Ob izbruhu bolezni je nujno poklicati veterinarja, če je le dosegljiv, da bomo res pravilno ukrepali, ker zdravljenje številnih živali in drugi nujni zaščitni ukrepi terjajo veliko dela in materialnih sredstev.

9. JETIKA — TUBERKULOZA

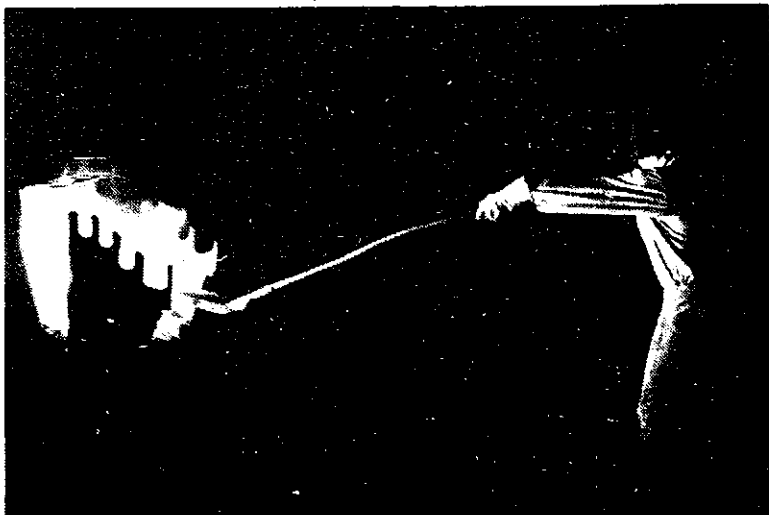
Tuberkuloza je kužna bolezen ljudi in živali, ki se prenaša z dotikom ali skupnim bivanjem okuženih in zdravih. V različnih organih oboleni živali in človeka najdemo vozličce, ki jih povzročajo bacili v treh različicah, kot človeški, goveji in ptičji. Tuberkuloza se lahko zelo hitro razširi, posebno v velikih živalskih čredah, če veterinarsko-sanitarni zaščitni ukrepi za preprečevanje širjenja tuberkuloze niso bili temeljit.

Problem tuberkuloze domačih živali ni samo ekonomski, temveč tudi zdravstveni, ker je goveji povzročitelj nevaren tudi za človeka. Prav tako je za človeka nevaren tudi ptičji povzročitelj, vendar veliko manj. Viri okužbe so: bolne živali, poginule živali za tuberkulozo, okužena hrana in voda, izločki tuberkuloznih organov: mleko, iztrebki, seč in izcedek iz maternice. Tuberkuloza se prenaša z vdihavanjem v obliki kapljicne okužbe, manj pogosto s prahom, okuženo ohrano in vodo. Povzročitelj jetike lahko vdre v organizem skozi dihalne, prebavne in sečevodne organe, redko pa skozi poškodovano kožo in sesni kanal. Pri tuberkulozi so mogoče tudi dodatne okužbe. Plemenitejšje pasme živali so bolj občutljive, če živijo v slabih higienskih razmerah z drugimi živalmi. Po ekonomski in sanitarni strani sta najvažnejši tuberkuloza govedi in tuberkuloza perutnine, ki se lahko v kratkem času razvije množično. Tuberkuloza drugih domačih živali: konj, ovac, koz in svinj se pojavlja posamično. Tuberkuloza mesojedih živali je zelo nevarna, ker jo povzročajo človeški tuberkulozni bacili. Tuberkulozo so ugotovili tudi pri številnih vrstah divjih živali.

Bolezenska znamenja so odvisna od organa, tuberkuloznega procesa in njegove razvojne stopnje. V vsakem primeru gre za znamenja dolgotrajne kužne bolezni: slaba rejenost in slabokrvnost. Splošna oblika tuberkuloze, pri kateri se razvijejo številni vozličci (npr. potrebušnica je lahko prekrita z vozličci), je nagla oblika bolezni, zaradi katere poginejo živali v 1 do 2 tednih.

Pri domačih živalih ugotavljamo bolezen s tuberkulinizacijo. Živali v kožo vbrizgamo cepivo in po 72 urah kontroliramo reakcijo, ki je lahko negativna, sumljiva ali pozitivna. Tuberkuloznih živali ne zdravimo.

Tuberkuloza goved je kronična kužna bolezen. Poleg tega, kar smo že omenili, se govedo lahko okuži tudi ob pripustu ali pa že kot plod v maternici okužene krave.

Pri BBC električni peči (Foto IK)

NA KRATKO O DELU MLADIH

Pred dnevi je bila na Jesenicah volilna seja mladih v Železnarskem izobraževalnem centru. Ocenili so delo v preteklem letu in se dogovorili za naloge v prihodnje. V preteklem letu je bila mladinska organizacija veliko bolj prisotna v šoli kot leto poprej, toda še vedno je bil vpliv mladinske organizacije na šolsko samoupravo in med učenci premajhen. Na seji so izvolili tudi novo predsedstvo osnovne organizacije in za predsednika Silvo Mirtiča.

Jeseniški brigadirji so dobili še eno priznanje za svoje delo. Tako so v soboto v šolcu sprejeli sklep, da brigada jeseniško-bohinjski odred, ki je sodelovala na zvezni akciji v Valjevu, prejme plaketo Veljka Vlahovića.

Vsa priznanja in uspehi jeseniških brigadirjev na zveznih, republiških in lokalnih delovnih akcijah tudi utemeljujejo izvedbo občinske delovne akcije, ki naj bi jo pripravili julija in avgusta prihodnje leto v Završnici, za katero ta čas tečejo priprave.

Pred kratkim so se sestali na Jesenicah mladi v domu železnarskega izobraževalnega centra, kjer deluje mladinski aktiv. Mladi so kritično spregovorili o povezovanju aktivov z mladinsko organizacijo v Železnar-

skem izobraževalnem centru in ugotovili, da tudi povezovanje s krajevno skupnostjo še ni steklo.

Dogovorili so se, da bo odslej imel aktiv delegata v konferenci mladih v izobraževanju in v občinski konferenci in da bodo tako tudi obveščeni o vseh akcijah, ki potekajo.

Na seji so kritično spregovorili o vlogi aktivov, za predsednika pa izvolili Dragutina Gvozdočiča.

REKREACIJA ŠTUDENTOV

Klub študentov jeseniške občine obvešča svoje člane, da bo odslej vsako soboto ob 15. uri v telovadnici jeseniške gimnazije rekreacija. Prvič se bomo dobili to soboto, 10. novembra.

Želja nas vseh je, da nas pride čimveč in to ne samo študentov — tudi študentke so vabljene.

MB

NAŠA MLADINSKA ORGANIZACIJA

Pišem vam z osnovne šole Tone Čufar Jesenice. Sem osmošolka in moj namen je, da vam predstavim našo mladinsko organizacijo in seminar o informiranju, ki je bil dne 19. 20. in 21. oktobra na Bledu. Udeležili smo se ga predsedniki novinarskih krožkov iz raznih krajev Slovenije.

Takoj ko se je poleg septembrski živčan na šoli, je naša mladinska organizacija začela z delom. Z uvodno besedo mentorice ZOFIJE HRIBERNIK smo 19. oktobra pričeli prvo konferenco OO ZSMS naše šole. Poudarila je naslednje: — da so mladi pomembna sila, ki je vedno bolj prisotna in vključena v našo stvarnost, pa tudi v mednarodna dogajanja, — v zadnjem času ZSMS razvija svoje mednarodne stike z naprednimi in demokratičnimi mladinskimi organizacijami v sosednjih državah, — slovenska mladina je izrazila podporo boju jugoslovanskim narodnostnim skupnostim, ki živijo v sosednjih državah.

— pri socialistični vzgoji mladih je izredno pomembna kultura, prav tako tudi za izboljšanje delovne in obrambne sposobnosti ter zdravja, — pomembna dolžnost ZSMS je tudi organizirano delo s pionirji.

Izvolili smo vodstvo in, se pogovorili o njegovem delu.

Predsedstvo sestavljajo: predsednik Jure Robič, tajnik Lea Mesarič, blagajnik Maksa Džamastagić, referent za šport Katarina Vidali in Zoran Rodi, referent za kulturo Matjaž Šurc, referent za informiranje Katarina Peternel, Spela Kavčič.

Sestavili smo tudi program dela, ki smo ga razdelili po posameznih mesecih. Vanj smo vnesli tudi geslo: okrepimo prostovoljno mladinsko delo na šoli. V ta namen smo pripravili že nekaj akcij. Vsi člani predsedstva so funkcije vzeli resno in tudi redno prihajajo na sestanke, ki so vsako sredo. Opravili smo že pregled nalog.

V dneh 19., 20. in 21. oktobra je bil na Bledu v hotelu Svoboda seminar o informiranju na šolah. Prišli so predstavniki srednjih in osnovnih šol iz vse Slovenije.

Program seminarja je bil zelo pester in izvedeli smo veliko novega.

Osnovni vzroki dosedanje relativno neučinkovite akcije Mladi novinar, je bilo rečeno na seminarju, ležijo v neresni organiziranosti, premajhnem povezovanju vseh subjektov, organizacij in institucij, ki so odgovorne in neposredno zainteresirane za usmerjanje vzgoje in izobraževanja mladih kadrov na področju družbenega sistema informiranja.

Za večjo uspešnost je potrebno uresničiti (še prej pa se trdneje dogovoriti v SZDL) še nekatere naloge:

1. Dopolniti je treba šolske programe osnovnih in srednjih šol s tematiko iz družbenega komuniciranja in informiranja, predvsem pa se zavzeti, da šola usposablja mlade tudi za jasno, javno in organizirano izražanje svojih misli in stališč.

2. Ustanoviti novinarske krožke kot osrednje oblike zbiranja in delovanja mladih, ki so zainteresirani za delo na informativnem področju ter stalno spremljati njihovo delo.

3. Občinska konferenca ZSMS mora stalno skrbeti za ustanavljanje, usmerjevanje in preverjanje dela novinarskih krožkov na šolah in v občini.

O novinarskem delu smo se pogovarjali z nekaterimi slovenskimi novinarji: Varl — Železar, Rupnik — Delo, Pavlin — Delo, Matko — Mladina, Križman — radio Student in Barvar — urednik mladinskega radia. Novinarji so spregovorili o svojem delu in o novinarskem poklicu. Precej smo zvedeli o novinarskem priročniku. Dobili smo tudi napotke, kako naj deluje dober novinarski krožek, kako naj izgleda šolsko glasilo. V eni uri smo morali pripraviti tri radijske oddaje. V vsaki skupini nas je bilo približno 25 in vsaka je sestavila oddajo s temama: samoupravljanje na naši šoli in odnosi med učitelji in učenci, ki so aktivni v šolskih in izvenšolskih dejavnostih. Ugotovili smo, da je bila najboljše oddaja v živo. S tekmovalni, ki jih lahko prirejamo na šolah, bomo pospeševali te dejavnosti. Lahko bi prirejali tekmovalne med šolskimi glasili; tekmovalne za najboljše novinarske fotografije, najboljši tematski prispavek, za najboljši portret (npr. pevca, igralca, športnika, borca NOV, družbenopolitičnega delavca in podobno).

Zadnji dan smo v zaključne dogovore vnesli:

— v štirinajstih dneh se gradivo s seminarja pošlje vsem udeležencem,

— dogovorjene naloge moramo začeti takoj uresničevati,

— ob koncu šolskega leta se udeleženci seminarja zopet sestanemo in pregledamo opravljeno delo.

Ugotovili smo, da je bil seminar zelo uspešen, udeležba je bila odlična, pa tudi z disciplino ni bilo težav.

SPELA KAVČIČ, referent za informiranje na osnovni šoli Tone Čufar Jesenice

VOLITVE V OSNOVNI ORGANIZACIJI ZSMS KRANJSKA GORA

V petek, 26. oktobra, smo se mladinci OO ZSMS Kranjska gora zbrali na volilni konferenci v prostorih osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred, ker svojih prostorov nimamo. Pregledali smo dosedanje delo in ugotovili, da smo izvedli več delovnih akcij. Najpomembnejša akcija je bila ustanovitev dveh mladinskih aktivov na območju KS Kranjska gora, in sicer v Podkorenju in Gozd Martuljku. Nismo pa znali

ustvariti množičnega gibanja mladih, kakršno izhaja iz zaključkov kongresov ZSMJ in ZSMS in sploh značaja naše organizacije.

Na konferenci OO ZSMS, kateri je prisostvovalo 35 mladincev, smo predvsem pogrešali predstavnike družbenopolitičnih organizacij. Zeleni smo se konkretno pogovorili z njimi o naših težavah glede prostorov za mladinsko udejstvovanje in o teoretičnih problemih mladine. Želimo, da bi v bodoče to sodelovanje bolj zaživel.

Z našimi stališči je soglašal predsednik OK ZSMS Jesenice Slavko Mežek, ki je bil navzoč na letni konferenci. Pozval nas je k resnemu delu in doslednemu izvrševanju sprejetih nalog.

V predsedstvu osnovne organizacije so: predsednik — Bogomir Mrak, sekretar — Aleksander Sanca, za SLO in DS — Andrej Zemva, za kulturo — Benjamina Košir, za informiranje — Emil Tavčar, za šport — Andrej Kolenc, mentor predsedstva pa je Matjaž Dolšina.

Za uresničitev sprejetih nalog in smernic je seveda predpogoj množičnost, to je vključiti v delo organizacije ZSMS slehernega mladega človeka. Povezati se bomo morali z OO ZSMS v osnovni šoli in mladino v TOZD. Delo mladinske organizacije bomo morali popestriti, da bomo v delo zajeli čim več mladih. O vsem je treba obveščati mlade, ki še niso vključeni v mladinsko organizacijo in jih seznaniti z uspehi in nalogami organizacije.

Emil Tavčar

Sušilne peči v TOZD Vratni podboji (IK)

TOZD Elektrode

6. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 29. oktobra 6. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Kosmat.

Sprejeli so sporočilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in odgovore na postavljena delegatska vprašanja o priznanju beneficirane delovne dobe in o predlogu, da se osebni dohodek od nadur ne bi všteval v izračun osnove priznanja otroških dokladov.

Ugotovili so, da so samoupravni sporazumi o financiranju telesne kulture, kulture in drugih družbeno pomembnih aktivnosti delavcev TOZD in DSSS Železarn obravnavali vse samoupravne delovne skupine TOZD in ga sprejel brez pripomb. Razpisali so referendum za sprejem tega sporazuma za 12. december letos.

Ugotovili so, da so vse samoupravne delovne skupine obravnavale samoupravni sporazum o združevanju sredstev za izdelavo idejnega načrta novega delavskega kulturnega doma na Jesenicah. Sporazuma delovne skupine niso sprejele zaradi slabšega finančnega stanja Železarn. Delavski svet je ugotovil, da delavci niso protigradnji kulturnega doma, ki je na Jesenicah potreben. Zavedajo se, da bodo pozneje za gradnjo doma morali prispevati precejšnja sredstva, zato menijo, da naj se za izdelavo idejnih načrtov zagotovijo sredstva iz drugih virov.

Potrdili so tudi razpis referenduma za sprejem statuta SOZD SZ in nadomestne volitve v delavski svet.

TOZD in samoupravne interesne skupnosti prav tako 12. decembra.

Soglašali so s predlogom osnovne organizacije sindikata in imenovali tri člane za dopolnitev volilnih komisij.

Obravnavali so devetmesečno poslovno poročilo TOZD in Železarn in niso imeli pripomb. Ugotovili so, da so poročilo obravnavale tudi vse samoupravne delovne skupine in ga sprejele.

Soglašali so z programom dela in akcij v zadnjem trimesečju.

Potrdili so sklep o sprejetju sre-

6. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode je imel 23. oktobra 6. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Slavko Maver.

Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da delovne ne uresničujejo priporočila odbora o omejitvi dovoljenj delavcem za opravljanje del samo na dopoldanski izmeni. Opozorili so na možnost zmanjšanja obsega obratovanja na popoldanski izmeni in zadržali vodjo TOZD, da zadevo preloži in uredi.

Obravnavali so poročilo o zaposlenosti delavcev v septembru in ugotovili, da je bolezenska odsotnost zopet povečala, saj je znašala 11,7%. Predlagali so, naj se v oktobru in novembru pospeši korišćenje rednih dopustov, zato da se prepreči prevelika odsotnost v decembru, ko bodo letos sprejeti delavci upravičeni do dopusta.

memb samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega blaga in storitev ter odliva deviz za leto 1979.

Sprejeli so predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo silosa za praženje nio kalcija v rudniku kaolina Črna. Za podpis sporazuma so pooblastili vodja TOZD Mha Stoiana.

Potrdili so investicijski program za nabavo dveh rezalnih strojev v višini 9.265.000 din. Pripomnili so, da so stroji v rezalnici že iztrošeni in je potrebno poskrbeti za hitrejšo menjava rezalnih strojev.

Delegati so bili seznanjeni s povečanjem števila manjših nezdov pri delu v TOZD. Ugotovili so, da so vzroki za povečanje nezdov predvsem neodgovorno in malomarno delo posameznikov. Dolžnost vodij je, da delavce poučijo o načinu dela in nevarnostih, jih sprito opozarjajo na napake in kršitve po potrebi prijavijo za disciplinski postopek. SM

Vlivanje jekla (Foto IK)

TOZD Jeklovlek

4. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo Anton Klemenc je v sredo, 24. oktobra, sklical 4. redno sejo. Pri pregledu sklepov predhodne seje so ugotovili, da so izvršeni, razen odgovora glede rekonstrukcije lužilnice na Javorniku, ki je v zakasnitvi.

Odbor je obravnaval devetmesečno poslovno poročilo in ugotovil, da je bilo poslovanje uspešno. Sprejeli so poročilo o disciplinski ukrepu prenehanja delovnega razmerja enemu delavcu.

Soglašali so, da se pet delavk, ki so bile doslej zaposlene v TOZD za določen čas, sprejme v delovno razmerje za nedoločen čas.

Odobrili so tri dni izredno plačnega dopusta Srečku Ženu za dejavnost v pihalnem orkestru Jeseniških železarjev in pet dni Marjanu Kežariju za dejavnost v smučarskem klubu Jesenice.

Priporočili so odobritev študijskih ugodnosti Francu Legatu za izobraževanje na delovodski šoli Jesenice.

Vodstvu TOZD so predlagali, naj se ugotovijo potrebe prostih del in nalog za razporeditev dveh delavcev v TOZD, ki sta zaključila šolanje na delovodski šoli. S. M.

delava tesnil za stroj GEP avtorja Viktorja Zana. Odbor je na osnovi mnenja strokovne komisije sklenil, da se Antonu Noču prizna in izplača posebno nadomestilo 100% v višini 3.449,00 din in Viktorju Zanu 100% v višini 7.024,00 din.

Odbor je obravnaval tudi predlog vodstva TOZD Vzdrževanje glede nabave opreme, vendar je sklep odložil, ker ni pripravljena ocena strokovne komisije in program investicij za leto 1980 iz naslova združenih sredstev.

Odbor je predlagal, da se elektriku Janezu Cufarju za uspešno in ceneno izvedbo za upravljanje žerjave s tal izplača najvišjo nagrado, ki jo lahko podeli DS TOZD Jeklovlek. E.

**JAVNA RAZPRAVA
NA ZBORIH DELAVCEV**

V preteklih dneh so v TOZD Jeklovlek zbori delavcev razpravljali o devetmesečnem poročilu, akcijskem programu, samoupravnem sporazumu o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomsko stanarino v občini Jesenice in o samoupravnem sporazumu o izvajanju vzdrževalnih del in oblikovanju cen po srednjeročnem programu vzdrževanja stanovanjskih hiš in stanovanj v občini Jesenice.

Vodja TOZD in računovodja sta zbor seznanila z rezultati poslovanja v preteklem obdobju. Ugotovljeno je bilo, da je bil proizvodni plan uresničen količinsko in vrednostno kljub pomanjkanju vložka. Dose-

ženo je bilo tudi pomembno znižanje stroškov.

Na zborih delavcev je ugotovljeno, da je potrebno kakovosti dela nameniti več odgovornosti in samokontrola ter zmanjšati število reklamacij. Pripombe so bile na gibanje osebnih dohodkov, ki kljub dobrim rezultatom niso bili spodbudni. Poudarjena je bila neodgovornost posameznih delavcev, zlasti slaba delovna in tehnološka disciplina.

Zbori delavcev so soglašali z akcijskim programom in z obema samoupravnima sporazumoma, le da se jih mora ustrezno dopolniti, predvsem zaradi dragih stanarin in ogrevanja. E.

TOZD Žičarna

IZREDNA SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Žičarna je v petek, 19. oktobra, sklical izredno sejo. Uvodoma je člane seznanil z izvajanjem sklepov zadnje seje, ki so bili realizirani.

Vodja TOZD Janez Komel je delegatom obrazložil razglas poslovnega odbora in oceno sedanjega stanja in vzroke za nedoseganje planskih nalog v TOZD Žičarna. Pri tem je tudi predložil program dela in akcij v četrtem trimesečju. Delegati so soglašali s predloženim programom in ugotovili, da je pogoj za uresničitev navedenih akcij redna in zadostna preskrba s toplo valjano žico.

Delavski svet je sklenil, da se sprejeti program dela obravnava

na zboru delavcev, skupaj z devetmesečnim poslovnim poročilom Železarn in TOZD.

Delegati so sprejeli sklep, oziroma so soglašali s spremembami samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinu in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza, blaga in storitev ter odliva deviz za leto 1979 v besedilu, ki ga je predložila skupščina samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino na svoji 17. seji.

Na osnovi predloga odbora za gospodarstvo so delegati potrdili oceno delovne uspešnosti za vodja TOZD Žičarna v višini 20%. B. J.

**6. SEJA ODBORA
ZA DELOVNA RAZMERJA**

Predsednik Milan Kristan je v petek, 19. oktobra, sklical 6. redno sejo odbora za delovna razmerja. Člane odbora je seznanil z izvajanjem sklepov zadnje seje. Ugotovili so, da so sklepi realizirani, razen sklepa o potrebah po novih delavcih v TOZD Žičarna, ker v času od zadnje seje do danes ni bil sprejet noben nov delavec v delovno razmerje.

Odbor je potrdil potrebo po šestih delavcih za opravljanje del in nalog v TOZD Žičarna. Potrdil je tudi predlog prerazporeditve delavcev na opravljanje delovnih nalog, in sicer: Franca Jelena iz žičar VSM na žičar RF suho; Ilija Dimčič iz žičar valjavec Decco V na žičar Herborn 9st in Himke Bahitič iz čistilke na adjuster VAC žice. ČB

Odbor je obravnaval prošnjo Vere Kočet za ponovni sprejem v TOZD Žičarna in sklenil, da se prošnji ne ugodí, ker ni potreb po delavkah. Prošnjo Džuruta Džurica za prestop iz TOZD HV v TOZD Žičarna pa so člani odbora ugodili.

Ob zaključku seje so bili člani odbora seznanjeni z dopisom kadrovskega sektorja v zvezi z delativitvijo študijskih ugodnosti petim delavcem v TOZD Žičarna za delovodsko šolo metalurške smeri. Sklenjeno je bilo, da se potrdi prvotni sklep druge seje odbora za delovna razmerja in da se kadrovskemu sektorju posreduje dodatno poročilo za vse prizadete delavce. B. J.

TOZD Vzdrževanje

6. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Vzdrževanje je 30. oktobra sklical 6. redno sejo. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so delegati ugotovili, da jih pet ni bilo izvršenih, ker je zanje potrebno dolgoročnejšo reševanje.

Po pregledu devetmesečnega poslovanja, ki sta ga podala vodja in računovodja TOZD, je delavski svet potrdil sklepe odbora za gospodarstvo, ki je o poročilu razpravljal pred sejo delavskega sveta:

— potrdijo se finančni kazalci in kazalci uspešnosti poslovanja;

— stroški so kumulativno v znižanju, zvišanje je le pri delovni zaščiti. Opozorili so na predvsem na slabo kvaliteto zaščitnih sredstev;

— zastoji kažejo zadovoljivo stanje, problematični pa so še vedno v TOZD Valjarna žice in TOZD Elektrode;

— v zvezi s kadrovsko problematiko je ugotovljeno, da rezultati niso boljši od prvih šestih mesecev. Ugotovljeno je nepravilno korišćenje letnih dopustov in povečanje bolezenske odsotnosti do 30 dni. Opozorjeno je bilo tudi na povečano število nezdov pri delu;

— zaradi dokaj kritične situacije v Železarni, je naloga vzdrževalcev, da poskrbijo za takšno stanje delovnih naprav, ki bodo omogočale nemoten potek proizvodnje;

— še večji poudarek je potrebno nameniti delovni disciplini in izkoristku delovnega časa ter pospešiti delo na izdelavi kataloga delovnih nalog;

— glede na hitro rast življenjskih stroškov je potrebno pregledati gibanje osebnih dohodkov in do konca leta pripraviti določen popravek.

Delavski svet je pregledal izvajanje akcijskega programa, ki ga je pripravilo vodstvo TOZD in naj bi

vplival na izboljšanje stanja delovnih naprav, kar se mora odražati predvsem v zvišanju % izplenov in v znižanju zastojev zaradi vzdrževalnih del.

Po obravnavi samoupravnega sporazuma o dodatnem financiranju telesne kulture, kulture in drugih družbeno pomembnih aktivnosti je delavski svet sprejel naslednje priporombe:

— pri odobritvi izredno plačane odsotnosti je nujno upoštevati kvaliteto, oziroma delovno zavest delavca,

— odbor za splošne zadeve pri DS Železarna naj ponovno preveri predlagano kvoto za izredno plačane odsotnosti, ker delegati menijo, da je previsoka,

— 7. člen naj se pravilno glasi: »Ta sporazum začne veljati z dnem, ko delavski svet Železarn sprejme ugotovitveni sklep, da ga je sprejela večina vseh delavcev na referendumu v vsaki TOZD in delovni skupnosti in velja do 31.12.1980.«

Z večinskim glasovanjem je bil sprejet sklep o združevanju sredstev za izdelavo idejnih načrtov novega kulturnega doma na Jesenicah.

Delavski svet je potrdil samoupravni sporazum o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomsko stanarino v občini Jesenice in samoupravni sporazum o izvajanju vzdrževalnih del in oblikovanju cen po srednjeročnem programu vzdrževanja stanovanjskih hiš v občini Jesenice s tem, da se upoštevajo priporombe:

— ponovno je potrebno analizirati vrednotenje kvadratnega metra stanovanjske površine,

— racionalneje koristiti sredstva, ki bodo na ta način zbrana za vzdrževanje stanovanjskih hiš.

Delegati so se strinjali s predlogom o spremembi samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinu in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga ter odliva deviz v predlaganem besedilu.

Delavski svet je za 11. december razpisal referendum za sprejem:

— samoupravnega sporazuma o dodatnem financiranju kulture in telesne kulture,

— statuta SOZD SZ in

— nadomestne volitve v nekatere samoupravne organe v TOZD Vzdrževanje.

Na predlog vodstva TOZD je delavski svet sprejel sklep, da se obnovi disciplinski postopek zoper delavca TOZD Vzdrževanje.

Do prihodnje seje je potrebno pripraviti kompletno analizo izračuna gibanja dela in predlog eventuelnih sprememb. Opozorjeno je bilo tudi na problem dobave večjih rezervnih delov iz skladišča na Beli ob prostih sobotah in nedeljah. ČB

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 26. oktobra 6. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Franci Tersegav.

Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni. Sklepi, ki se nanašajo na oceno tehničnih izboljšav št. 2447, 2461, 2462 tečejo po predpisanim postopku in jih bodo ponovno obravnavali, ko bodo zbrane vse potrebne ocene.

Obravnavali so poročilo o doseženih proizvodnih rezultatih v septembru in ugotovili, da so bile skupne planske obveznosti TOZD dosežene 98,2% in da je bil mesec september za TOZD najbolj uspešen v tem letu. Plan oploščenih elektrod je bil dosežen s 100,3%. Tudi pri ostalih izdelkih so bile planske obveznosti dosežene, razen pri varilni žici zaradi pomanjkanja vložka.

Potrdili so predlog operativnega plana za november, ki znaša: 1730 ton dodatnih materialov za varjenje, 50 ton elektrodne mase in 370 ton ognjevarilnih materialov.

Sprejeli so poročilo o doseženih osebnih dohodkih v septembru.

Obravnavali in sprejeli so devetmesečno poslovno poročilo s pripombo, da je potrebno na vseh nivojih vložiti vse napore, da se izboljšata poslovna rezultata TOZD in Železarn.

Soglašali so s programom dela in akcij za doseganje boljših rezultatov TOZD v zadnjem trimesečju.

Razpravljali so o kvalitativnih in količinskih reklamacijah v TOZD. Ugotovili so, da je za odpravo ugotovljenih reklamacij nujno potrebno izboljšati tehnološko in delovno disciplino ter osebno odgovornost delavcev.

Predlagali so, da se zaradi tehnoloških težav in analitičnih odstopanj namesto žice iz železarnenice obravnavajo zagotovi domača EO žica.

Potrdili so investicijski program za nabavo dveh rezalnih strojev.

Sm

TOZD Kovinoservis

SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Kovinoservis je na seji dne 26. oktobra letos pregledal, kako so bili realizirani sklepi prejšnje seje in obravnaval tri prošnje za sprejem na delo. Pod točko razno pa je obravnaval še nekatere druge zadeve.

Enega izmed prosilcev je odbor sprejel za opravljanje nalog in opravil ključavničarja I. drugega je razporedil za določen čas (6 mesecev) k nalogam in opravilom pomožnega delavca v skladišču (nadomestila), tretjo vlogo pa je zavrnil z utemeljitvijo, da v TOZD ni ustreznih delovnih nalog. Ugotovili je tudi, da o točki pet zadnje seje še ni bilo razprave.

Odbor je zadržal vodjo TOZD, da pripravi predlog pravilnika o poskusnem delu oziroma o preizkusu novosprejetih delavcev. Ta pravilnik naj bi obravnaval najprej strokovni kolegij, zatem pa naj bi ga dne 30. oktobra potrdil in sprejel tudi delavski svet. Na tej seji de-

lavskega sveta naj bi vodja TOZD podal tudi predlog o ureditvi vrednotenja popoldanskega dežurstva.

Področnega kadrovskega je odbor zadržal, da prisrbi še enega pomožnega delavca. Seznanil se je tudi z dopisom kadrovskega sektorja Železarn Jesenice o študijskih ugodnostih treh sodelavcev. Enemu izmed sodelavcev se odobri izredno plačani dopust za udeležbo na seminarju, dvema udeležencema seminarja za predsednike in namestnike delavskih svetov, ki ga organizira delavska univerza, pa je sklenil omogočiti zamenjavo dneve, da se ga bosta lahko udeležila.

Zaradi dopolnitve normativne je odbor zadržal kadrovskega, da pripravi razpis za opravljanje in naloge I. in II. strugarja ter II. ključavničarja. Božidar Lakota

DELO SEKTORJA ZA EKONOMIKO IN ORGANIZACIJO V DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

za izdelavo zakonsko predpisanih dokumentov 1981-1985.

Izdelali so izredno obširno analizo o poslovanju temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v letih 1960-1978, ki je služila nosilcem pianiranja kot osnova za oblikovanje temeljnih razvojnih usmeritev za obdobje 1981-1985.

Strokovno so obdelali in dali v javno razpravo na zboru delavcev smernice za plan temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, skupaj z elementi za samoupravni sporazum o temeljnih plana Železarne za obdobje 1981-1985.

Javna razprava o dokumentih, ki so vezani na izdelavo plana za obdobje 1981-1985, se zaključuje. V zadnjem četrtletju bo potrebno izvesti le še usklajevalni postopek, ki bo glede na omejitvene možnosti dokaj težaven.

V mesecu septembru so delavci oddelka začeli pripravljati plan za leto 1980. Določili so terminski plan za posamezne aktivnosti in izdelali prvi preliminarni plan fizičnega obsega proizvodnje. Strokovni sodelavci oddelka so delali tudi na področju dograjevanja dohodkovnih odnosov, ki se nanašajo predvsem na pridobivanje in delitev skupnega prihodka in dohodka.

V primerjavi s prejšnjim obdobjem se je močno povečal obseg vseh vrst statističnih poročil, kar je sodelavce na odseku statistike močno obremenjevalo.

DOPIŠNIKOM ŽELEZARJA

Te dni smo zaradi bolezenske odsotnosti sodelavk le uspeli obračunati avtorske honorarje za dva meseca (september-oktober). Dopisniki iz Železarne bodo dobili honorarje izplačane pri osebnih dohodkih 15. novembra, zunanji dopisniki, ki nimajo žiro računa pa jih lahko dvignejo vsak dan od 7. do 13. ure na uredništvu Železarja.

Uredništvo

Železarski globus

ZDA

Do leta 1985 bo morala ta država povečati proizvodne zmogljivosti svoje železarske industrije za nadaljnjih 30 milij. ton surovega jekla. Tako menijo nekateri železarski strokovnjaki in dodajajo, da če se to ne bo zgodilo, bo treba uvažati večje količine železarskih izdelkov iz tujine, kar bo negativno vplivalo na zaposlenost in plačilno bilanco države. Mnenja so, da je ekonomsko boljši način modernizacija in povečanje proizvodne zmogljivosti obstoječih železarn kot graditev novih, saj pri tem niso potrebne dodatne investicije za infrastrukturne objekte.

Železarski globus

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

NAFTA IZ PREMOMA

V času druge svetovne vojne je nacistična Nemčija izdelovala dnevno 14.000 ton bencina iz premoga. Brez teh količin bi se njen vojaški stroj bolj slabo vrtel.

Danes je edina država na svetu, ki uporablja takšen postopek za komercialno proizvodnjo nafte Južnoafriška republika. Razlogi so znani: nafte nima in jo zaradi svoje rasiistične politike vedno težje in dražje kupuje po svetu, zaloge kvalitetnega premoga pa so velike. Prva naprava, ki že od leta 1955 obratuje, izdelava dnevno 800 ton nafte, medtem ko bo druga, ki jo gradijo in bo pričela obratovati leta 1981, izdelovala dnevno 6500 ton nafte.

Tehnologijo za izdelavo utekočinjenega premoga so pričeli razvijati v Nemčiji že kmalu po letu 1920. Raziskovalci so že takrat skušali priti do postopka, ki bi omogočil izdelavo bencina in drugih tekočih goriv iz premoga. Vendar je do praktičnih rezultatov prišlo šele v nacistični Nemčiji, ker cena na ta način izdelane nafte zaradi vojnih razmer ni bila važna. Po vojni zaradi cenene nafte takšna proizvodnja ni bila več ekonomsko zanimiva. Šele z nastopom nafte krize po letu 1973 so po svetu, predvsem v ZDA, ponovno pričeli resno razmišljati o tej možnosti nadomestila za uvoženo nafto.

Premogi, ki so najbolj primerni, so bitumini raznih vrst in tudi ligniti, medtem ko antracit ni najbolj primeren. Pri tem lahko vsebuje tudi več odstotkov žvepla, ki se med postopkom odstrani. Premoga z nizko vsebnostjo žvepla je škoda za ta postopek in ga je bolje pokuriti pod kotli termoelektrarn, ker je manj nevaren za onesnaženje okolja. Iz ene tone premoga je mogoče izdelati dva do tri sodčke nafte (sodček je 159 l).

Glavni problem, ki še vedno zavira široko uporabo tega postopka, je vprašanje cene na takšen način izdelane nafte. Danes je takšna nafta še vedno precej dražja kot tista iz vrtin na Srednjem vzhodu. Ali se bosta ceni obeh vrst nafte

nov pristop v obdelavi podatkov. Postavili so tudi terminski plan in potrebno število zaposlenih za realizacijo tega področja.

Drugo področje so razbili v dve večji nalogi:

— glavna knjiga s saldakonti dobaviteljev in kupcev,

— materialno poslovanje z naročili nabave.

Skupaj z Intertradom in ITEC so postavili groba koncepta obeh nalog. Delo na tem področju je izredno zahtevno in obsežno. Ker so strokovnjaki s tega področja izredno obremenjeni z rednimi nalogami in pripravi na izgraditev novega računalniškega sistema, bo nujno zaposeliti še nove strokovnjake.

ODDELEK ZA ORGANIZACIJO DELA

Poleg tekočih nalog s področja organizacije so delavci oddelka dokončali večje število izrednih nalog, kot je uvajanje poslovanja in vključitev temeljne organizacije Kovinoservis v sistem poslovanja Železarne, sodelovanje in izdelava navodil za poslovanje z delovnim nalogom v storitvenih temeljnih organizacijah, izdelava in uvedba sistema za izdajo orodja iz zaloga v uporabo za vsa skladišča v Železarni ter naloge s področja poslovanja in organizacije, ki so bile vezane na razne dopolnitve in spremembe (konti liv, uvajanje zemeljskega plina itd.).

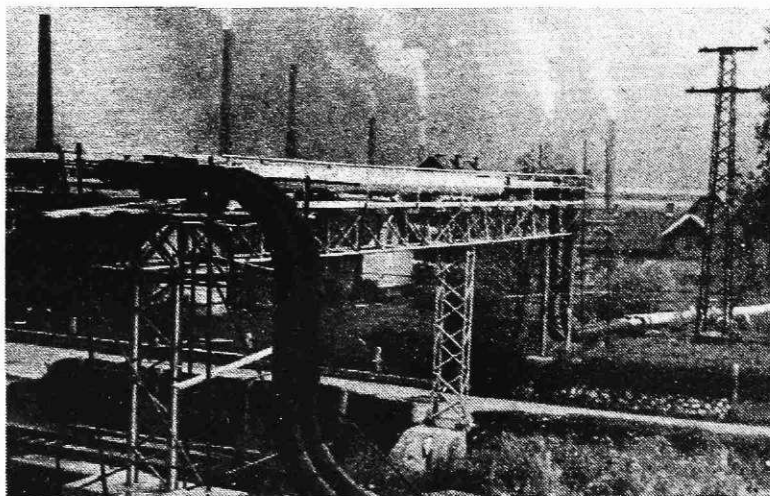
Pristopili so tudi k izdelavi naloge »Analiza sedanje samoupravne organiziranosti železarne Jesenice«, ki naj bi služila kot osnova za nadaljnje dopolnjevanje naše samoupravne organiziranosti.

ODDELEK ZA ZAŠČITO INDUSTRIJSKE LASTNINE

V devetih mesecih so delavci oddelka preiel 60 novih prijav tehničnih izboljšav. Tehnično in ekonomsko obdelanih ter potrjenih na odboru za gospodarstvo je bilo 71 izboljšav in rent. S tem je bilo ustvarjeno 16.768.403,00 din prihrankov, za kar je bilo izplačano 949.766,00 din posebnih nadomestil, torej 5,66 % ustvarjenega prihodka. Pri realizaciji 71 predlogov je sodelovalo 151 avtorjev.

Na oddelku so začeli sestavljati interni pravilnik o tehničnih izboljšavah, ker smatrajo, da je veliko problemov prav zaradi pomanjkljivosti samoupravnega sporazuma o inovacijah, ki velja za SOZD Slovenske železarne.

Pri reševanju inovacijskih predlogov sodelavci tega oddelka večkrat težko izračunajo prihranke posameznih izboljšav nadomestila avtorjem, ker avtorji nemalokrat prijavijo izboljšavo šele čez leto ali več po uvedbi inovacije.

Nosilna konstrukcija za toplovod, ki je napeljana čez cesto Viktorja Kežarja in železniško progo (Foto B. Blenkuš)

NOVOSTI IZ TOVARNIŠKIH GLASIL

Veriga

NOV STROJ — NOVE MOŽNOSTI ZA CENEJŠI IN KVALITETNEJŠI IZDELEK

Že pol leta v tovarni verig v Lescah poizkusno obratujeta dva stroja Schlatter za varjenje verig z grabeži, zaščitnih verig in drugih polizdelkov.

Idejo za ta stroj so osnovali v tovarniškem razvojnem oddelku, konkretnije pa jo je izdelal Jernej Razpet. Na podlagi te ideje so v Švici v delovni organizaciji Schlatter izdelali stroj oziroma polavtomat.

Švicarji so bili zelo presenečeni nad načinom varjenja, ki so ga prvič preizkusili. Poizkusno varjenje, ki je bilo prava senzacija, si je ogledalo celotno vodstvo izdelovalca stroja.

Stroja so v Verigi postavili v oddelke opremljevalnice v TOZD Verigarna. Na strojih varijo zaščitne ograje, verige z grabeži in novo vrsto verig za delovne stroje — TEMPO verige.

Stroja sta velika pridobitev za celotno delovno organizacijo. Kapa-

citete so se tako povečale, da je po nekaj dnevih obratovanja obeh strojev zmanjkalo polizdelkov.

Pokazale so se izredne možnosti raznolikega varjenja, tako da so pomanjkanje polizdelkov nadomestili z varjenjem drugih izdelkov.

Razvojni oddelki sedaj pripravljajo nove načrte za stroje, ki bi bili sposobni variti tudi elemente za sestavo verig za osebna vozila in druge izdelke opremljenih verig. Tudi na teh strojih naj bi bilo delo veliko lažje in seveda hitreje.

Vendar sta stroja vse premalo izkoriščena — obratujeta le v eni izmeni in še to le nekaj dni v tednu, ker je premalo polizdelkov za omenjene vrste verig.

Vsi člani kolektiva se bodo morali bolj potruditi, da bodo nove investicije bolj izkoriščene, saj bodo le tako ustvarili večji dohodek.

(Povzeto po članku Joža Pfajfarja)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD PROFILARNA JAVORNIK

26. oktobra je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata imel sedmo redno sejo.

Zaradi odhoda nekaterih delegatov so evidentirali nove kandidate za zbor združenega dela in za samo-

upravne interesne skupnosti za socialno skrbstvo, otroško varstvo, zdravstvo, zaposlovanje, gospodarstvo ter pokojninsko in invalidsko zavarovanje in za samoupravno interesno skupnost za vzgojo in izobraževanje, kulturo in telesno kulturo ter raziskovalno dejavnost.

Po končanih volitvah bo izvršni odbor sklical sestanek delegacij, na katerem bodo določili vodjo delegacije in njegovega namestnika.

Po predhodnem dogovoru so v izvršni odbor sprejeli novega člana, pa tudi v odbor za delovna razmerja so bivšega člana nadomestili z novim.

Izpolnili so vprašalnik o akciji NNNP 79 in ga bodo posredovali OS ZSS Jesenice. Apelirajo tudi na vse člane kolektiva, da se v kar največjem številu naroče na revijo Naša obramba.

Ker imajo premalo denarja, so sodelavcu morali zavrniti prošnjo za odobritev socialne pomoči.

Skušali pa bodo urediti glede regresiranja avtobusnega prevoza s Plavža na Javornik in omiliti prenatrpanost avtobusov.

Brez pripomb so sprejeli in podprli smernice akcijskega programa temeljne organizacije.

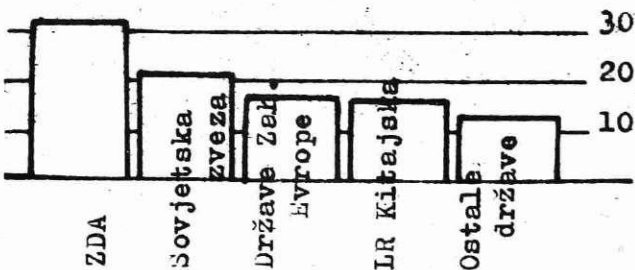
TOZD KOVINOSERVIS

Na izredni seji 25. oktobra je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata sklenil, da organizira in poravnava vse stroške pogreba iz sklada skupne porabe OOS za tragično preminulega sodelavca.

ctn

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

Ocenjene svetovne zaloge premoga

60 LET BITKE ZA OSVOBAJANJE ČLOVEKA IN DELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

pogoj nove družbe, za katero se bori socialna demokracija.

Že leta 1918, po končani prvi svetovni vojni, je bil na Jesenicah oblikovan pripravljalni odbor, ki je vodila Pepca Trojar, ki je pripil vse potrebno, da so 26. januarja 1919 izvedli občni zbor delavskega prosvetnega društva Svoboda in se opredelili za delovanje na osnovi marksističnih načel. Že na prvem obnem zboru so se opredelili za najtesnejše sodelovanje s strokovno organizacijo kovinarjev, za dviganje in krepitev razredne zavesti delavcev, za čistost marksistične misli in za njihovo prisotnost v boju delavskega razreda za njihove ekonomske pravice in preko tega boja za osvoboditev človeka in dela kot končnega cilja borbe delavskega razreda. Ta dialektična programska usmeritev, ki so jo spodbujali marksistično usmerjeni jeseniški delavci, je bila motiv, da so jeseniški kulturni delavci to leto sprejeli kot začetek razredno usmerjene kulturne dejavnosti na Jesenicah.

Tej temeljni programski usmeritvi je jeseniška Svoboda ostala zvesta vsa leta svojega delovanja. Med obema vojnoma so v društvu delovali vsi jeseniški komunisti, ki so v okviru društva pridobivali in usposabljali mlade kadre za sprejem v komunistično partijo in kot zavestne sile delovali na vseh področjih društvene dejavnosti. Jeseniški Delavski dom ali rdeča trdnjava, kjer je delovala Svoboda, je bil skoraj 21 let med obema vojnoma resnična trdnjava marksističnega delovanja. Marksistični študijski večeri, zborovanja, predavanja, razprave, sestanki, tečaji, koncerti, dramske prireditve, telovadnici in drugi športni nastopi, izleti, družabni večeri in podobno so bili namenjeni osveščanju in usposabljanju delavskega razreda, prebujanju njegovih kulturnih potreb in interesov ter krepitev razredne zavesti za kar najbolj uspešen razredni boj in krepitev delavske enotnosti.

Vsa pestra in bogata dejavnost društva, ki se je odvijala na kulturnem področju prek knjižnice, pevškega zbora, dramskega odseka in dramske šole, tamburaškega odseka in odseka esperanta ter na športnem področju prek telovadnega odseka, nogometnega kluba oziroma kasneje SK Kovinar, kolesarskega, šahovskega in smučarskega odseka ter odseka rokborcev in hazene, je bila usmerjena k temeljnemu programskim nalogam in ciljem društva. Mnogo članov, ki so delovali na teh področjih, je odigralo izredno pomembno vlogo tudi v revolucionarnem boju delavskega razreda, v boju pa so sodelovali vsi člani.

Svojo razredno programsko orientacijo so manifestirali tudi s prvo predstavo ustanovljenega dramskega odseka v letu 1920, ko so uspešno zaigrali dramo Ivana Cankarja Kralj na Betajnovi. Ali, ko je prav v mesecu proglasitve šestjanuarske diktature leta 1929 enajst članov telovadne enote Svobode javno izvajalo simbolično prosto vajo po melodiji Internationale. Vseh enajst so naslednji dan, 28. januarja, aretirali in jih kot zločince vključene odpeljali v ljubljanske zapore, kjer so bili zaprti do 20. februarja. Delavski pisatelji in pesnik Tone Čufar, član društva, jim je posvetil pesem V januarju zaprtim sodrugom

»V hrupni norosti radostno vriska premnogi v teh dneh karnevala, bedne brezdomce mraz hudo stiska, vas pa je četa žandarjev odgnala.«

Seveda je bila vsa dejavnost društva, posebno po proglasitvi šestjanuarske diktature, izpostavljena različnim oblikam terorja nasilnega režima. Cenzura, hišne preiskave, aretacije in zapori ter odpusti z dela so bili redni spremljevalci življenja članov društva, predvsem pa komunistov.

ENAKOST NADALJUJE DELO SVOBODE

Zaradi komunistično-marksistične orientacije jeseniške Svobode je leta 1933 prišlo do spora s centralo Svobod v Ljubljani, ki je zaradi tega jeseniško Svobodo razpustila. Jeseniški komunisti in napredni delavci pa se niso dali omajati in še isto leto so ustanovili delavsko kulturno društvo Enakost, ki je še bolj intenzivno delovala za uresničevanje programske vsebinske zasnove, opredeljene v Svobodi.

Pod okriljem Svobode in Enakosti so se bistrila tudi vprašanja sindikalnega boja za boljši gnotni položaj jeseniškega delavca in za priznanje njegovih političnih pravic ter za osvoboditev človeka in dela kot velikega cilja boja delavskega razreda. Tovariši, ki so rasli v Svobodi in kasneje v Enakosti, so postajali nosilci revolucionarne misli

in borbenega duha ter organizatorji političnih akcij v revirju.

Vse večje borbene akcije tega časa, velika stavka jeseniških kovinarjev leta 1935, ko je bila dosežena enotnost delavskega razreda na Jesenicah in njegova povezanost z drugimi sloji prebivalstva, občinske volitve leta 1936, ko so komunisti nastopili s svojimi kandidati in ko je bil na Koroški Beli izvoljen za župana komunist in Svobodaš Vencelj Perko, graditev in krepitev delavske enotnosti in ljudske fronte ter drugo, je bilo v pretežni meri delo tovarišev, ki so se kovali in kalili v delavski kulturni organizaciji. Kajti vse delo v Svobodi in kasneje v Enakosti je bilo prežeto z enim samim spoznanjem, da je potrebno krepitev razredno zavest, ki mora biti oborožena tudi z znanjem. Tako delo delavske kulturne organizacije in strokovne organizacije je ustvarilo enoten delavski razred, ki je pripravljen pričakati fašistično agresijo in svojo zrelost dokazal v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji.

V tej dejavnosti Svobode pa velja posebej poudariti vlogo in vpliv delavskega pisatelja in pesnika, člana Svobode, Toneta Čufarja na delavce. Vencelj Perko njegovo vlogo ocenjuje takole:

»Pesnik in pisatelj Tone Čufar je pisal tako, kot so čutili delavske množice. S svojimi deli je vplival na delavstvo, da je odklanjalo mešetarjenje, izkoriščanje in zavajanje delavstva. Njegova dela so spodbujala delavce k dosledni in nepopustljivi borbi. Nekateri od vodstva so v Čufarjevih delih videli samega sebe, Čufarja pa razglasila za komunist.«

Naj ob tem omenimo le Čufarjevo dramo Polom, katere krstna predstava je bila na odru Delavskega doma 26. maja 1934, to je dobro leto pred kovinarsko stavko na Jesenicah, v kateri so se dogajali podobni zapleti in razpleti med omovalci in kompromisariji in nepopustljivimi delavci — komunisti, kakor jih je orisal Čufar v svoji drami. Celu Jurmana, brezkompromisnega delavca — komunist, je v Polomu igral Vencelj Perko, ki je čez dobro leto v kovinarski stavki kot glavni zaupnik delavcev takratne Kranjske industrijske družbe odigral v pogajanjih s takratnimi oblastniki svojo zgodovinsko vlogo. Žene stavkajočih delavcev so ga na poti na pogajanja ustavljale in mu naročale »naj bo tako nepopustljiv in vztrajen, kakor je bil kot Jurman v Polomu. To prav gotovo najbolj nazorno kaže velik vpliv Čufarjevih tekstov na delavce in njihovo razredno gibanje.

Marksistično — revolucionarna usmerjenost društva, ki je bila kaži-pot delavcem prek dnevnih ekonomskih borb v bodočnost, za čemer so stali komunisti in Komunistična partija Jugoslavije, najbolj nazorno dokazujejo podatki, ki jih je zbral Vencelj Perko. On je tudi poleg Franceta Škrlija najbolj zaslužen, da imamo delovanje Svobode in Enakosti in sploh naprednega delavskega gibanja med obema vojnoma dovolj verodostojno in dokumentirano zapisano.

Po zbranih podatkih je:

- deset članov Enakosti, prej Svobode, sodelovalo v šnanski državljanski vojni (1936—1939), dva od njih sta tam tudi izgubila življenje;
- 219 ali 77 % članov je sodelovalo v narodnoosvobodilnem gibanju.

Med temi je bilo:

- 69 partizanov in med njimi 33 prvoborcev. V bojih je padlo:
- 31 članov, od tega 23 prvoborcev,
- 70 članov je bilo aktivistov Osvobodilne fronte, vanjo pa je bilo vključenih še 60 članov,
- sedem članov je padlo kot talci.

- osem članov je bilo interniranih, štirje pa se niso vrnili iz taborišč,
- pet članov z družinami je bilo izseljenih.

Zaradi svoje pomembne vloge in iunaštva med NOB sta bila proglašena za narodna heroja Jože Gregorčič-Gorenjč in Matija Verdnik-To-

maž. Posebej je potrebno še omeniti naslednje člane, ki so padli v narodnoosvobodilnem boju: Polde Stražisar — komandant Gorenjskega odreda in njegov brat Viktor — sekretar okrožnega komiteja KPS Kamnik, Viktor Kežar — pomočnik komandanta prve grupe odredov, Albin Pibernik — komandir zaščitne čete Titovega štaba in njegova žena Julka — junakinja igmanskega marša, Karel Preželi, Jože Čelesnik, Ignac Kralj, Stane Bokal in pesnik ter pisatelj Tone Čufar.

Seveda pa moramo omeniti tudi Vencelja Perka, ki še danes rad zahaia med jeseniške delavce in Svobodaše, ki je kot delegat tega območja sodeloval na ustanovnem kongresu Komunistične partije Slovenije na Čebinah in na drugih pomembnih sestankih in posvetih partije in bil izbran v prvi centralni komite KPS.

DPD SVOBODA TONE ČUFAR NADALJUJE DELO SVOJIH VELIKIH UČITELJEV IN VZORNIKOV

Po osvoboditvi je jeseniška Svoboda, poimenovana po svojem padlem članu, delavskem pisatelju, pesniku in publicistu ter komunistu — revolucionarju Tonetu Čufarju, nadaljevala z bogatim, revolucionarno zastavljenim delom svojih velikih učiteljev in vzornikov. Njihova naloga je bila nadaljevati bitko za osvobajanje človeka in dela. Društvo se je predobro zavedalo, da je socialistično revolucijo mogoče dokončno izbojevati le z razredno osveščenim in kulturno razgledanim delavskim razredom. Vsa društvena dejavnost, ki se je odvijala prek izobraževalno klubske dejavnosti, likovno ustvarjalne in razstavne dejavnosti, pevskih zborov, godbe na pihala, dramske, lutkarske in folklorne dejavnosti, je bila usmerjena k temu cilju.

Nekaj teh dejavnosti je preraslo v društveni okvir, in so se osamosvojile (pevci, godba), nekaj se jih je priključilo k večjim skupinam (dramski), nekaj pa jih je prenehalo delovati, vendar so na njihova mesta prihajale druge dejavnosti. V društvu so vznikale mnoge aktivnosti, ki so prerasle v društveni okvir in predstavljajo danes temeljne dejavnosti na Jesenicah. V Svobodi je bila leta 1954 izobrazevalnega odseka ustanovljena ljudska univerza, ki je čez štiri leta dobila profesionalni status in naziv delavska univerza. Jedro pihalnega orkestra, ki je dosegel zavidljivo kvaliteto, še sedaj sestavljajo nekdanji Svobodaši prav tako pevsko in gledališko dejavnost.

Društvo je ostalo zvesto svoji razredni opredeljenosti vsa leta po osvoboditvi in se prek različnih oblik, v zadnjih letih pa prek delegatskega sistema borilo proti vsem deformacijam v kulturi in za uveljavitev kulture v socialistični samoupravni družbi kot enega izmed najpomembnejših dejavnikov nadaljnega napredka družbe.

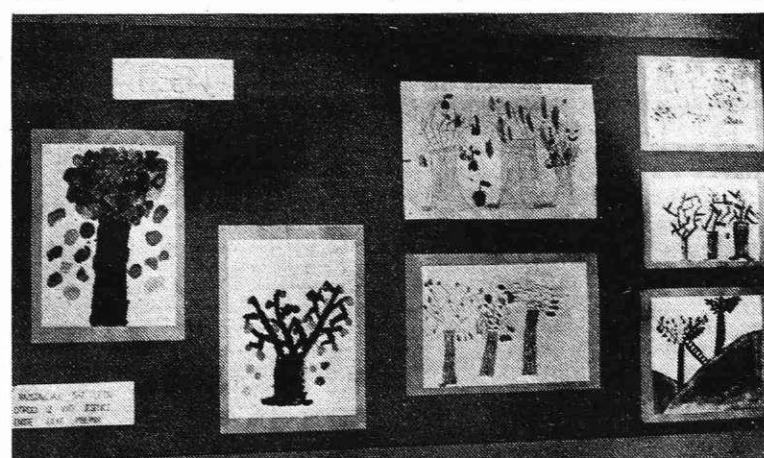
V obdobju vedno večjega odtujanja kulture od delavskega razreda je bil v društvu leta 1970 ustanovljen kulturno umetniški klub, ki še danes povezuje napredne literarne in druge kulturne delavce od Ljubljane do Celovca. Program kluba je bil in je — kultura in umetniške stvaritve čim bolj približati delavskemu razredu in vsem delovnim ljudem in občanom in jih na ta način vključevati v oblikovanje in uresničevanje socialistične kulturne politike. Klub je doslej izdal deset knjig Male Čufarjeve knjižnice, kot zadnji dve izbrana dela Toneta Čufarja, in 42 števil LISTOV, kulturno umetniške priloge tednika Zelezar, ki jo financirajo delavci Zelezarne, ki so pomemben delež prispevali tudi k izdaji Čufarjevih izbranih del.

Trajne kulturno-estetske vrednote na Jesenicah in v okolici pušča tudi delovanje likovnega kluba DOLIK s svojo estetsko-vzgojno, razstavno in likovno ustvarjalno dejavnostjo, ki lo kontinuirano razvija že skoraj 34 let. Likovna dela Dolikovcev in drugih slikarjev, ki so v teh letih razstavliali na Jesenicah, krasijo danes pisarne Zelezarne in druge iav-

Sodelavec v valjarni žice

ne prostore, vedno bolj pa prodirajo tudi v stanovanja delavcev. DOLIK je v tem času organiziral na Jesenicah čez 300 likovnih razstav, med temi okrog sto svojih, 200 krat pa so gostovale kvalitetne likovne skupine iz Slovenije in Jugoslavije s kolektivnimi razstavami in akademski oziroma poklicni slikari. Čez 120 krat pa so se Dolikovci ali kolektivno ali posamezno s svojimi likovnimi stvaritvami predstavili izven Jesenic. Sodelovali so na vseh republiških in pokrajinskih preglednih revijah slikarjev ljubiteljev in na številnih drugih preglednih razstavah.

V letu otroka — otroci iz vrtec so se s svojimi izdelki predstavili na razstavi kraji. Pano na sliki je izobešen v restavraciji Kazina (IK)

V društvu že sedmo leto uspešno deluje krožek ročnih del z nalogo ohranjanja in negovati bogato izročilo ljudske umetnosti — klekljanje, čipkanje, vezanje, izdelavo gbelinov in makrame oziroma voljanje. Te dejavnosti pospešuje z organizacijo tečajev in kolektivnim klubskim delom, vsako leto pa se za dva žena predstavi s svojimi najkvalitetnejšimi izdelki. Ta dejavnost je dobila mnogo posnemalcev v občini in izven nje, kar vsekakor daje posebno priznanje krožku, ki ga sestavlja okrog 60 žensk vseh starosti.

Več kot dvajset let, z nekajletnim presledkom, v društvu deluje ansambel narodnih plesov in pesmi, ki sedaj združuje okrog 40 mladih. Plesne in pesmi jugoslovanskih narodov so nešteto krat ponesli po številnih krajih Slovenije in Jugoslavije, pa tudi v sosedno Italijo in Avstrijo.

Kot izjemno redkost ali posebnost društvene dejavnosti je treba poudariti delovanje kulturne skupine JUTRO, ki jo sestavljajo predvsem mladi delavci iz bratskih republik in pokrajin in ki so že četrto leto vključeni v jeseniško Svobodo. S svojimi narodnimi in narodnozabavnimi pesmimi, poezijo in skeci v materinskem jeziku, so se že večkrat uspešno predstavili svojim rojakom, granicarjem in drugim, sodelovali pa so tudi na številnih priložnostnih prireditvah.

Tako trenutno v društvu deluje pet skupin, v katere je vključenih čez 200 aktivnih članov, od tega skoraj polovica mladih. Društvo je samoupravno — delegatsko organizirano, sekcije oziroma klubi pa delujejo v okviru samoupravnega dogovorjenega programa in vsebine ter sredstev samostojno. Vsa dejavnost društva se še vedno odvija v Delavskem domu na Jesenicah.

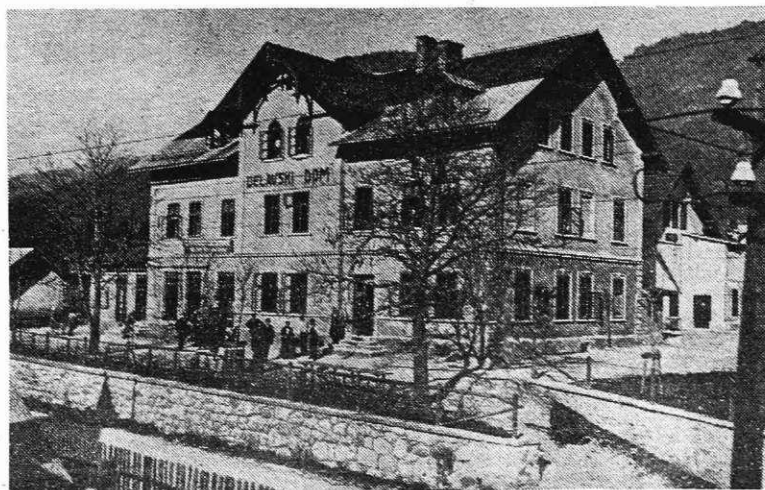
Društvo tudi sedaj uspešno deluje s sindikatom Zelezarne, ki ima v društveni konferenci svojo petčlansko delegacijo, predvsem pa z Zelezarno, ki je vsa leta po osvoboditvi pomembno finančno in materialno podpirala delovanje društva in bi morala biti za zgled ostalim organizacijam združenega dela v občini. Društvo vsa ta leta zelo uspešno sodeluje tudi z Glasbeno šolo Jesenice, delavsko univerzo, ženskim pevskim zborom, pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev, šolskimi pevskimi zbori, vokalnim oktetom žirovniške Svobode, moškim pevskim zborom Vintgar Blei-

ska Dobraava in amaterskim gledališčem Tone Čufar.

Vsa leta po osvoboditvi je društvo s krajšimi presledki uspešno sodelovalo s trboveljsko Svobodo, predvsem z revirskimi likovniki, z likovniki z Domžal, Krškega, Kranja, Radovljice, Ruš, Ljubljane, Murske Sobote, Celja in drugimi. Zelo tesne stike pa ima društvo tudi z Zvezo slovenskih organizacij na avstrijskem Koroškem, predvsem pa s slovenskimi literarnimi delavci.

Pri svojem delu so se delavci v društvu zavedali besed tovariša Tita, da brez kulturnega napredka delavci ne bodo zmogli samoupravljanja in da je kultura eden bistvenih dejavnikov nadaljnega razvoja socialistične samoupravne družbe. Po osvoboditvi Svobodaši nadaljujejo bitko za osvobajanje človeka in dela, ki so jo začeli v društvu najbolj napredni delavci pred 60 leti. Kot sestavni del socialističnih in ustvarjalnih sil družbe se Svobodaši s svojo programsko orientacijo in s sodelovanjem članov v delegatskem sistemu prizadevajo kar največ prispevati k uresničevanju socialistične demokracije oziroma ustave in zakona o združenem delu.

Šestdeset let ni dolga doba, pa vendarle so se v teh letih dogodile velike revolucionarne spremembe, s katerimi je najtesneje povezano delovanje delavskega prosvetnega društva Svoboda Jesenice, oziroma po njenem razpustu delavsko kulturno društvo Enakost, da se železarji in Jeseničani danes s ponosom in spoštovanjem spominjamo preteklih let. Kot sestavni del naprednih zavestnih sil je društvo imelo svoi interes in vpliv v družbenih odnosih in z vso svojo dejavnostjo je vplivalo na družbeno zavest in reševanje družbenih problemov.

Jeseniški delavski dom, imenovan rdeča trdnjava med obema vojnoma

ORGANIZACIJA IN SPODBUDNO NAGRAJEVANJE (8)

ZA UVELJAVITEV DELITVE PO REZULTATIH DELA — PRIBLIŽNO ENAKI POGOJI ZA PRIDOBIVANJE DOHODKA

Tako smo pripravljeni več napraviti, se dogovarjati, sporazumevati o sami delitvi, radi bi poiskali kazalce, da bi določili za »približno enako delo približno enak dohodek«, kot da bi bolj delovali na tem, da bi proizvajalce postavljali v približno enake pogoje za pridobivanje dohodka.

Seveda se pri tem zavedamo dvojnosti problema, da je ekonomsko, politično škodljivo, če nastajajo prevelika nesorazmerja v možnostih pridobivanja dohodka, da je treba predvsem skrajnostne primere odpraviti z družbenimi regulativi. Vendar pa menimo, da gre pri tem za skrajnosti, o obeh smereh, kaj je minimum in maksimum osebnega dohodka, ki ga bomo kot družba priznavali in zagotavljali. Med temi skrajnostmi pa bi morali prepuščati svobodo, pobudo samoupravljalcem, da bi si s strokovnimi sveti, z družbeno pomočjo oblikovali najboljše merila za delitev, da bi to bolj svetovali, tudi kritizirali in pohvalili rešitve, sama razmerja notranje delitve pa morajo postati domena proizvajalcev! Z novimi družbenimi spremembami smo želeli prav to doseči.

... delo delavca v samoupravljenem združenem delu ne sestoji več samo iz konkretnega dela in fizičnih rezultatov na njegovem delovnem mestu, marveč tudi iz njegovega umskega dela, ki ga opravlja kot odgovorni družbeni oziroma samoupravni delavec in upravitelj ter tako prispeva svoje k uspešnejšemu upravljanju organizacije združenega dela ter k uspešnejšemu planiranju in poslovanju... (Edvard Kardelj, Svobodno združeno delo, str. 143.)

Na pogojno, širšo odvisnost uveljavljanja delitve po delu nas opozarja tudi naša CK ZKJ:

»Naša zasnova socialistične samoupravne družbe si prizadeva, da združi delovno in upravljalno funkcijo, da postopoma premaguje navzkrižja med umskim in fizičnim delom. Izhodišče je temeljna organizacija združenega dela, vendar kot del celotnega združenega dela in družbe. Proizvodnja, delitev in samoupravljanje so sestavni del celotnih družbenih odnosov. Zatorej delitev po delu ni mogoče izpeljati v temeljni organizaciji združenega dela, četudi je ta organizacija temelj, če takšnih odnosov ne uveljavimo na vseh ravneh delitve v družbi.« (Referat Dušana Dragosavca, šesta in sedma seja CK ZKJ, Aktualna idejnopolitična vprašanja pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke, Komunist, str. 23, 35.)

Zaustavimo se po pravkar citirani vrstnem redu »Proizvodnja, delitev in samoupravljanje...« Najbrž je prav v tem ključu, način, kako bi se najuspešnejše dokopali do novih spoznanj in tudi metod, kako bi spreminjali slabo prakso gospodarjenja, delitve in samoupravljanja.

Doslej se namreč vse prerado, prepogosto dogaja, da se delitev osebnih dohodkov, spreminjanje pravnih odelitvi osebnih dohodkov obravnava ločeno od organizacije delovnega procesa, da se v najbolj primerih opišejo, posnamejo delovne naloge, da so normativno izdelani za posamične proizvajalce, delovne skupine. Redki so primeri, ko so oblikovanje ali preoblikovanje meril za delitev osebnih dohodkov obravnavali neposredno povezano z organizacijo delovnega procesa, z ekonomskim izračunom, da so izmerili naloge, opravila, da so z znanstvenimi metodami, z izkušnjo sodobne organizacije delovnih procesov, izsledki ekonomike, vnaprej poiskali najbolj racionalne, gospodarne možnosti za proizvodnjo, prodajo. In da bi šele po tej analizi prišli na izdelavo meril za nagrajevanje delovnih opravil, na oblikovanje spodbud, kako bi začrtovano dosegli, presegli in tudi z nagrajevanjem in spodbudami učinkovito odpravljali slabosti.

S tem bi namreč ustvarili enega od nujnih pogojev za spremembo pravnika o delitvi. Izkušnje namreč kažejo, da je nesmotno spreminjati pravilnik o delitvi, če bi poskušali le spreminjati odnose, da bi le prerazdeljevali predvideni dohodek. To pomeni, da bi z novo metodo ali po dogovoru spreminjali vrednote delovnih opravil. In prav v to smer nas spodbujajo ne dovolj premišljeni pozivi, da je treba odpraviti uravnilovko, da je potrebno spodbudneje nagrajevati strokovnjake. To je seveda potrebno, le pot ni ustrezna. S prerazdeljevanjem domnevno ustvarjenega ne bo večjih uspehov, kajti zares spodbudno nagrajevanje v pogojih samoupravl-

ljanja je, da pridobijo višji dohodek vsi, ne pa le nekatere skupine. In če pridobivajo višji osebni dohodek le nekatere skupine, brez skupnega povečanja dohodka, potem z delitvijo le jemljejo drugim, osebni dohodek le prerazdeljujejo.

Opozoriti pa kaže še na drugo, bolj zmotno pričakovanje, da bomo s samim delitvijo, s spremembo pravil delitve občutno spremenili tudi gospodarenje, odločilno vplivali na porast produktivnosti, dohodka. Ustrezno, spodbudno nagrajevanje lahko pomaga dograjevati organizacijo proizvodnje, lahko vpliva na povečanje dohodka. Vendar pa samo z vidika nagrajevanja, da bi spodbudili le posameznike, skupine, da bo le materialna spodbuda tisto, kar bo izboljšalo gospodarske uspehe, kar bo odločilno, v tem počiva zmot.

DOBER, SPODBUDEN SISTEM NAGRAJEVANJA JE MOGOČE USTVARITI LE V NAJTESNEJŠI POVEZAVI Z DOBRO ORGANIZACIJO, EKONOMIKO POSLOVANJA

Omenili smo že tehnično delitev dela, ki pogojuje vse večjo soodvisnost opravil, skladnost, da zahteva programirano produktivnost, se pravi — produktivnost skupine, včasih celotne delovne organizacije. Iz posamičnih delovnih opravil, delovnih mest, kljub najboljši volji in spodbudam, ki smo jo pripravili dati, ni mogoče občutno vplivati na najbolj organizacijo in produktivnost, s tem posredno na višji dohodek. Začeti je treba z organizacijo, s čemer se vsaka proizvodnja tudi začne!

Težko je odgovoriti na vprašanje, zakaj smo v naših dolgoletnih razpravah o spremembah delitve osebnih dohodkov, času, ki smo ga odmerili tej problematiki, tako malokrat opozarjali na potrebo po boljši organiziranosti, predvsem o povezavi organizacije in nagrajevanja? Je morda temu botroval strah, da bi s tem preveč odločanja prepuščili tehnokratski strukturi, ki bi potlej z organizacijo, v imenu organizacije lahko uveljavljala tudi druge cilje? Smo morda pričakovali, da bodo to razrešili samo proizvajalci, delavci, ko bodo spoznali, da jih ustrezna delitev spodbuja k boljšim gospodarskim rezultatom? Smo to preprosto spregledali kot dejstvo, ki mu ni potrebno posvetiti posebne pozornosti? Kakršni koli so že razlogi, škoda, da se jih nismo prej ovedli. Pri tem pa je zanimivo, da je tovariš Kidrič že pred petindvajsetimi leti, ko je bila znanstvena organizacija pri nas šele na pohodu, opozarjal na pomembnost organizacije proizvodnje, ki vpliva na delitev.

»V vsakem primeru pa bo s tem, če bodo režijski stroški manjši, toliko večji plačni sklad. Zato se morate zavzeti za znižanje produkcijskih stroškov, za večjo storilnost in za kar najboljšo organizacijo dela.« (Boris Kidrič: »Pogovor s predstavniki delovnih kolektivov na Jesenicah«, Zbrano delo, 4, CZ, str. 384.)

Na drugem mestu v isti knjigi prav tako opozarja tovariš Kidrič: »... dosledno in nenehno se moramo ukvarjati z vprašanji boljše organizacije delovnih procesov.« To pomeni — uveljavljati načela in tudi dosežke znanstvene organizacije dela, da bi ustvarili kar najbolj ugodno razmerje med porabljenimi sredstvi in ustvarjeno proizvodnjo, kar je temeljno izhodišče za ekonomično poslovanje delovne organizacije. S tem je povezana največja ekonomija dela! V načelih sodobne, znanstvene organizacije dela je zapisano, da »dosežemo višjo produktivnost le na način, če s kar najmanjšo porabo dela ustvarimo višjo proizvodnjo.«

Seveda pa si moderne, racionalne organizacije ne zamišljamo birokratsko popačene, da vse najboljše, natančno poteka. Pod tem nekateri razumejo kar najbolj popolno razporeditev opravil, veliko služb in zaposlenih na pripravi dela, proučevanjih, veliko formularjev, tabel, izračunov, veliko papirja in števil, kar pa ne daje zmerom tudi ustreznih ekonomskih učinkov, prihrankov, ampak so takšne organizacijske zasnove zelo drage. Če niso najboljše organizirane, predstavljajo lahko celo motnje, nepotrebne zastojne in komplikacije v sami organizaciji poslovanja. S tem opozorilo ne mislimo odsvetovati uvažanje proučevanja organizacije — potrebnih služb, vendar njihov cilj mora biti — poenostavljanje, čim manjše izgube surovin, časa, kjer je le mogoče odstraniti napor, bolj urediti delovno mesto, proučiti tržišče, tehnologijo, tehnično delitev dela itd. Temeljni problem je v tem, da dobra organizacija ni razvidna iz gore papirja, besednih opi-

sov in utemeljitev, z velikim »znanstvenim« pompom, ampak se mora odražati predvsem v zmanjševanju vseh porab, zmanjševanju stroškov!

Znanstvena organizacija dela teži k racionalnemu, poenostavljanju, k temu, če spomnimo na Marxa, »trošenju človeške delovne sile v posebni, smotni obliki.« Ima pa tudi svojstvene zakonitosti, ki jih je treba upoštevati, če naj z organizacijo dosegamo pričakovane učinke. Opozorimo na nekatera spoznanja in zahteve sodobne organizacije dela v razdobju precej razvejane tehnične delitve dela. Na številna mnenja, spoznanja sodobne organizacije proizvodnje, nas opozarja tihi, prizadeveni raziskovalec Filip Lipovec.

»Nadaljnji pogoj za učinkovito uporabo tehnične delitve dela je učinkovita koordinacija razdeljenega dela. Čim bolj podrobno je namreč delo razdeljeno, tem bolj so posamezni procesi ali delne naloge medsebojno odvisne. Spričo tega je potrebno mnogo več truda, da bi posamezni delovni procesi potekali skladno z drugimi in se gladko povezovali v skupni delovni proces. Podrobnejša delitev dela zahteva zaradi tega več koordinacije, ki pa jo je težje doseči. Ako pa koordinacija ni učinkovita in zadovoljiva, ni mogoče uresničiti prednosti delitve dela, ali pa je razdeljeno delo celo manj učinkovito kot nerazdeljeno.« (Filip Lipovec: »Teorija organizacij«, Univerza v Ljubljani, 1974, str. 66.)

V isti knjigi nas avtor med drugim opozarja, da je »Delo treba najprej planirati... da koordinacija obsega tudi planiranje, organiziranje, kontrolo, izvajanje.« (Prav tam, str. 71 in 94.)

Daljše povzetke smo navedli zaradi tega, da bi pokazali, kako je za proizvodnjo dobrin potrebno začeti s planiranjem, organizacijo, kako je za sodobno organizacijo proizvodnje nujna koordinacija, kako se posamični proizvajalec spričo velike tehnične delitve dela nahaja vse bolj oddaljen od koordinacije dela, ki ni spričo te delitve le bolj zahtevna, ampak prehaja s človeka tudi vse bolj na moderna sredstva elektrike, hitrih izračunov, informatike.

NUJNOST POVEZOVANJA — ZDRUŽENO DELO

Spričo izkušnji v svetu, ko se proizvodnja vse bolj povezuje, ker le močne proizvodne skupine ustvarijo dovolj sredstev za lastno znanstveno proučevanje in posodabljanje tehnologije, uporabo znanosti v industriji, smo se tudi pri nas zavestno odločili za povezovanje dela v združeno delo. Vendar to pri nas ni edini razlog, ker želimo z našimi spremembami v družbenem sistemu čimbolj izločiti posrednike med združenim delom. Vendar pa nas to ne odvezuje, nasprotno, prav to nas zavezuje, da organizaciji, koordinaciji, ekonomiki tega povezovanja posvetimo vso ustrezno pozornost. Zavzeto moramo delovati, da se bo vsak proizvajalec zavedal usodne, pogojene zavezanosti, potrebe po združevanju dela.

Iz teh izhodišč, (saj je bil proizvodni proces zmerom primaren in delitev sekundarna, le razdelitev proizvodnih odnosov) se moramo pretehtano lotevati tudi sprememb v delitvi. Izhajati moramo iz potreb, interesov združenega dela, odtod moramo oblikovati spodbudno delitev.

Če smo izražali dvom v splošna izhodišča vrednotenja, na splošena ugotavljanja razlik med enostavnim in sestavljenim delom, zlasti med formalno izobrazbo, smo to počeli iz povsem zavestnega razloga. Kajti tudi med sestavljenim, multipliciranim delu, so glede vpliva, možnega prispevka na oblikovanje dohodka velike razlike, ki jih organizacijsko postavljena hierarhija organizacije, delovnih opravil ne razvršča v ustrezne ekonomske dejavnike. Vpliv, recimo višje, visoko izobraženih, je glede na sam značaj njihove izobrazbe, glede na delovno mesto in tudi dejanski vpliv na oblikovanje dohodka — zelo različen.

Tako recimo knjigovodja, ki opravlja strokovno, rutinsko delo, ne vpliva na dohodek tako, kot organizator proizvodnega procesa, ki mora ves delovni čas bedeti, pomagati, usklajevati, posredovati, hitro odpraviti motnje v procesu, da tako ne gredo dragoceni čas, velike vrednosti v izgubo. Razlike so namreč v visoko zahtevnem rutinskem in ustvarjalnem delu, o vplivu proizvajalca na čimbolj smotno poslovanje, ekonomski uspeh delovne organizacije.

Ne da bi hoteli karkoli ovrednotiti, razvrstiti, radi bi opozorili le na problem, na birokratsko gledanje in ocenjevanje, ki je razvoju boljšega gospodarjenja, oblikovanju dohodka škodljivo.

Pri grobem ločevanju umskega in fizičnega dela, ki ga želimo s samoupravljanjem združevati, moramo ugotoviti, da so tudi znotraj teh skupin še velike razlike, ki jih je potrebno pri nagrajevanju, oblikovanju spodbudnejših sistemov nagrajevanja upoštevati. V mislih imamo razliko med opravili, ki zahtevajo visoko izobrazbo, a so le visoko rutinska opravila, (znano je, kaj mora biti opravljeno) in med ustvarjalnostjo. Se pravi — visoko zahtevnostjo, kjer se strokovnjak, raziskovalec, znanstvenik, znajde pred nalogo, kateri je opredeljen le cilj, rešitev, pota pa še niso utrta ali so lahko dosežena s skrajnimi napori, tudi z izjemno nadarjenostjo.

Če torej za izhodišča nagrajevanja upoštevamo predvsem šolsko izobrazbo, ovrednotena delovna opravila, ne upoštevamo pa omejenih posebnosti, potem krnimo ustvarjalnost!

VSAKO ORGANIZACIJO JE MOGOČE IZBOLJŠATI

»Vsako proučevanje tehnoloških postopkov daje organizatorjem priložnost, da izpopolnijo proces proizvodnje. Ta proces je mogoče neprestano izpopolnjevati, predvsem zaradi tega, ker se neprestano širijo znanstvena odkritja in povečujejo tehnične možnosti, ker se menja-

tudi tehnični dejavniki proizvodnje, ker se menja pogoji na tržišču, ne le zahteve potrošnikov ampak tudi konkurenčna ponudba. Zaradi vseh teh sprememb ni samo možno, ampak je nujno neprestano izpopolnjevati in izboljševati lastno konkurenčno sposobnost, izboljševati raven lastne ekonomije proizvodnje.« (Živko K. Kostić, »Osnovi organizacije, predrežja«, Savremena administracija, Beograd, str. 345.)

Kot smo že omenili, zahtevajo kvalitativne spremembe, boljša organizacija in ekonomika poslovanja, visoko strokoven, znanstven pristop k prenosni podjetja. Zato je potrebno vse te dejavnike vnaprej temeljito proučiti, uskladiti, poiskati ekonomsko najbolj optimalne rešitve. Če je cilj in smisel dobre organizacije iskanje boljših rešitev, poenostavljanja, hkrati s tem seveda čim manjših izgub, to pogojuje večjo intenzivnost dela na vseh ravneh! Zato je vsaka organizacijska zasnova, ki ne upošteva tudi vseh elementov živega dela, slaba zasnova! Kot je potrebno ugotavljati, planirati potrebe tržišča, tehnologije, porabe surovin, tako je treba planirati tudi potrebni delež živega dela. In če pristane na to, da je oboje nerazdvojno povezano, potem moramo tudi upoštevati, da vsaka večja reorganizacija zahteva tudi drugačne normative dela, to pa posredno zadeva tudi v vrednotenju delovnih opravil.

Preneseno na področje delitve osebnih dohodkov bi to pomenilo — preverjanja, včasih novo ugotavljanje in določanje vrednosti opravil. V kolikor bi se seveda spreminile tudi zahteve opravil ali bi se kako drugače odločili za uvedbo drugačnih, boljših meril.

To, kar bi posebej želeli poudariti: ni mogoče v organizaciji združenega dela oblikovati dobrih meril vrednotenja, če jih nismo povezali z organizacijo proizvodnje. Ker smo nasledili ne organizacijskemu, racionalnemu poenostavljanju dela, kar lahko ustvari višjo vrednost, ampak birokratskemu poenostavljanju, smo zašli v slepo ulico. Birokratsko gledanje je hotelo obračun delitve, vrednotenja čimbolj poenostaviti, opredeliti in spraviti v domeno oddelkov za proučevanje delitve dohodka, ponekod celo samo v službo računovodstva za obračun osebnih dohodkov. Seveda si želimo preprostega obračuna dohodka, osebnih dohodkov, vendar opozarjamo, da s samim poenostavljanjem obračuna, z matematičnim prerazdeljevanjem, bolj ali manj formalnim ugotavljanjem prispevka, ni mogoče ustvariti zelo dobrega, spodbudnega sistema nagrajevanja. Ta je mogoč le v povezavi z organizacijo celotnega proizvodnega procesa, iskanjem optimalne ekonomske uspešnosti. Na temelju ugotovljenih prednosti in nalog je mogoče oblikovati merila, ki bodo s svojimi spodbudnimi prvini pomagale, spodbujale k uresničitvi visoko zastavljenih ciljev. Kjer so se delitve osebnih dohodkov lotevali pretežno z nekakšnimi vnaprej določenimi, od proizvodnje in organizacijske zasnove delovne organizacije precej iztrganimi merili, so lahko v takih primerih dosegali le manjši uspeh. Se najboljše v tej praksi je bilo, da so v normiranje delovnih opravil vnašali organizatorji proizvodnega procesa izkušnje sodobnega proučevanja racionalnosti dela in jih v praksi tudi uveljavili!

IZMERA DELA — NE SPODBUDA ZA KOLICINO DELA, KI NI SMOTNA

Veliko manj težav bi imeli in tudi boljše gospodarske uspehe, če bi izmerili delo in natančneje določili naloge vsem zaposlenim v podjetju! Kjer tega dela niso opravili, so se soočali s stalnejšimi ali občasnimi razpravami, da se v podjetju oblikujeta najmanj dva, nekeje pa več slojev proizvajalcev. Za tiste, ki so imeli normative, so ugotavljali, da so nagrajevani »po delu«, za vse druge, da so nagrajevani po času in nekako problematični predvsem zato, ker ne dosegajo soodvisne intenzivnosti dela, kot delavci, ki imajo postavljene normative. Nekatere so šli v tem določanju različnosti še dalje in so ugotavljali proizvodne in neproizvodne delavce.

Ker je to področje zelo občutljivo in tudi nerazčiščeno, se ob njem zadržimo nekoliko dalj, kot pri bolj razčiščenih problemih.

Ker je delo skupnih služb dejanska funkcija proizvodnega dela (ta pojem ustrezno opredeljuje funkcionalni odnos med delom v proizvodnji in delom v skupnih službah, za razliko od povsem neustreznega pojma, ki označuje delo v skupnih službah za »servis« dela v proizvodnji), ne morejo določati vrste, obsega, kvantuma in kvalitete dela delavci v delovni skupnosti, ampak le delavci združenih organizacij. Toda, tudi oni tega ne morejo določati na monopolističen način. Samostojno odločajo o vrsti in obsegu dela skupnih služb.

Isti večer, 20. februarja, je iz drugega bataljona šla na delo tudi "kupina" minirerjev. Njihov namen je bil uničiti kabel visoke napetosti, prek katerega so iz centrale, ob M. Ščeničku nad Trzicem napajali pogonske naprave v predilnici. Ta visokona-petostni kabel so minirali tako moj-strsko, da je do detonacije prišlo čez 24 ur, to je šele naslednji večer, 21. februarja ob 21. uri. Dva in pol kilograma težka mina je zadostovala, da je razneslo en meter kabela. Zaradi tega naslednji dan predilnica ni mogla obratovati.

Tudi na in okoli železniške proge pod Stolom so bile izvedene številne minerske in druge akcije. Tako je patrulja prvega bataljona 6. februarja napadla stražarnico železniške policije v Zirovnici. Videl se je kratko streljanje. Partizani so se raje umaknili, kajti oddalek truje čete 517. bataljona deželnih strelcev se je pognal za njimi in jih nekaj časa zasledoval.

Ze čez dva dni, 8. februarja je oddalek istega bataljona blizu Most pri Zirovnici napadel nemški avtomobil. Spet so nemški policisti takoj odgovorili. Za unikajočo se partizansko patruljo, ki pa je niso dosegli, je šlo kar 21 policistov.

Skupina prvega bataljona je pod Stolom blizu Zirovnice 9. februarja poškodovala tudi vojaški kabel, zaradi česar je bila nekaj časa pretrgana telefonska vojaška zveza.

Proga blizu Lesc bi zletela v zrak tudi 14. februarja, a je policijska patrulja prežgajajo odkrila in odpravila zabojo z razstrelivom. Toda minirerji prvega bataljona so šli na progo takoj naslednji večer, 15. 2. 1945, podprti s skupino borcev. Le dobroga pol kilometra od železniške postaje Zirovnica v smeri proti Lescam so minirali na dveh krajih. Do eksplozije je prišlo ob 20.45. Uničene so bile tri tračnice. Blizu kraja sabotaže je skupina borcev postavila še zasedo, računajoč, da bo tja, kot običajno, kmalu prišla nemška patrulja. Kmalu se je res približala 13 policistov, ki jih je partizanska zaseda začela obstreljevati. Nemci so takoj odgovorili in uporabili tudi protiletalski top, ki je tudi sodil v sestavi tretje čete 517. bataljona deželnih strelcev. Obstreljevanje je trajalo 20 minut, nakar se je skupina partizanov umaknila v taborišče.

Progovni delavci so progo popravljali dve uri in pol, in sicer pod zaščito močne policijske patrulje in oklepnega vagona.

Tudi 17. februarja na progi ni bilo miru. Na zaščitno policijo železniške proge blizu Zirovnice je z močnim ognjem udarila partizanska skupina, ki se je za tem umaknila pod Stol. Zelo učinkovito pa so v tem meščani progo in objekte na njej že večkrat napadli tudi Titovi letalci. Na tem območju so napadli desetkrat. Tako je 8. februarja kar pet letal obstreljevalo železniško postajo v Kranju. Razbili so lokomotivo ter zažgali in uničili več vagonov, poškodovali pa so tudi postajno zgradbo. Ranjenih je bilo devet oseb, med njimi sedem vojakov. Napad je med sovražniki povzročil preplah. Isti dan je pet letal napadlo tudi železniško postajo na Blejski Dobravi, kjer so odvrgli sedem

bomb in poškodovali postajo. Pri tem sta padla dva domaćina, nekaj je bilo ranjenih, med njimi tudi dva policista. Proti letalom je streljalo protiletalsko topništvo. Ponovni letalski napad je sledil 17. februarja, ko so z letalskimi bombami na treh krajih blizu Blejske Dobrave pretrgali železniško progo. Tudi na železniško postajo je padlo nekaj bomb, ki so razbile šest lokomotiv in druge prometne naprave. S tem je bil promet občutno zaustavljen.

Ze 18. februarja so Titovci odvrgli nekaj bomb na "stakovce", razmeščene na Koroški Beli. Pri tem je bil uničen en štiricevni top. Ranjeni so bili trije vojaki.

19. februarja sta sledila kar dva zračna napada. S prvim je bila prizadeta lokomotiva pri Dupljah, v drugem pa so spet bombardirali in mitraljizirali železniško postajo na Blejski Dobravi. Tam je na številnih tračnicah stalo več lokomotiv in vagonov, ki so bili bolj ali manj prizadeti.

22. februarja so štiri letala med nizkim letom nad Lescami in Radovljico obstreljevala transportni vlak SS-oddelkov. Pri tem so bili ranjeni trije SS-ovci in strojevodja, lokomotiva pa je izginila.

Takoj za tem so Titovci spet napadli protiletalske položaje na Jesenicah. Naslednji dan, 23. februarja, je bil na cesti pri Naklem iz zraka uničen nemški kamion, poškodovana pa je bila Marinskova hiša. Titovci so hoteli razbiti železniško postajo. S temi napadi je bilo ranjenih in ubitih več policistov, oz. vojakov.

Cez nekaj dni — 28. februarja — so železniško postajo v Lescam spet napadli štiri letala in tam uničili eno lokomotivo.

Ti letalski napadi so zelo razjedali sovražnikovo moralo, zlasti pomembni pa so bili v času sovražni-kovih koncentracij. Se važnejše pa je bilo, da so napadi Titovih letalcev dvigali razpoloženje in moralo prebivalstva.

DOGAJANJA PRED HUDIMI PREIZKUSNJIAMI

Poleg ostroostrelskih in minerskih akcij so enote KO v februarju izvedle še vrsto drugih akcij. Pri Sv. Anu v Podljudelju je bila štirirazredna šola. Ker je bilo sporočeno, da jo mislijo zasesti domobranci, je bilo sklenjeno, da jo je treba onesposobiti. Tja je iz drugega bataljona pod vodstvom Ludvika Planinca, vodnika iz jurišne čete, 5. februarja odšla močna patrulja. Šole pa ni našla, da se ne bi vnela še kaka druga stavba, temveč jo je pomoči minirala. In sicer tako, da ni bila več vseljiva. Akcija je potekla brez sovražnikove intervencije.

Drugi bataljon, ki je taboril pri Pinču, je 4. februarja dobil iz Trzice sporočilo, da spet preti hajka, vendar ne povsem zanesljivo. Da ne bi prišlo do kakšnega presenečenja, so 5. februarja še v temi poslali patruljo na poizvedovanje v tri smeri: iz jurišne čete je ena patrulja odšla proti sedlu Javorniku, ena proti Zgornjemu Lomu, najmočnejša z eno strojnico pa je bila iz prve čete poslana v dolino proti Krvinu. Tej

patrulji je bilo naročeno, naj v primeru srečanja s sovražnikom takoj strelja, s čemer bo opozorila bataljon pri Pinču.

Ta patrulja je v dolini kmalu našla na domobransko kolono in nanjo tudi takoj streljala. To se je zgodilo že ob petih zjutraj. Za tem se je patrulja takoj umaknila v sestavi bataljona, kot ji je bilo naročeno. Bataljon je bil s tem streljanjem opozorjen.

V bližini Tičove domačije nad Zgornjim Lomom sta na domobranksko zasedo našle tudi dve izvidni-ke jurišne čete. Nanju so domobranci streljali, vendar ju niso zadel.

Zdaj se je ves bataljon umaknil na položaje nad Pinčevim kmetijo. Zasedel je položaje nad potjo, ki pelje na Konjščico in se zavaroval z razporejenimi patruljami.

Bataljon je bil na položajih v snegu celih devet ur: od šestih do treh.

Vendar je do kratkih obstreljevanj prišlo le trikrat. To v primerih, ko so se srečale patrulje in bataljonski izvidniki z domobranskimi. A vse praske so minile brez trtev.

V vojaško akcijo je tudi iz drugega bataljona kokrškega odreda 13. februarja odšla močna patrulja s tremi strojnicami in štirinajstimi borci, ki jo je vodil Ivan Tonček, namestnik komandirja jurišne čete. Na Seničnem, blizu Golnika, je ta oddalek napadel policijsko patruljo, ki je šla 12. mož. Poročilo navaja, da so bili zadeti trije policisti.

Nad Trzicem in Podljudeljem je kazalo, da se sovražnik hoče usidra-ti v neko hišo in koč. Zaradi take nevarnosti je po nalogu pomočnika politkomisarija odreda 17. februarja na Kal in na Kofce odšla močnejša bataljonska patrulja. Na Kalu je požgala hišo in skedenj, na Kofcah pa planinski dom. Tu so se Nemci tudi sicer večkrat zadrževali.

Dne 16. februarja pa je bila po skriti strelivo nad Medvodje poslana iz bataljona patrulja, v kateri je bil tudi Franc Čuden. Ta pa je med potjo dezertiral in odnesel s seboj 300 italijanskih nabojev. Zaradi te dezertacije je bataljon sicer ni premaknil, okreplil pa je varnostne ukrepe. V razne smeri je poslal nekaj izvidnic in patrulj, na dveh krajih pa so postavili močnejše zasede. Njihova pozornost je bila usmerjena predvsem proti Trzici, delno pa tudi v smeri Kala.

Dne 17. februarja je bilo živahno tudi na sektorju prvega bataljona pod Stolom. Iz tega bataljona je bila ta večer poslana močnejša bojna patrulja v Zgoš pri Begunjah. Tam naj bi iz zasede napadla kako so-vražnikovo patruljo. A že v Rodi-nah, tik pod Stolom, je patrulja zve-dela za približevanje sovražnikove kolone iz Polje.

Na križišču pod vasjo ji je postavi-la zasedo. Sovražnik se je res približal in bataljonska zaseda je začela nanj streljati. Nad cesto pa je po strmini šla tudi policijska pomočnica, ki je tedaj od zgoraj in z boka pritiskala na krilno partizansko zasedo. Hkrati s tem so od železniške proge začeli Nemci obstreljevati po-bočje nad Smokučem tudi z brzostrelnim protiletalskim topom.

Nadaljevanje

Zaslišala je mrmrajoč odgovor in po tem je uganila, da si je Anton še postregel. Pijača ga bo lepega dne ugonobila, je združena premišljala. Na licih mu ni videti, ni ga še začela vinska zlate-nica. Vendar toliko pijače, kot jo vsak dan pospravi mož, ugonobi tudi volovska jetra.

Troje stvari je možu hudo zamerila: da preveč pije; ne skrbi ga, kako bo z njihovo posestjo, izmika se vsakemu težjemu delu in odgovornosti. Če to odračuna, prijeten mož, celo za žensko, ki ji ni toliko do veselja, kot do ugleda in občutka moči. Vsi na vasi so trdili, da je Anton najboljši gostilničar, kar jih je na slovenskem. Ne toči pod črto, ne zaračuna preveč, razsiplje smeh, poje lahko v vsaki družbi, če je le mogoče, koga naplahta, da se potlej reži vsa vas. Celo v pretepu je uporaben. Ne izživa ga, zmerom se vmeša na pravo stran in skoraj ne pomni, da bi bil tepen. Kot da se po nekem čudnem naključju njegovega obraza izogibajo vse pesti, krepela in noži. Tako mislijo vaščani. Ona pa dobro ve — če ne bi bila zagnana, trgovsko spretna, bi gostilna in trgovina že davno propadli. Pa tudi posesti bi jim ostalo zelo malo. Vse bi se nekako stočilo, zaveseljačilo.

Anton se je prismejalo skozi vrata. Nobenega občutka krivde, slabe vesti. Kot gosak, ki preplava mlakužo. Na bregu otrse z repom, perutmi in je suh, kot bi ves čas hodil po soncu. Anton je to opravil s smehom.

»Kristina, zdaj sem pripravljen,« je vesel vzkliknil Anton.

»Upam,« je mrko odvrnila. Njen poseben način, da je dušila možovo razposajenost. Vse-lje, smeh, je zakopala globoko. Niso je slišali, da bi se smejala. V izjemnih priložnostih je kazala veder obraz. Če so ji še oči sijale, so govorili: »Kako je Kristina danes vesela.«

Srečna je stopala na lahek voz, zapravljenček. Voljne vzmeti so se vdale, mehka je bila tudi zimnata blazina. Ob pogledu na bele konjske hrbte z rjavkastimi pegami, ji je srce zaigralo. Takega para konj niso imeli v desetih farah. Z belimi pegami že, ne pa z rjavimi. Konja sta bila edina stvar v njenem življenju, ki jo je zavestno preplačala. Le nekajkrat so jo ogoljufali. Niso je pa pripravili, da bi plačala več, kot se ji je zdela kakšna stvar vredna.

Na konjskem sejmu v Karlovcu se je zaustavila ob konjih, prislunhnila ceni in se zgrozila. Šla je naprej, a se je vračala.

VINKO TRINKAUS

20 IZDAJA

Ni mogla opraviti kroga po sejmu, da ne bi spet pogledala konjev. Ko ji je Lisko, desni konj, še pomežiknil, je vedela, da se ne bo mogla upreti. Anton je dobro govoril, dva barantavca, ki sta se pojavila, sta mu pomagala, vendar lastnik cene ni spustil. Morda je konja tako pohlepno gledala, da je lastnik opazil njen pogled in je vedel, da bo kupila. Velikokrat si je očitala in si dopovedovala, da si tega ni smela dovoliti. Podrla je vsa načela kupovanja. Pogled na konja, občutek, da se bo z njimi peljala, je očitke zmerom udušil.

Anton je bil težak in voz se je nagnil na njegovo stran, ko je vstopal. Kristina je gledala proti vratom, da se prikaže Breda. Prihiteja le, zadihana. Brez zadrege je prišla k vozu, celo smehljal se je, ko ji je segala v roko in se poslavljala. Anton je krknul konjema, ki sta spočita, neučakano močno potegnili. Kristina je opazovala vaščane, hiše. Večkrat je ujela ženski obraz, ki se je odmaknil od okna; ni ji ušlo kako mrko jo pozdravljajo vaščani. Konja so ji zavidali.

Ko sta bila med polji in sta konja stekla, se je Kristina spomnila Brede. Ni mogla razumeti, odkod dekletu veselje, da sta se z možem odpeljala. Prej bi se razumela, Breda je upala na darilo. Zadnja leta pa je hčerka želela le denar, kupovala je stvari po svojem, čudnem okusu. Nemirna se je Kristina zaobrnila k možu.

»Nisi opazil, Breda je postala prav čudna?«

»Mlada je, vesela. Nekaj moje krvi ima. V njej pa je precej smeha,« se je razposajeno zarežal Anton.

K sreči ni vsa po tebi, je pomislila. Bistrejša je, bolj delavna, zastavila si je cilj, ki ga bo dosegla. Le čudna je.

Konja sta privlekla zapravljenček vrh klanca. Pred Kristino se je odprl prelep svet, zelene, valovite, gričevnate pokrajine. Na hribih cerkve, s posebnimi zvoniki, okras pokrajini. Vsaka cerkev na vidnem mestu, kot bi kraljevala nad okolico. Rast v najbujnejšem razcvetu. Celo bajtice, potisnjene pod hribe, so z zverženimi gospodarskimi poslopji nekako sodile v pokrajino. To je lepota, ki se je napijejo žejne oči. Če bi le utegnili, prevzela bi vse poti z zapravljenčkom, lepima konjema in uživala.

V predmetni krmi z velikim dvoriščem sta se ločila. Anton bo poskrbel za konje, s krčmarjem bosta popila vsaj en brizgane. Potem bo Anton nakupil cigarete, drobnarije, kot sta se dogovorila.

Hitela je po glavni ulici, odzdravljala redkim ljudem, ki so jo poznali in premišljevala, kaj mora opraviti, da ne bo česa pozabila.

Komandant je imel nujen razgovor in Kristina je morala čakati. Deset minut je še nekako strpela, potem pa se je nesrečna ozirala po sobi in premišljala, če naj gre po drugih opravkih in se potlej vrne.

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

14

PRIPOVEDUJE

STANE MOČNIK GROZA V CERKNEM

Nekaj civilistov se je približalo. Povedali so, da Nemcev ni in da so odšli. Ranjenec je izdihnil. Ob češnji je ležal drugi, malo stran tretji. Šli smo po poti, ki je vgrajena med travnike. Groza, groza! Tam so ležali mrtvi in ranjeni. Kri je tekla po poti kakor voda ob dežju. Tišina se je umaknila stokanju ob pogledu na strašen prizor. Na mrtvih so sledovi nemških ročnih bomb (Slibarice). Borci so raztrgani, razmesarjeni, okrvavljeni. Pogled nanje je bil tudi zame preveč, saj česa takega še nisem videl.

Vse se je odvijalo zelo hitro. V pol ure je Nemcem uspelo s pomočjo izdati pobiti toliko partizanov. Kaj bi se vse zgodilo, če ne bi bataljon težkega orožja uporabil svojega znanja ter z minometom pregnal Nemcev. Borci tega bataljona so juršali v dolino, toda prepozno. Vsi pa moramo priznati, da je le njihova zasluga, da Nemci niso napravili še večjega pokola. Niso imeli časa, da bi šli po hišah. Vemo pa, da so bili skoraj v vsaki hiši partizani. Komur je uspelo uteci, mu je uspelo v prvi minuti. Nemci so prišli prek Cerkljanskega vrha v grapo ob milnu, po domače od Stiskar-

jeve Ančke, nato pa nemoteno do cerkve. Tam so se razdelili in obkrožili vas. Vem, da v zvoniku niso bili, niti jim ni bilo treba v zvonik postaviti mitraljeza. Zasedli so vsa ključna mesta in vse križem streljali. Izdaja, izdaja, ta nas je večkrat pestila.

PRIPOVEDUJE ANA RAZPET-PRIMOŽIČ Z OREHKA

Ana je bila takrat doma v Planini št. 1. Imeli so mlin nekeje na pol poti med Cerknim in Planino. Takole pripoveduje:

»Doma sta bila še dva brata. Eden je imel poln nahrbtnik orožja in streliva. Ker v njegovi enoti niso imeli orožja, je kar doma popravljaj orožje. Bili smo že vsi pokonci. Ozrla sem se skozi okno in nisem mogla verjeti svojim očem. Zagledala sem tri nemške vojake z brzostrelkami. Nekaj za njimi se je bližala nemška kolona. Brata z orožjem sem hitro skril v mlin. Drugi brat si je nadel minarsko obleko ter stekel v mlin mlet. Nemci so bili v hipu za njim in ga začeli spraševati po partizanih. Banditen, banditen, so revsali vanj. On je odkimal, da ne ve ničesar. Jaz sem se takoj odpravila s kavglico v roki, češ da grem po mleko. Oditela sem v Planino in tamkajšnjemu štabu javila, da gredo v Cerkno Nemci. Bilo jih je kakih 80 do sto. Povedala sem vse, kako je bilo in da morajo biti Nemci vsak čas na cilju. V štabu niso mogli verjeti in so me nekajkrat vprašali, če je res. Kaj so ukenili, ne vem, jaz sem se poslovila in šla domov. Pa nisem prišla še do doma, ko je že začelo ropotati po Cerknem, zlasti na Brdcih. To se je godilo okoli 7. ure zjutraj. Mimo nas so šli Nemci ob 6.30, jaz pa sem tudi rabila do štaba 20 minut. Kakšnih 15 minut po pričetku streljanja pa se je s Planine zaslišalo zamolklo pokanje in kasneje močni odjekji v Cerknem. Vse to je bilo pomešano z vpitjem. »Na juriš!« Naši borci so se pognali s Planine kar naravnost po travi navzdol.

Vem, da je bil v Planini nek bataljon s topovi in mino-meti. Kako pa se je imenovala ta enota, ne vem. Lahko pa rečem, če ti hrabri tovariši ne bi jurišali in če ne bi mine začele padati v Cerkno, še ne bi bilo konec tega strašnega pokola. Pozneje smo izvedeli, da so Nemce pripeljali izdajci. Ko so čez kakšen mesec izdajalce odkrili in kaznovali, se nam je vsaj delno zacelila rana te strašne tragedije.«

EMIL VOLK-ŠRKJANC S HAVBICO OD GRADIŠČA DO PREDMEJE

Med obleganjem Gorice od 10. do 22. septembra 1943 in oblikovanjem bojne črte okrog nje v tako imenovano »goriško fronto« so partizani na goriškem območju in sploh na Primorskem prvič uporabljali topniško orožje. Prve dni po razpadu italijanske vojske smo eno havbico 100 mm pripeljali na položaje v rajon Gradišče, da bi streljali na sovražni-kove objekte v Gorici. Tako so gradiški »topničarji« pod vodstvom italjanskega kapetana Piera Bigote (pred vojno je bil poročen z domačinko iz Gradišča, padel v septembrski ofenzivi) streljali na mirenško letališče in pri tem uničili nekaj vojaških objektov in naprav. Najintenzivnejše so gradiški topničarji s havbico streljali 20. septembra, ko so obstreljevali nemško oklepno kolono v rajonu Mirna. Zaradi hitrega streljanja se je havbična cev močno segrela in topničarji so morali streljanje prekiniti, da bi se cev ohladila. Havbici so poleg drugih stregli Lambert in Mirko Volk iz Gradišča ter Rado Baša iz Dornberka. Streljanje si je ogledalo več Gradiščanov, ki so spodbujali topničarje in opazovali zadetke ter ocenjevali učinke.

V dvanajstih dneh so neizkušeni topničarji večkrat streljali na vojaške objekte v Gorici. S tem so krepili »goriško fronto« in vseljudski odpor, sovražniku pa pokazali, da se je primorsko ljudstvo odločilo upreti vsakemu napadalcu, ki bi se poskušil zagospodariti nad tem slovenskim ozemljem.

Pred začetkom septembrske ofenzive so Gradiščani havbi-co porinili v neko grapo in domačin Alojz Kerševan jo je prekril s hrastovimi vejami, da ne bi padla sovražniku v roke. Ob havbici je bilo skritih tudi kakih 15 udarnih granat.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 68. seji 29. oktobra obravnaval več predlogov ukrepov s področja obrambnih priprav v občini in imenoval člane delovnih skupin, ki bodo obiskale TOZD v zvezi z izdelavo obrambnih načrtov. Na dnevnem redu so bile tudi finančne zadeve, med drugim revalorizacija vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj v zvezi z obračunavanjem davka na posest stavb, kritje stroškov za dodatna dela na svetovnem prvenstvu v veslanju na Bledu, nabava radijskih oddajnikov za Gorsko reševalno službo, sofinanciranje družbenega doma v Stari Fužini in reševanje nekaterih vlog za financiranje večjih zimskih športnih prireditev v letu 1980 v občini. Na seji so pregledali statistične podatke o gospodarskih gibanjih v septembru in se seznanili s poročilom o rezultatih ocenjevanja turističnih krajev v občini Radovljica, ki ga je pripravila komisija za varstvo okolja pri Gorenjski turistični zvezi.

Komite OK ZK Radovljica je na 22. seji 25. oktobra podrobno ocenil družbenoekonomske odnose v Alpetourju — hoteli Pekljuka, v Megradu — TOZD Elmont Bled in potek priprav za integracijo FILBO z LIP — TOZD Bohinjska Bistrica. Na seji so obravnavali gradivo 5. seje CK ZKS ter imenovali člane komisije za informiranje, agitacijo in propagando pri komiteju OK ZK Radovljica.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na 15. seji 26. oktobra obravnavalo naloge mladih pri pripravah za srednjeročno planiranje v OZD in KS. Člani predsedstva so posvetili posebno pozornost nalogam mladih na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Pri tem so ocenili letošnje naborne aktivnosti, izobraževanje in obrambno usposabljanje mladih ter uspehe pri prenašanju revolucionarnih tradicij v svojih organizacijah. Dogovorili so se tudi o pripravi gradiva za letno konferenco ZSMS, ki jo bodo sklicali v decembru.

Aktiv komunistov delavcev neposrednih proizvajalcev radovljiške občine je na zadnji oktobrski seji sprejel vrsto sklepov, ki obvezujejo člane ZK v delovnih organizacijah pri njihovem vključevanju v delo družbeno političnih organizacij zlasti pri oceni devetmesečnega gospodarjenja, zaključnih računov in v pripravah planskih dokumentov. Spregovorili so tudi o nalogah aktivna pri kadrovanju svojih članov v stalne oblike idejno političnega usposabljanja in za politično šolo v Kumrovcu.

Koordinacijski odbor za družbeno planiranje pri Predsedstvu OK SZDL Radovljica je na 3. seji 31. oktobra obravnaval izhodišča za pripravo medobčinskega dogovora o skupnih temeljih plana gorenjskih občin za obdobje 1981—1985. Na seji so ocenili potek in problematiko oblikovanja planskih dokumentov v združenem delu in v KS na osnovi izvečkov iz vprašalnikov, ki so jih izpolnile strokovno politične delovne skupine med nedavnimi obiski v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih.

Na območju radovljiške občine je komisija spomeniško-varstvenih strokovnjakov letos popisala 165 spomenikov in obeležij NOB ter drugih spomenikov revolucije, vključno tudi s spomeniki iz I. svetovne vojne. Komisija je popisala tudi 1200 partizanskih grobov. Izdelala je tudi abecedni seznam vseh spomenikov in obeležij, predlog njihovega urejanja in varstva, popis skrbnikov in njihove dolžnosti. Osnutek družbenega dogovora o urejanju in vzdrževanju spomenikov, obeležij ter grobišč in grobov borcev bo v javni razpravi do konca novembra.

Tridesetčlanska delegacija preživelih internirank nacističnega taborišča Rawensbrück iz 13 evropskih držav si je med bivanjem v Sloveniji 25. oktobra ogledala Muzej talcev v Begunjah, kjer so jih sprejeli predstavniki skupščine in občinske organizacije ZZB NOV Radovljica.

Komisija za pripravo in sprejem samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih življenjskih in kulturnih pogojev pri zaposlovanju delavcev v občini Radovljica, ki jo je pred kratkim imenoval občinski svet ZSS, je na seji 29. oktobra obravnavala zbrane pripombe, ki so jih izrekli delavci na javnih razpravah na predloženi osnutek sporazuma. Osnutek je bil v razpravi od 25. septembra do 20. oktobra. Komisija je potrdila vse sprejemljive pripombe, s katerimi je dopolnila samoupravni sporazum, ki ga je oblikovala v predlog, o katerem mora dati soglasje tudi predsedstvo občinskega sveta. Samoupravni sporazum bodo sklenile vse TOZD, OZD ter delovne skupnosti, občinski svet ZSS in skupnost za zaposlovanje občine Radovljica predvidoma do 20. decembra 1979.

Izgradnjo bodočega nakupovalnega središča Murke v Lescah je podprlo na zadnji oktobrski seji tudi predsedstvo občinske skupščine Radovljica. Izrekli je podporo prizadevanjem novoimenovanega koordinacijskega odbora, ki bo prevzel vodenje širše družbene akcije za uresničitev zastavljenih nalog pri gradnji tega izredno zahtevnega objekta. Izrekli so priznanje dosedanjim naporom kolektiva in vodstva Murke in menili, da je potrebno ustanoviti več strokovnih delovnih teles, da bi lahko pospešili načrtovano naložbo.

Organizacijsko kadrovska komisija pri Občinskem svetu ZSS Radovljica je na 14. seji 30. oktobra ocenila aktivnost in udeležbo delegatov na sejah organov občinskega sveta Zveze sindikatov, pripravila kadrovske predloge za nove delegate v svetu in predsedstvu ter drugih organov ZSS Radovljica. Na seji so spregovorili tudi o kadrovske predlogih slušateljev za sindikalno politično šolo.

Gospodarstvo radovljiške občine je za 1980. leto prijavilo Ljubljanski banki — poslovni enoti v Radovljici investicije v vrednosti 1,93 milijarde din, kar je za 580 milijonov več kot so znašale prijavljene investicije letos. Kratkoročnih kreditov za obratna sredstva gospodarjenja in financiranja investicijske dejavnosti pa je prijavljeno skupno 450 milijonov din. Program investicij je sicer obsežen, vendar slabo izdelan in nepopoln. Posebna komisija izvršnega sveta občinske skupščine je do konca oktobra zbrala vse podatke o prijavljenih investicijah, jih ocenila in pripravila usklajen predlog za prednostne naložbe.

Septembrski proizvodni rezultati industrijskih delovnih organizacij v radovljiški občini so razmeroma ugodni, kar pričča podatek, da je bila proizvodnja večja za 13,7 odstotkov od proizvodnje v avgustu, od povprečne mesečne proizvodnje v letu 1979 pa za 5,6 odstotkov. Izvoz je bil septembra višji za 11,7 %. V devetih mesecih letos so industrijska podjetja izvozila na tuje za dobro četrtino več svojih izdelkov, kot v enakem času lanskega leta.

Po zaključku javnih razprav in zbiranju pripomb v OZD in KS na prednostno listo pričakovalcev stanovanj iz sredstev za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, je izvršni odbor skupščine stanovanjske skupnosti Radovljica predlagal novo prednostno listo, ki že upošteva dopolnila in pripombe. V končnem predlogu je 73 družin z najnižjimi dohodki, 49 mladih družin, 37 starostnikov in 20 udeležencev NOB. Novo prednostno listo bodo poslali v vednost vsem prosilcem stanovanj.

Po sklepu izvršnega sveta OS Radovljica bo novembra samoupravna interesna skupnost občine Radovljica pripravila predlog programa združitve strojne in vzdrževalne opreme ter dejavnosti Komunalnega gospodarstva na lokaciji bivše Gorenjske opekarne Dvorska vas. Stečajni upravitelj pa bo pripravil poročilo o nadaljnjem poteku stečajnega postopka Gorenjske opekarne Dvorska vas.

Število prenočitev v turističnih krajih radovljiške občine je bilo od januarja do konca septembra 1979 za 12 % višje od lani. Domači gostje so v skupnem seštevku ustvarili 51,8 %, tuji pa 48,2 % nočitev.

V šolskem letu 1978/79 je bilo v 138 oddelkih šestih osnovnih šol v radovljiški občini 3.503 učencev, kar pomeni, da je bilo v enem oddelku povprečno 25 učencev. V podaljšano bivanje, ki je bilo organizirano v petih šolah, je bilo vključeno 442 učencev ali 12,6 % vseh učencev. Tri četrtine teh je bilo iz nižjih razredov. V letošnjem šolskem letu obiskuje pouk v 140 oddelkih osnovnih šol 3.563 učencev. V celodnevno šolo v Begunjah in v Bohinjski Bistrici je vključeno 562, ali 15,8 % vseh učencev v občini.

Komisija za varstvo okolja pri Gorenjski turistični zvezi je v letošnjem juniju ocenjevala urejenost 44 gorenjskih turističnih krajev. V skupnem seštevku je prisodila največ točk za ureditev kraja TD Cerklje, na drugem mestu je TD Bled, na četrtem TD Lesce, na sedmem TD Bohinjsko jezero, Bohinjska Bistrica je deveta, Radovljica trinajsta, Begunje štirinajsta, Gorje petnajsta. Najnižjo oceno je komisija prisodila TD Poljuka, ki je v skupnem seznamu na predzadnjem 43. mestu.

Okoli 70 lastnikov počitniških hišic v spodnji bohinjski dolini na območju KS Bohinjska Bistrica je za letošnje asfaltiranje poti na Poljah prispevalo okoli 550.000 din. Zgledu teh bi lahko sledili tudi lastniki počitniških hišic, zlasti v višjih bohinjskih naseljih, kjer pa doslej niso pokazali preveč dobre volje in pripravljenosti.

Za letošnji praznik JLA 22. december je Občinska konferenca ZRVS Radovljica razpisala natečaj za učence vseh osnovnih šol in posebne šole v občini za najboljši spis na temo »Pomen dneva JLA«. Spise bodo najprej ocenili aktivni ZRVS v šolah, po tri najboljše pa poslali na OK ZRVS. Te bo posebna ocenjevalna komisija predlagala za nagrado — vojaški kompas. Nagrade in priznanja bodo podelili na osrednji proslavi dneva JLA 21. decembra.

V radovljiški občini so z novim šolskim letom 1979/80 odprli še pet oddelkov za otroško varstvo. V novem vrtcu v Lescah so septembra v štirih oddelkih dobili mesto za 140 otrok, na Bohinjski Bli pa v stavbi obnovljene podružnice osnovne šole 1 oddelk, ki ga zaenkrat obiskuje 25 predšolskih otrok. Za zdaj je vključeno v varstvo v 10 vrtcih s 45 otroci, ki nad tisoč otrok ali dobra tretjina vseh predšolskih otrok v občini.

Izvršni odbor Kulturne skupnosti Radovljica je na 12. seji 29. oktobra ocenil devetmesečni zaključni račun in poslovanje. Ugotovil je, da se je poraba združenih sredstev gibala v planiranem obsegu, vendar pa bo do konca leta nujno opraviti rebalans finančnega načrta, da bi se lahko opravile vse dogovorjene naloge. Zaradi naglega porasta stroškov je zlasti prizadeto knjižničarstvo. Na seji so spregovorili tudi o pripravi planskih dokumentov, predvsem izdelavi in ovrednotenju elementov za samoupravni sporazum o temeljih planov srednjeročnega načrta 1981—1985. Te bodo izvajalci posredovali kot svojo ponudbo združenemu delu in krajevnim skupnostim. Člani izvršnega odbora so sprejeli stališče, da se v naslednjem srednjeročnem obdobju obveznosti občinskih kulturnih skupnosti do skupnih nalog v Sloveniji ne bi smele večati. Prispevanje iz bruto osebnih dohodkov za skupne naloge bi morale ostati v sedanjem razmerju, nikakor pa ne bi smele biti višje.

V dvorani doma Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici je bilo v soboto, 27. oktobra, vsakoletno družabno srečanje, ki ga za svoje upokojence, borce in aktiviste NOB organizira LIP Bled. V bogatem kulturnem programu so nastopili komorni zbor KUD Žasip, folklorna skupina DPD Svoboda Tomaž Godec ter recitatorji iz LIP in domače osnovne šole.

V okviru kulturne akcije za delovne kolektive je jesensko gledališko sezono v radovljiški občini odprlo jeseniško gledališče Tone Čufar z veseligrig Razbiti vrč v režiji Mirana Kende, s katero se je predstavilo v soboto, 3. novembra zvečer v Ribnem. Gostovanje jeseniškega gledališča je povzročilo veliko zanimanje domačinov, ker tokrat igra eno od glavnih vlog Rado Mužan, ki je povsem upravičil pričakovanja tudi najzahtevnejših gledalcev.

MURKA BO GRADILA VELIK NAKUPOVALNI CENTER

Trgovska organizacija Murka Lesce je pred veliko in pomembno nalogo — gradnjo velikega nakupovalnega centra v Lescah, ki bo velika pridobitev za radovljiško in jeseniško občino, pa tudi za širše območje Gorenjske. Z izgradnjo centra bo odpravljena velika pomanjkljivost in sicer slaba preskrba z najrazličnejšimi izdelki. Da bo izbor blaga in izdelkov zares pester, najbolj zgovorno pove podatek, da ima Murka že sedaj z 72 proizvodnimi organizacijami združenega dela podpisan samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju. Med njimi so organizacije združenega dela s področja tekstila, pohištva, tehnike, živil iz Slovenije in drugih republik.

Na veliko naložbo se v Murki pripravljajo že več let. Že v predpripravih je bilo narejeno veliko delo, sedaj pa tudi verjetno ni več daleč dan, ko bodo z gradnjo tudi resnično začeli. Doslej so opravili vsa geodetska dela, izdelan je premoženjsko pravni elaborat za odkup zemljišča, zbrani so klimatološki podatki, v izdelavi pa je tudi zadalni načrt za cono nakupovalni center.

Pred nedavnim je bil tudi posvet na sedežu skupščine občine Radovljica, na katerem so se predstavniki skupščine občine, vodilni družbeno-politični delavci Radovljice in Gorenjske ter predstavniki Murke, banke in projektantov pogovarjali o terminalnem planu za izgradnjo. Vsi so tudi prejeli posebno gradivo o dosedanjih pripravah na gradnjo in težavah, ki se ob tem pojavljajo.

Priprave torej tečejo, dela pa je vsak dan več. Med najodgovornejšimi nalogami, ki jim sedaj v Murki dajejo prednost, so shema organizacije dela, shema kadrovske izpopolnitve, obiski pri podpisnicah sporazuma o združevanju sredstev in pridobivanje kadrov.

Naj še povem, da so sedaj že imenovali koordinacijski odbor za izgradnjo nakupovalnega centra, ki si bo prizadeval, da se gradnja čimprej začne.

J. R.

ZBOR BORCEV JBO V BOHINJU

Tridesetega avgusta leta 1944 je bil v Predjamskem gradu pri Postojni ustanovljen jeseniško-bohinjski odred, ki je štel več kot 1000 borcev. V zadnjih dneh vojne so borci tega odreda bili tudi težke boje za osvoboditev Gorjanske doline. Leta 1965 so ustanovili tudi odbor borcev jeseniško-bohinjskega odreda, kateremu so leta 1976 občine Postojna, Radovljica in Jesenice podelile tudi domicil.

Odbor odreda pripravlja v nedeljo, 11. novembra, ob 10. uri v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici zbor borcev odreda, na katerega se marljivo pripravljajo in nanj vabijo vse borce.

Rk

Druga ekipa COS Tone Čufar Jesenice na predtekmovanju v Kranju (Foto: B. Blenkuš)

NA IZBIRNEM TEKMOVANJU 14 EKIP

Izbirnega tekmovanja turističnih podmladkov Gorenjske v kvizu o turizmu, ki je bilo v soboto, 3. novembra, v Kranju, se je udeležilo 14 podmladkov iz šol in Turističnega društva Naklo. Pri prvem tekmovanju so izpadli trije, pri naslednjih dveh pa so vsi odgovorili pravilno na vsa vprašanja. Zato komisiji za turistični podmladek pri gorenjski turistični zvezi ni preostalo drugega, kot da je osvojila predlog, da se bo vseh 11 ekip udeležilo finala kviza, ki bo v soboto, 10. novembra, v Češnjici pri Teleznikih ob desetem srečanju turističnih delavcev Gorenjske.

Najprej je bilo predvideno, da bo izbranih samo pet najboljših ekip, ki bodo odgovarjale vsaka na tri vprašanja. Ker pa bo sedaj enajst ekip, bo vsaka zaradi pomanjkanja časa najprej dobila samo eno vprašanje iz predvidenega gradiva. Glede na to, da se predvideva, da bodo tudi tokrat vsi ali vsaj večina odgovorila pravilno, bodo nato odgovarjali na dodatna vprašanja, gradiva zanje pa nastopajoči ne bodo dobili vnaprej.

To soboto bodo v finalnem delu kviza nastopile ekipe iz osnovnih šol: Simon Jenko Kranj, France

Prešeren Kranj, Stane Žagar Kranj, Matija Valjavec Predvor, 16. december Mojstrana, II. ekipa Tone Čufar Jesenice, Josip Plemelj Bled, F. S. Finžgar Lesce, Ivan Tavčar Gorenja vas, Peter Kavčič Škofja Loka in ekipa turističnega društva Naklo. Zaradi izredno dobrega znanja učencev bo prav gotovo to tekmovanje eno najbolj privlačnih v programu srečanja turističnih delavcev Gorenjske.

B.

OBČINA PONOVO NEPOSREDNO OGROŽENA S STEKLINO

Pred časom smo že pisali, da jeseniška občina ni več okužena območje s steklino, radovljiška pa je le še neposredno okužena.

23. oktobra letos pa je veterinarska inspekcija ponovno ugotovila steklino na območju občine Jesenice. Obolelo žival so prijavili člani lovške družine Jesenice. S tem je območje jeseniške občine spet okuženo, območje radovljiške pa neposredno ogroženo, zato je potrebno v radovljiški občini spet uveljaviti odredbo o ukrepih za proučevanje, zatiranje in izkoreninjanje stekline v občini.

Rk

ŠE ENKRAT O MEDSEBOJNIH ODNOSIH STANOVALCEV

V 38. številki Zelezarja 11. oktobra je bil objavljen članek pod naslovom Kakšni so medsebojni odnosi stanovalcev? V zvezi s tem želimo osvetliti nekatere stvari, ki jih je avtor pozabil ali pa jih ni hotel omeniti.

S samim uvodom pisca, ki govori, kakšni morajo biti odnosi in zakaj je to potrebno, se popolnoma strinjam.

V nadaljevanju članka pa se z gotovimi izjavami ne morem strinjati in tudi marsikdo med stanovalci ne. Že takoj na začetku postavljam pisno vprašanje, kdo ima pravico odločati, kadar gre za skupne interese, kot so prostori skupnega pomena, obratovalni stroški ipd. Absolutno napačna je izjava pisca, da smo sovražniki ptic. Mnenja smo le, da če zaseda ta prostor, naj namjerno in obratovalne stroške plača sam, zakaj naj bi to plačevali ostali stanovalci.

Avtor navaja probleme okoli kletnih prostorov, ki jih uporablja fant za igranje na kitaro (na sestanku je bilo rečeno, da v ta prostor ne smejo ostali fantje in to iz obravnave stolpnice). Da pa hodi še nekdo igrat in to celo s Plavza. Zakaj pisec ne omeni, da je ta fant s kitaro njegov sin? Zakaj ga ne upa omeniti?

Pisec na politični način prikazuje potrebo in skrb za mlade. Sem še mlad, mlajši od pisca, zato verjetno bolj razumem mlade, kot pisec.

Razen tega ga moram vprašati, od kdaj hišnik lahko dovoljuje uporabo skupnih prostorov in kdo je dal dovoljenje za adaptiranje enega od teh prostorov. Ali smo stanovalci dali soglasje? (Hišni red člen 15)

Pisec tudi omenja, da je stranka nadlegovala predsednika v večernih urah. Ali je to nadlegovanje, če stranka zahteva zapisnik s sestanka. Kaiti na oglasni »strani« je bilo omenjeno samo to, da se v jaske ne sme zlivati tekočine in ne v večernih urah metati steklenic. Ali smo samo to obravnavali na sestanku?

Ko so mladi delali disko klub, ni bilo miru z vrtenjem niti pozno v noč. Ob 23. uri jih je stranka opozorila, naj dajo mir.

V nobenem primeru pa se ne morem strinjati s tem, da nas hrup ne moti, kajti stavba je grajena tako, da se skozi stene sliši tudi manjši hrup. Pisec naj prečita hišni red, konkretno člen 16.

Tudi foto prostor bi pisec lahko omenil in kdo je uporabniku dal dovoljenje?

Trdim, da uporabniki teh prostorov ne smejo izkoriščati stanovalcev. Saj je v prostoru, v katerem so ptice, porabljanje električne energije za preko 500 starih tisočakov. In kdo je to plačal? »MI« stanovalci. Zanimivo je, da vse te prostore zasedajo člani hišnega sveta ali pa so to še pred kratkim bili.

Pisec navaja besede »humanost do ptic«. Sem za humanost, do takrat, ko je to beseda dejanje, ko pa je tu vprašanje denarja na račun humanosti, sem proti. Žal smo pač občutljivi, posebno takrat, ko je odločitev v enih rokah.

Proti krmiljenju golobov »velike ljubiteljice ptic« ni nihče. Samo hrana naj se ne meče skozi okno, na cestišče, saj smo večkrat videli golobe, ki so jih povozili avtomobili. In to samo zaradi krmiljenja.

Glede čiščenja avtomobilov pa se z avtorjem popolnoma strinjam. Vprašujem pa, zakaj se proti kršiteljem ne ukrepa. Kaj je tu napra-

vil hišni svet ali mi vsi skupaj za tak res neodgovoren odnos do okolice.

Kakšna nadloga so psi, vsi vemo, ne samo v naši hiši, ampak povsod. Lastnik enega psa v naši hiši je tudi pisec sam, zato tak odgovor »bom jih 20 kg psičkove«, ki podnevi bedijo, ponoči pa spijo. Vprašam se, ali imata ta dva lastnika dovoljenje in kdo ga je dal? (Piscu priporočam, da se seznani z odlokom občinske skupščine Jesenice o vzreji psov ter pravico imetja.)

Hišnik, ki ga imamo sedaj, nima prostora, kjer bi shranjeval stvari, ki jih uporablja pri svojem delu. Mislim, da bi bil lahko en prostor od skupnih prostorov namenjen novemu hišniku.

Kot mi je znano, imajo hišni sveti nalogo, da bdijo nad izvajanjem samoupravnih pravic in dolžnosti stanovalcev in da o svojem delu informirajo stanovalce.

Ob koncu sestavka naj napišem tudi to, da so bile stranke na sestanku 7. 9. 1979 za to, da se prostori izpraznijo. Ko pa je bil 2. oktobra drugi sestanek, so bile te stranke drugačnega mišljenja. Zanima me tudi to, zakaj je pisec članek objavil šele dva dni po drugem sestanku?

Zdravi in razumevaljoči odnosi bodo samo takrat, ko bodo sloneli na demokratičnosti, samoupravnosti, zavesti posameznika, ne pa na volji in odločanju posameznikov.

Sostanovalec

RAZPRAVLJALI SO O POMEMBNIH NALOGAH V KS DOVJE – MOJSTRANA

Prejšnji teden je bila seja sveta in skupščina krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana. Prisotni so bili tudi člani za ljudsko obrambo in družbeno samozagotovo pri krajevni konferenci socialistične zveze. Najprej so obširno obravnavali poročilo in oceno nedavne akcije Nič nas ne sme presenetiti. Iz skrbno pripravljenega gradiva in ocene akcije je bilo moč ugotoviti, da je akcija v tej krajevni skupnosti uspela, vse pomanjkljivosti in napake pa so že skrbno proučili člani odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozagotovo in tudi že sprejeli sklepe, da se pomanjkljivosti čimprej odpravijo.

Prisotni so se seznanili z vsebino zapisnika o prostorskem planu jeseniške občine za območje krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana. O tem so se namreč pred časom pogovarjali predstavniki jeseniške občinske skupščine, nekaterih republiških organov in krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana. Razen tega so se seznanili tudi s smernicami razvoja krajevne skupnosti do leta 1985 in tudi

z nekaterimi srednjeročnimi nalogami do leta 2000.

Strokovna skupina pri svetu krajevne skupnosti je že pripravila okvirni program smernic, o tem pa so tudi že razpravljale družbenopolitične organizacije.

Naslednja aktualna naloga, o kateri so govorili na seji, pa je asfaltiranje vseh makadamskih cest na območju krajevne skupnosti. Po dogovoru, ki je bil sprejet na razširjeni seji krajevne skupnosti in socialistične zveze, naj bi za asfaltiranje cest razpisali referendum za samoprispevek. Delovna skupina je na osnovi tega izdelala izračun za vse neasfaltirane površine, ki jih je nekaj več kot sedem kilometrov.

Na seji so poleg tega poslušali tudi poročilo o nedavnem obisku predstavnikov krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana v pobrateni krajevni skupnosti Stave v občini Valjevo. Bili so izredno lepo sprejeti, predstavniki krajevne skupnosti iz Stav pa so večkrat izrazili želje po še tesnejšem sodelovanju v prihodnje.

50 SKUPNIH LET MIROSLAVE IN ALOJZIJA KAJDIČA IZ ŽIROVNICE

Prejšnjo soboto je bilo v poročni sobi skupščine občine Jesenice spet veselo. Pred matičarja sta po petdesetih letih skupnega življenja ponovno stopila Miroslava in Alojzij Kajdič iz Žirovnice. Vesela in nasmehana in kar preveč ganjena nad pozornostjo, ki so jima jo pripravili na skupščini občine Jesenice, sta si ponovno nataknila poročna prstana. Seveda ob tem tudi ni manjkalo čestitk domačih, ki so se zbrali ob njiju.

Slavljenca smo za trenutek zmotili. Najprej Alojzija. »Spravljate kako sva se spoznala? Ja veste to je bilo pa takrat v starih časih, ko so bile po vaseh priljubljene ljudske igre na odru. Spoznala sva se, ko sva obiskovala igre v dvorani na Breznici. Po dveh letih sva se vzela, bilo je leta 1929. Petdeset let? Lepa doba, pa kar hitro je minilo. Bilo je veselih in žalostnih dogodkov, glavno je, da se danes lahko še kar pohvaliva z zdravjem, skratka ničesar nama ne manjka.«

Njemu je danes 75 let, njej pa 68 let. Oba sta iz delavskih družin, Alojzij je bil zaposlen v Železarni na »fajnstreki« do upokojitve. Imela sta šest otrok, pet fantov in hčerko. Najstarejši fant je umrl prav takrat, ko je bila med NOB mati Miroslava v zaporih v Begunjah. Tudi njej so pohiteli spomni nazaj...

»Lepi so bili tisti trenutki v mladosti, ko smo šele odkrivali svet in vse lepo. Prišla pa je seveda vojna in z njo vse njene strahote. Ves čas sem bila kot aktivistka povezana s partizani, pa tudi mož je po vseh svojih močeh pomagal. Leta 1944 sem bila štiri mesece zaprta v Begunjah, kjer sem seveda spoznala tudi okrutnost in nečlovečnost gestapa. Čas je sicer zacelil rane, spomini pa ostanejo. Danes sem zadovoljna, da sva oba zdrava in da lepo živiva, tako pa si želiva tudi naprej.«

Enako jima seveda želimo tudi mi!

TEKST IN FOTO: J. Rabič

MLADI TABORNIKI

Ob začetku šolskega leta je spet zaživel tudi taborniški krožek. Člani se zberemo vsak torek po pouku. Na sestanku pišemo, rišemo in se igramo. Dogovorimo se tudi, kdaj in kam bomo šli na izlet. Letos smo imeli že dva izleta. Prvi je bil na Ravne na Koroškem.

Zbrali smo se zgodaj zjutraj. Avtobus je ustavljal na vseh postajah do Žirovnice. Z Jesenic smo se odpravili v pustem, deževnem jutru, na Prežihovem vrhu pa nas je prijazno pozdravilo sonce in pesem: »Prelepa si, prelepa, Koroška domovina...« Prisostvovali smo od-

kritju spomenika Lovru Kuharju. Ugibala sem, če bomo videli tudi globačo, ki so ji rekli Pekel in iz katere je Lovro prinesel materi solzice. Ko smo se vračali s Prežihovega vrha, smo se ustavili v Velenju. To je zelo lepo mesto. Ogleдали smo si spomenik tovarišu Titu in lep vodomet. Ustavili smo se tudi na Trojanah in vsak si je kupil krof. Domov smo se vrnili utrujeni, vendar polni lepih vtisov, saj smo si ogledali lep del naše ožje domovine.

Naš drugi izlet je bil v Begunje. Odšli smo po kostanj. Nabiranje kostanja pa ni tako preprosto, kot smo mislili. Kar precej dolgo smo morali hoditi, da smo našli primeren kraj, kjer je dišalo po njem. Jesen je nametala na tla toliko listja, da je bilo treba vsak kostanj posebej izbrskati iz njega. Tako smo morali biti precej vztrajni, če smo hoteli napolniti vrečke. Nihče pa ni hotel odnehati. Kar tekmovali smo, kdo bo nesel domov več kostanja. Na koncu smo bili vsak s svojo bero, pa tudi z izletom zelo zadovoljni. Doma so mi rekli, da je kostanj za peko predroban. Ko pa smo ga skuhal, so priznali, da slajšega še niso jedli.

Nika Stražišar — 4. b
Novinarski krožek
COS Prežihov Voranc

SPREJEM NAJSTAREJŠIH OBČANOV V DOMU DU ŽIROVNICA

Zadnjo nedeljo v oktobru je Društvo upokojencev v Žirovnici povabilo vse prebivalce krajevne skupnosti stare 80 in več let v svoj dom. Od skupno 45 vabljenih se jih je srečanja udeležilo 23, ostali pa se zaradi bolezni niso mogli odzvati vabilu. Te bodo člani odbora obiskali na njihovih domovih.

Večer je potekal v prijetnem vzdušju, saj so ti krajanje precej redko naseljeni po vaseh in se srečajo le na tem večeru. Zato si imajo na takih srečanjih mnogo povedati, seveda pa ne manjka obujanja spominov na prehojeno pot.

Oktet domače Svobode jim je zapel več pesmi in mnogi so se v spominih preselili za pol stoletja in več nazaj. Posebno jih je ganila pesem OJ, Doberdob...

Najstarejšim prebivalcem krajevne skupnosti so zaželeli zdravja in zadovoljstva tudi njihovi vnuki, ki že nabirajo znanje in lepi, svetli šoli. Pripravili so jim prijeten program in ga tudi korajžno izvedli.

Društvo upokojencev Žirovnica se najlepše zahvaljuje za tako uspel večer vokalnemu oktetu, osnovni šoli Gorenjski odred in vsem, ki so pomagali, da je večer uspel.

T.

ZEBE ME!

Dovolite, da dam svoje mnenje v zvezi s članki v Zelezarju šte. 39 z dne 18. oktobra in šte. 40 z dne 25. oktobra, ki obravnavata problematiko ogrevanja.

Mene kot upokojeno borko NOV (stara sem čez 70 let, stanujem v garsonjeri na Titovi 87 v desetem nadstropju) ne prepričuje polemika okoli ogrevanja, ki jo načelja BUSP Jesenice, ker me preprosto povedano zebe!

Zeblo me je, ko sem pod nemogočimi pogoji delala v stari samotarji v Železarni, zeblo me je v partizanih (to je bilo neizogibno) in zakaj me zebe danes? Zakaj, če v redu plačam in izpolnjujem vse obveze do Biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice. Zanima me, če bomo zato, ker varčujemo, tudi manj plačali?

Naj mi tovariši na BUSP Jesenice pojasnijo, kako naj tudi jaz prispevam k varčevanju v današnji krizi? Vsa sem revmatična, bolehná. Če mi ne greje radiator, moram prižgati električno pečico.

S piscem članka v Zelezarju šte. 39 z dne 18. oktobra se popolnoma strinjam, mislim, da so bili omenjeni »odgovorniki« za nastali položaj, ne pa celotni kolektiv.

Zakaj taka užaljenost, kadar govorimo o osebni odgovornosti? Nisem sposobna, da bi se spuščala v razgovore, vem samo to, da me zebe in prepričana sem, da nisem sama.

Biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice (vsaj tako je članek podpisan v 40. številki Zelezarja) navaja, citiram:

»... vendar se bomo morali s to vrsto varčevanja ob energetski krizi sprijazniti...« S tem se ne morem sprijazniti! Povejte mi, kje je logika? Toliko in toliko minusa v radiatorju, toliko in toliko plusa pri porabljeni električni energiji! Kje je tu varčevanje? Vendar je nujno dodatno električno ogrevanje, ker me preprosto zebe.

Upokojenka Železarne
in bivša borka NOV

ALI SMO UPOKOJENI BORCI UPRAVIČENI DO STANOVANJA?

Sem upokojenec Železarne in borec NOV od septembra 1944, pred vstopom v NOV pa aktivni sodelavec v OF.

Z ženo živim v garsonjeri v bloku na Cesti Revolucije 7 in to četrtem nadstropju. Zadnja leta sem srčni bolnik in sem že prebolel dva lažja srčna infarkta. Zaradi bolezní — ker imam težave pri hoji v četrto nadstropje, sem zaprosil pred približno dvema letoma za enosobno stanovanje, ogrevano s centralno kurjavo, v pritličju ali v prvem nadstropju, da se izognem hoji po stopnicah v višja nadstropja.

Seznanjen sem, da tudi takrat ne bo nič, kar je zelo na kratko z »ne« potrdil tudi sekretar samoupravne stanovanjske skupnosti Milan Mežnarc. Pri tem me čudi, da pri izgradnji večjega števila stanovanj in pri dvanajstih enosobnih stanovanjih, ki se sedaj vseljujejo, nisem med upravičenci, čeprav sem po prejetem obvestilu na devetnajstem mestu prednostne liste upravičencev, kategorije starejši občani in delovno nesposobni občani.

Ceprav sem v NOV sodeloval šele od septembra 1944 dalje, konkretno v Vojkovi brigadi kot mitraljezec, lahko povem to, da so bili ravno borci — mitraljezci v borbah vedno v prvih vrstah in nato v zaščiti glavnine in ranjencev, zato pa tudi v stalnem bojnem stiku z Nemci, belogardisti in četniki. Poleg tega pa so slaba in neredna prehrana, slaba obutev ali celo brez nje, pustile posledice na mojem zdravju. Zaradi tega sem bil tudi predčasno invalidsko upokojen. Smatram, da bi odgovorni morali bolj človeško in življensko obravnavati primere borcev in ne samo z odgovorom na vprašanje ali bo stanovanje, s kratkim »ne«.

Povem še to, da sem bil decembra leta 1945 demobiliziran s priporočilom za obvezno zdravljenje, doma pa sem našel prazno stanovanje. V

obnovo sem se vključil takoj, delo pa je ničlikokrat trajalo tudi šestnajst ur dnevno. Posledice partizanstva in aktivnosti pri prekomernem delu so mi zato pustile posledice, kar sem že navedel in ustrezne dokumente tudi priložil k prošnji za zamenjavo stanovanja.

Menim, da sem upravičen do primernega, lažje dostopnega stanovanja, obenem s tem pa tudi do lažjega in udobnejšega življenja za leta, ki mi še preostanejo.

Janez Mavrič

Radovednež (Foto: S. Kokalj)

Aktualna humoreska

PASJA RADOST

Naj se vam predstavim: Sem pes ženskega spola, pravijo mi tudi pisca ali še kako drugače. Včasih me kdo zmerja celo s človeškimi priimki. Nisem ena tistih, ki puščajo za sabo dlako in lužice ter stresajo bolhe po kavčih in dragih preprogah. Živim pasje življenje privezanega psa — čuvaja. Kaj bi morala paziti, mi pa zaenkrat še ni jasno.

Kot pubertetnica imam grozno življensko energijo in grozno lep glas — sopran. Kadar se oglasim, spodbudim svoje tri sotrpine iz našega tozda in radi pritegnejo s svojimi basi in tenorji. In ustanovili smo, po sporazumu na daljavo, zbor štirih psov — kvartet. Včasih kdo sabotira. V takem slučaju se zadovoljimo s trošpevom ali s solisti. Veste, tudi psi nismo zmeraj najboljše volje. Ponosni smo na svoje talente, da lahko podnevi in ponoči razveseljujemo stanovalce sosednjih blokov. Res je med njimi nekaj nergačev, katerim gre, kakor nestrokovno pravijo, pasje lajanje pod njihovimi okni močno na živce, ker so pač brez višje glasbene vzgoje.

Kaj moremo mi, ubogi cuki, če imajo ti nergači dojenčke, ali če kak sihtar ne more spati, če so med njimi tudi taki, ki so skregani z zdravjem in taki, ki so še iz Franc-Jozefovih časov. Baje so bili takrat tudi naši predniki iz rodu pasjeglavcev bolj kavalirski, lajali so samo po potrebi in še takrat zelo nežno. No ja, svet napreduje, pa je bonton precej opešal. Sicer pa to ni noben problem, saj imamo danes na izbiro toliko sort pomirjevalnih in spalnih tablet in praškov; samo poslužiti se jih je treba!

Mi smo disciplinirana delovna skupnost. Delovne naloge nam predpišejo naši šefi, mi pa z verno in radostjo izvršujemo svojo pasjo dolžnost.

Hov, hov, hov...

Fi-Fi

SPOMINSKE SLOVESTNOSTI OB DNEVU MRTVIH

V organizaciji družbenopolitičnih organizacij in v sodelovanju s krajevnimi organizacijami ZB NOV Plavž, Podmežaklja in Sava smo tudi letos na Jesenicah počastili spomin na padle borce NOV, talce in vse tiste, ki so jim ugasnila življenja v koncentracijskih taboriščih. Osrednja spominska svečanost je bila na grobovih padlih borcev v spominskem parku na Plavžu v sredo, 31. oktobra, ob 16. uri. V kulturnem programu so sodelovali: pihalni orkester Jeseniški železarji, mladinski pevski zbor in recitatorska skupina osnovne šole Tone Cufar Jesenice.

Ob grobišču 42 padlih borcev, ki je bilo okrašeno s cvetjem in številnimi prižganimi svečami, so ob zvokih žalostinke in spremstvu petih praporov, položili vence predstavnikov družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice in delegacija kulturno prosvetne zveze iz Kanalske doline iz sosednje Italije. Spominski govor je imela predstavnica občinske organizacije ZSMS Jesenice Spela Kavčič.

Komemorativna slovesnost je bila zelo dobro obiskana. Poleg svojcev padlih borcev so spomin na padle borce počastili mnogi njihovi prijatelji in znanci ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine.

Ognjeni plamenček in cvet križanteme ali nageljna, žalostinke, ki so jih izvedli člani pihalnega orkestra Jeseniški železarji, pod vodstvom dirigenta Ivana Knifica in mladinski pevski zbor osnovne šole Tone Cufar Jesenice, pod vodstvom Mire Mesarič, so prisotne v mislih popeljali v čas, ko so bili njihovi bližnji tovariši in prijatelji še med nami. Mladi recitatorji so ta čustva in razmišljanja še bolj poglobili z recitalom Franca Filipiča: **BATALJON NA MRTVI STRAŽI.**

Za kvalitetno izvedbo komemorativnega programa orkester, zbor in recitatorska skupina zaslužijo vso pohvalo. Na svečanosti je sodeloval še vod pripadnikov JLA, ki je padle borce počastil s salkami.

OB SPOMENIKU

„Dolge v noč so šle kolone v smrt, da mi bili bi srečni.“

Verz je zazvenel po vsej okolici spomenika. Razširil se je v bližnji gozd, ki je šumel, tu pa tam je vzleto listje in poneslo pretresljivo, mračni verz tja, kamor je padlo življenje, v prepad, ki mu ni več povratka. Zašumelo je, vetrič je zapihljal in nagajivo plesal med lasmi. Objela me je mrzla, žalostna misel na kolone izmučenih partizanov, ki so stopali vztrajno naprej z upanjem v izmučenih očeh, ki jih je odprte držala le misel: »Ne upogni se, bori se za srečno bodočnost!« Težki in boleči so bili njihovi koraki, še bolj težka in mračna je bila slutnja, da mogoče nikoli več ne bodo videli doma, toplino, domovine, veselih nasmejanih obrazov... Zal se jim je ta misel spremenila v resnico in vsepovsod po tleh žalostne domovine so ležala njihova trupla, žrtve objestnih, podivjanih zverj. Bila so nemočna in nepremična so ležala na zemlji, svoji domovini, svoji materi.

Se vedno je poplesaval lahni vetrič med glavami, ki so bile sklonjene v tla, kjer so gorele sveče. V vetriču so zanihale veje stare, mogočne smreke. Zdelo se mi je, kot da prikimavajo mojim mislim.

Brigita Mavsar, 8. a razred
COŠ Jeseniško-bohinjski
odred Kranjska gora

31. OKTOBER – NAŠ PRAZNIK

Zakaj je tudi naš praznik? Zato, ker se moramo ljudje že v najzgodnejših letih naučiti varčevati. Spoznati moramo, da si le z varčevanjem in pridnostjo lahko ustvarimo lepo prihodnost.

Zamisel o pomenu varčevanja je že zelo stara. Seveda je do pravega organiziranega varčevanja preteklo veliko let. Šele v tem stoletju je ideja dosegla take razsežnosti, da so v Milanu leta 1924 sklicali PRVI MEDNARODNI HRANILNIŠKI KONGRES. Ta kongres je potekal od 26. do 31. oktobra, zato so tudi zaključni dan kongresa — 31. oktober razglasili za SVETOVNI DAN VARČEVANJA. Zgodovina hranilništva pozna še vrsto datumov in dogodkov, ki so pomembni za razmah varčevanja. Omeniti velja še datum, ki je pomemben za nas, in sicer 12. marec 1944. Na ta dan, v metehu najhujših bojev za osvoboditev domovine, je bil ustanovljen denarni zavod Slovenije, ki pomeni prvo organizacijo socialističnega denarništva pri nas.

Skoraj vsaka šola v Sloveniji ima svojo šolsko hranilnico. Tudi pri nas na šoli že nekaj let deluje šolska hranilnica v okviru Jugobanke. V naši Ježkovi šolski hranilnici delajo učence višjih razredov, odprta

Drugi del spominske svečanosti je bil pred kostnico padlih vojakov v prvi svetovni vojni. Tudi kostnica je žarela od številnih lučk, okrašena je bila z rožami in venci družbenopolitičnih organizacij. Ob zvokih žalostinke pihalnega orkestra in pesmi mladinskega pevskega zbora so se številni Jesenčani poklonili tudi bojevnikom, padlim v bojih, katerega niso želeli, v katerega jih je pahnila črna-rumena pošast

OB SPOMINSKEM OBELEŽJU

V okolici naših vasi je veliko spominskih obeležij — v Belci, nad Sedučnikom, v Mlinici, na Rupah, na Mežakli, na Velikem bregu — in prav nobeno ni pozabljeno.

V dneh pred 1. novembrom oživijo vse poti, ki nas vodijo k njim. Vsak razred osnovne šole 16. decembra v Mojstrani skrbi za svoje obeležje.

Pri savskem mostu smo zavili s ceste v hrib. Med drevjem ni bilo steze. Sami smo si izbirali pot po strmini navzgor. Spominsko obeležje stoji na jasi sredi gozda.

Poleti 1944. leta so se z dolge poti vračali v taborišče v Mlinco štirje kurirji: Jože Mertelj, Mirko Pezdin, Alojz Vidic in Alojz Peternel. V Krajih so padli v zasedo. Dva žandarja sta bila tam na lovu.

Alojz Peternel se spominja: Zaslísal sem dva strela. Tekel sem in naletel na drugega Nemca, ki mi

avstroogrške monarhije. Žalostinke, v pozdrav priklonjeni prapori in položeni venci so tudi tokrat pokazali in potrdili vso humanost in pravičen odnos naše socialistične samoupravne družbe tudi do žrtev iz prve svetovne vojne.

Spominske svečanosti so bile tudi v drugih krajevnih skupnostih. Na grobišču padlih borcev in talcev v spominskem parku krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela in na pokopališču na Blejski Dobravi je 1. novembra, tako kot vsako leto, tudi letos igral žalostinke pihalni orkester Jeseniški železarji.

F. Ropret

je zakričal, naj se vdam. Zakučeno sem pogledal moža v civilni obleki s puško v rokah. Nisem se vdal. Obrnil sem se in zbežal. Za menoj je počilo. Šele kasneje sem ugotovil, da sem dobil v vrat in noge polno šiber. Valjal sem se po bregu navzdol. Žandar je ustrelil še enkrat in me zopet zadel v noge. Ob potoku sem se umikal v hrib. V taborišče sem prišel ves krvav. Kurirjem sem povedal, kaj smo doživeli in da so verjetno drugi trije tovariši mrtvi. Ponoči pa je za menoj prišel še Alojz Vidic, ki je bil ranjen. Povedal je, da sta Jože in Mirko padla.

Položili smo cvetje in prižgali svečke kurirjem v spomin. Utihi niti smo. Iz misli nas je predramila pesem o kurirjih, partizanih, o borcih za našo svobodo.

Rajko Peternel, 4. r.
OŠ 16. decembra Mojstrana

OB 35-LETNICI IZDAJE TRANSPORTNIH KURIRJEV NA MEŽAKLI

Gledam TV, čitam časopise: Nedeljski dnevnik, TV-15 in naš delavski časopis Železar, zato sem se tudi sam odločil, da opišem doživljanje iz narodnoosvobodilne borbe. Sredi novembra bo namreč poteklo 35 let, odkar smo bili izdani.

Naša postojanka je bila na vrhu Mežaklje na Petelinu. Povezovali smo se s tovariši iz Jeseniških rovt, z jeseniško-bohinjskim odredom, ki se je zadrževal na Pokljuki ali pa na Obranci, ker je bila tudi bolnica. Naša linija je potekala od Belega polja na Hrušici in čez Mežakljo v Spodnjo Radovino. Če pa se je četa jeseniško-bohinjskega odreda zadrževala na Mežakli, smo se sestali že na Ravnah.

Neko soboto je komandir čete jeseniško-bohinjskega odreda določil dva tovariša, da bi šla v ponedeljek na zvezo v Spodnjo Radovino. Tovarisa sta prosila, če lahko odideta že v soboto, da bi se spotoma oglasila še na Javorniku. Tako sta odšla že prej, imela pa sta smolo, da sta padla v roke sovražniku. Namesto, da bi prišla v ponedeljek sama na zvezo, je prišlo z njima še okrog 150 Nemcev.

Iz naše postojanke sta tisti dan šla na zvezo Polde in Stane. Zveza je bila dogovorjena, ko se bo znočilo. Na Belem polju sta prevzela sedem ljudi, med njimi pa je bil tudi nek funkcionar, ki je šel slučajno po isti poti. Pripeljala sta jih do vrha Mrzlih kont in tam počakala, da se je zdanilo. Zjutraj so odšli naprej proti Planini pod Kozjakom. Tam so zaslišali strel. Bil jim je v svari, zato so se umaknili s poti, da jih sovražnik ne bi zajel. Funkcionar je prevzel ljudi in jih sam peljal v četo, ki se je takrat zadrževala na Pokljuki. Polde in Stane sta ga gotovo poznala, da sta mu zaupala ljudi in pošto, sama pa sta šla nazaj v našo

postojanko in nam povedala, da so padli strelji v podnožju Kozjaka. Polde je imel dajnogled in je na čelu Nemcev natančno videl tovariša, ki je bil v soboto določen za zvezo. Takoj smo pripravili nahrbtnike in šli v patrolo. Polde in Stane sta šla proti Kozjeku, Tone in jaz pa proti Mrzlim kontam. Hoteli smo ugotoviti, če se bo sovražnik usmeril proti naši postojanki na Petelinu. Ker smo odšli naprej do Kozjaka, sta se Polde in Stane vrnila v postojanko, midva s Tonetom pa sva bila na vrhu Mrzlih kont. Nemci so prišli na pot, ki je vodila k naši postojanki. Mislija sva, da se bodo usmerili v dolino, toda šli so naravnost proti postojanki. S Tonetom sva bila v težkem položaju, nisva imela poti, snega je bilo do vrha kolen, zato so naju Nemci prehiteli in prišli prej do postojanke. Notri so bili trije naši tovariši. Zaslišali so šum in mislili, da sva midva. Potem pa je Stane vseeno pogledal ven in zakričal: »Svabi!« Padli so strelji. Med begom sta bila ranjena Mici in Polde. Mici je bila težje ranjena, zato so jo ujele in odpeljali s seboj. Našo postojanko so zažgali, nato pa so šli po poti naprej do postojanke releinih kurirjev. Tam ni bilo nikogar. Tudi Mici ni ničesar izdala, zato so se ji maščevali s ponovnim strelom.

Kljub težavam smo obdržali zvezo neprekinjeno. Najprej smo se morali premakniti na varno mesto in odpeljati Poldeta v bolnico, kajti krogla mu je tičala med rebri. Nato smo pokopali tovarišico Mici.

Po tej izdaji smo se povezali z relejnimi kurirji. Tako sta skupaj hodila na zvezo en transportni in en relejni kurir. To nam je olajšalo delo, saj je bila zima huda in dolga.

Kmalu je tovariš Polde okrevail in se vrnil med nas. Tako smo z novo močjo nadaljevali delo, dokler ni zasijala luč svobode.

Milan Kodrič

ZAKAJ SEM SE ODLOČIL ZA POKLIC STROJNEGA TEHNIKA

Ze ko sem bil majhen, sem stalno nekaj razstavljal in sestavljal. Zanimalo me je vse, kar se je gibalo in dajalo od sebe sliko ali glas. Ko se nam je pokvaril televizor, sem bil vedno poleg, ko ga je elektro-tehnik popravil. Večkrat sem bil tepen, saj sem stikal s prsti, kjer ne bi smel.

Marsikatera igračka je šla po zlu. Vse, kar sem dobil, sem razstavil. Če kaj ni šlo narazen na lep način, sem uporabil silo, največkrat kar kladivo. Zelo rad sem hodil k bratrancu, s katerim sva potem skupaj naredila kakšen preprost avto, avion ali kaj podobnega. Ze takrat me je zanimalo modelarstvo. Poskušal sem delati z majhe, toda

noben mi ni uspel. V četrtem razredu sem naročil revijo Tim. Z njo sem si pridobil izkušnje. Postal sem vnet modelar. Najprej sem delal bolj preproste modele. Od raket sem počasi prešel na letala. Zgradil sem nekaj že dovolj dobrih letal. Sedaj, ko sem večji, doma tudi kaj popravim. V šoli komaj čakam ure tehnike, kemije, fizike in matematike. Rad rešujem naloge s teh področij. Bolj so zapletena, z večjim veseljem jih rešujem. Tudi knjige o tehniki rad prebiram.

Tomaž Mertelj, 8. r.,
OŠ Jeseniško-bohinjski
odred
Kranjska gora

Del asfaltirane ceste od Mojstrane proti Vratom (Foto: J. Rabič)

PRED DVAJSETIMI LETI IN DANES

Ravno sedaj teče razprava v TOZD in delovnih skupnostih Železarne o samoupravnem sporazumu o združevanju denarja za izdelavo idejnih načrtov za prepotrebni kulturni dom na Jesenicah. Pred meseci pa je bilo v Železarju objavljenih nekaj razprav o Delavskem domu pri Jeleni.

V roke mi je prišel tudi Železar številke 6-7-8 iz leta 1959. V tem Železarju je z razmeroma debelimi črkami napisan naslov prispevka takratnega predsednika občinskega sindikalnega sveta Jesenic NA JESENICAH BOMO ZGRADILI NOV DELAVSKI DOM.

Uvodoma avtor navaja, da že vsa leta po vojni močno primanjkuje prostora za razvijanje družbenopolitičnih in družbenih dejavnosti na Jesenicah in ugotavlja, da nimajo proletarske Jesenice niti po 14 letih povojnega razvoja svojega delavskega doma. V tem pogledu smo med ostalimi industrijskimi centri v Sloveniji res ostali na repu. Na Jesenicah potrebujemo delavski dom, ki bo z vsemi svojimi prostori omogočil boljše delovanje vsem družbenopolitičnim organizacijam, predvsem pa delavskemu prosvetnemu društvu SVOBODA z vsemi sekcijami. Izvršni odbor sindikalne podružnice železarne Jesenice je zaradi tega že v lanskem letu resno pristopil k reševanju tega problema. Na eni od sej je bil ustanovljen iniciativni odbor za gradnjo delavskega doma. V ta odbor so bili imenovani Matvej Hafner, direktor Železarne, kot vodja tega odbora, ostali člani pa so bili Stanko Ravnik, direktor računovodstva Železarne, Lojze Božič, France Leben, predsednik občinskega sindikalnega sveta in Jože Varl, predsednik DPD SVOBODA Tone Cufar Jesenice.

Iniciativni odbor je imel skupno sejo s tajništvom DPD SVOBODA Tone Cufar, na kateri se je končno oblikoval idejni program glede kapacitete in lokacije bodočega doma.

Bralcem Železarja je bil tudi posredovan predložen program za izdelavo načrta delavskega doma in sicer:

— Kinodvorana s 600 sedeži. Ta dvorana bi morala imeti oder za uprizarjanje večjih umetniških del, kot na primer: nastop filharmonije, večjih pevskih zborov ob raznih svečanostih in podobno.

— Koncertna dvorana naj bi imela 300 sedežev. Oder naj bi bil tako prirejen, da bi služil tudi za kombinirane programe, kot na primer: dramski, pevski, folklorni in ostale kulturno-umetniške prireditve.

— Družabna ali plesna dvorana naj bi imela ob mizah od 250 do 300 sedežev. Ta dvorana bi morala imeti še stranske manjše prostore — variete oder itd.

— Prostor za knjižnico s 100.000 knjigami, s tem bi prenesli knjižnico iz amaterskega gledališča Tone Cufar.

— Čitalnico s kapaciteto 50 oseb ob mizah.

— Za razna predavanja je potrebna predavalnica za okoli 80 oseb.

— Dve učilnici s kapaciteto po 25 oseb za razna strokovna predavanja in izvenšolsko oziroma pošolsko izobraževanje.

— Štiri klubske prostore, in to: en za 15 oseb, dva za 25 oseb in en za 40 oseb. Kapaciteta teh prostorov je mišljena s sedeži ob mizah. Prostorji bi morali imeti funkcionalne pomene, pregrajeni z steklenimi ali premičnimi stenami.

— Ena glasbena soba za godbo na pihala in za orkester s kapaciteto 70 oseb. Ta soba bi služila za vadbo omenjenih ansamblov.

— Ena glasbena soba za pevski zbor, kapaciteta 100 oseb.

— Ena lutkovna dvorana za marionetne in ročne lutke, kapaciteta za 120 oseb.

Iz celotnega programa je razvidno, da je takratni iniciativni odbor imel zelo optimistično gledanje, saj je za delavski dom predvidel precejšnje kapacitete.

Takratne želje so bile, da bi vso družbeno in kulturno dejavnost združili v enem kulturnem hramu. Seveda je vse ostalo samo pri načrtovanju, oziroma idejnem načrtu, istočasno pa se potrebe, ki jih lahko imenujemo bolj želje, rasle tudi v bližnjem Javorniku in malo bolj oddaljeni Hrušici. Toda te želje so se zaradi večje angažiranosti oziroma političnega vzdušja tudi uresničile. Dobili smo dva nova kulturna hrama, ki pa nista racionalno izkoriščena. Vsekakor bi z boljšim načrtovanjem lahko bolje služila namenu.

V zadnjih letih smo tudi na Jesenicah zgradili objekt, ki bi se lahko ob sportnih uporabljal tudi za kulturne prireditve in za razne gospodarske dejavnosti, seveda v kolikor bi bil objekt dokončan. Če bomo z dokončanjem del na tem objektu še odlašali, bomo v bližnji prihodnosti imeli še en primer podvojenosti. Tako bomo imeli poleg dveh muzejev še dva tunela. Kljub temu, da se ni dograjen obravnavani športni objekt, smo začeli z gradnjo drugega, za katerega tudi lahko rečemo, da je za Jesenice prepotrben, kot smo trdili za prvega. Tako trdimo za nov muzej, ki tudi še ni dograjen.

Ob vsem tem pa se je pojavila zahteva oziroma potreba po gradnji novega delavskega kulturnega doma, za katerega naj bi še v tem srednjeročnem obdobju po družbenem planu občine pripravili vse načrte za gradnjo v naslednjem srednjeročnem obdobju.

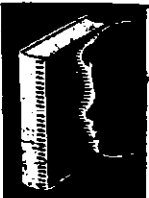
Mirne duše lahko rečemo, da imajo vsi tisti, ki tako vneto zagovarjajo potrebo po vseh teh objektih, ki so že delno zgrajeni ali so v izgradnji, oziroma, ki jih še predvidevamo, deloma prav. Toda pri vseh potrebah moramo vedeti, ali bomo občani zmogli vsa ta bremena nositi, kajti nihče nam ne bo denarja poklonil, ampak ga bomo morali zbrati sami.

V minulih dvajsetih letih bi na Jesenicah vse to že lahko zgradili, če bi uspeli vse želje lepo po mreženem programu programirati, še posebno, če bi interese posameznih organizacij in posameznikov lahko uskladili z družbenimi interesi ter finančno zmogljivostjo občine.

V občini se bomo morali dogovoriti, kaj potrebujemo in kaj zmoremo.

Stane Torkar

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Tomo REBOLJ: Alfa Pauna. Partizanska knjiga 1979.

Gre za izrazito mladostniški tekst. Napisal ga je zelo mlad avtor in v njem govori skoraj izključno o mladini. Zapisal sem mladostniški, ne morda začetniški. S tem hočem reči, da Reboljovo pisanje pred leti — ko je to pisal — ni bilo začetniško okorno. Spominjam se, kako brezobzirno je ugledni kritik A. Inkret pisal o neki drugi (kasnejši) knjigi tega avtorja. Privoščil si je nekaj nepotrebnih nizkih udarcev, na primer, da Rebolj ne obvlada slovnice, pa čeprav je bil jezik *Baltazarja* — za to delo je šlo — še kar preveč uglasjen. Po tem bi se dalo sklepati, da Rebolj ne sodi v Inkretovo klapo.

Za *Baltazarja* pa sem sam zapisal na tem mestu, da se dogaja »nekje v oblakih«, da je tam vse nekam privzdignjeno in odmaknjeno. *Alfa Pauna* je po svoje na tleh, po svoje pa spet nekako v oblakih, le da malce drugače. Namreč, tokrat so to oblaki alkoholnih hlapov. Rebolj v tem delu opisuje mladostniško pijansko klapo, kako se sprehajajo po Ljubljani od šanka do šanka, dokler si v poznih večernih urah ne pomagajo pri bruhanju.

Tako življenje se vleče skozi vso zgodbo. Junak in pripovedovalec zgodbe Tomo je v tej »bandi pijanjske« kakor enak med enakimi. Od drugih se razlikuje po tem, da ga spoznamo tudi od znotraj. Sicer pa je Tomo v tej zgodbi podvojen: zdaj sam pripoveduje zgodbo, zdaj spet zgodba govori o njem kot o nekom tretjem. Zgodbi se celo, da Tomo piše pismo Tomu — ki ni nekdo drugi. Ne gre za razcep osebnosti, bogne da, pač pa za svojsko pripovedno tehniko, ki jo Rebolj kot mlad pisatelj zelo dobro obvlada. In pri tem ni prav nič izumetničen; zato se mi je upiralo, da bi uporabil oznako začetniški.

Torej gre za razmeroma zrelo pripovedno delo? Sploh ne. V kolikor Rebolj obvlada pisateljsko obrt, jo obvlada predvsem zato, ker se vseskozi giblje v nekem zelo zoženem svetu. Bodisi da govori o Tomu in o njegovih ljubeznivih fantastičnih domislicah, o sanjarjenju, o pubertetniški zaljubljenosti, o *Alfi Pauni*, ki je hkrati zvezda na nebu, pa tudi na cestnem tlaku, utelešena v liku neke Jasne; bodisi da govori o »bandi pijanjske«, o tem, kako eksajajo in spet eksajajo, preštevajo, koliko super (super velikih piv) je kdo že spravil pod kapo, kako kvantitajo, tvežejo nesmisle, ki naj bi zveneli vražje resno — in tako naprej, — povsod je tu zamejenost, zožena zavest. Enkrat je zid osamelost, drugič spet pijanost. V »bandi pijanjske« je pubertetniški prav tako ločen od sveta, kot v lastnih

sanjarijah. Pijanost je kakor zavesa, ki zastira ves svet, če izvememo točajko: pa še to dojemamo le toliko, kolikor novorojenec dojemamo materine prsi.

Se to vendarle spleča brati? Komu že. Knjiga je po svoje ganljiva. Pred meseci smo v *Železaru* brali pripoved o istem problemu izpod peresa Jožeta Koširja. No, Košir je predvsem moralist, ki obsoja pijanost, ki se z vsemi močmi bori, da bi se izvil iz tega smrtnega objema. Rebolj ničesar ne obsoja. Njegov junak pije morda le zato, ker to počnejo drugi. In morda zato, da bo kdaj kasneje vse skupaj opisal?

Ta mladostnik je po svoje kar ganljiv in naiven v tem, kako zlahka pristane na takole delitev sveta: na eni strani zaljubljeni pubertetniški, ves lahкотen in nežni, na drugi »banda pijanska« kot predstavnica objektivnega, grobega, moškega sveta. Ta meščanski mladenič bo nehal piti, ko se bo Jasna oče resno pogovoril z njim. Pa še Jasna sama — utelešena *Alfa Pauna* — mu bo rekla, naj se vendar neha zanemarjati. In fant se bo poboljšal.

Bolj plehekkega večerniškega razpeta si ni mogoče misliti. Razkorak med avtorjevim talentom in njegovo človeško zrelostjo je velikanski. In v čem se kaže ta talent?

Predvsem gre v obeh primerih — pri opisih sanjarjenja in pri opisih niančevanja — za nek temeljni realizem, ki meni osebno zelo veliko pomeni: za realizem jezika. Mladi avtor uporablja svoj jezik — in kadar uporablja »bando«, piše njen jezik, ki je hkrati tudi intimno njegov, takoj, ko se ga je odločil uporabiti. Ves svet je zastrt, kar

pa se dogaja znotraj bande pijanske, je prikazano zelo precizno. Kljub temu, da se Tomo, kot vse kaže, skupaj z bando do mrtvega opija, je njegova zaznava ostrina in spomin brezhiben.

Ja, vse drugo pa je izločeno: izločeni so starši, šola, vsa konkretna družba. Predvsem pa je izločena vsa prihodnost. Mladostnik bi moral ves živeti v prihodnosti, zavest lastne prihodnosti, lastnega uresničenja bi ga morala ves čas metati v ekstazo. Če pa si »havajski«, te ekstaze preprosto ni. Prisotna je groba sedanjost, kozarci, kislota zelje na krožniku, popacani prti. Gnus in ravnodušnost do gnusa.

Rebolj je kasneje, v *Baltazarju*, opustil to precizno zapisovanje neposvečenega sveta. Bolje rečeno, *Alfa Pauna* kot simbol nečesa zvišnega je stopila v navadno življenje in ga nekako prekrasila. Proces objektivizacije, stopanja v svet, kjer se soočaš z drugimi, z njihovo voljo, z njihovimi mislimi: to ni samo problem za mladega avtorja, to je tudi problem malega naroda in njegove književnosti. Naj še tako hvalimo Cankarja, hkrati vemo, da je prozo pravzaprav treba pisati drugače, namreč objektivno.

Ljudje pri Partizanski založbi so že vedeli, zakaj so izdali ta tekst, ki je po svoje nezrel, hkrati pa kaže na neke presenetljive zmoglosti mladega avtorja. Sam pa ga ne bi priporočil bralcem vsevprek, ampak le tistim, ki premorejo neko dragoceno lastnost, namreč radovednost: lakoto po tem, da bi spoznali, kaj se dogaja v nekaterih glavah.

Marko Hudnik

OB 25-LETNICI LJUDSKE IN DELAVSKE UNIVERZE

V ponedeljek, 29. oktobra, smo na Jesenicah s posebno proslavo obeležili 25-letnico ljudske in delavske univerze in ob tej priložnosti delavsko univerzo poimenovali po predvojnem komunistu in prvoborcu narodnoosvobodilnega boja VIKTORJU STRAZISARJU.

Slavnostni govornik, predsednik občinskega sveta zveze sindikatov, Teodor Kreuzer, je v svojem govoru poudaril, da ta jubilej ni pomemben samo za delavce, ki združujejo svoje delo v tej organizaciji in za tiste, ki so v tem četrtletju sodelovali v delu delavske univerze in tiste, ki so si v tej organizaciji v tem času pridobili ali dopolnili svojo poklicno, strokovno ali družbenopolitično izobrazbo, temveč za vse jeseniške delavce in družbene dejavnike. Posebej je naglasil njeno pomembnost za sindikate, kajti delavska univerza je bila in ostane pomemben člen v sistemu izobraževanja za samoupravljanje, za aktivno družbeno delovanje delavcev, za osnovno in politično izobraževanje delavcev v sindikatih, zvezi komunistov in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Njena pomembnost je tudi pri delu jeseniškega kluba samoupravičev, v prihodnje pa bo pomemben člen v sistemu usmerjenega izobraževanja.

Za tem je govoril o nič kaj rožnati poti ljudske oziroma delavske univerze, ki za svoje delo ni imela vedno najboljših pogojev, niti vedno ustrezne moralopolitične podpore in ki še danes dela v neustreznih pogojih, ki ne dovoljujejo njene večje razmah.

Ob vsem priznanju delavski univerzi za doslej veliko opravljeno delo, pa se je govornik kritično dotaknil čisto preširoko zasnovane in navedeno množično obiskovane oblike izobraževanja ob delu, ki preusmerja in prekvalificira delavce iz proizvodnih profilov v delavce za administrativna dela. Pri tem je prav gotovo, je delal predsednik, imel svoj vpliv tržni odnos v samem sistemu financiranja in prepočasno razvijanje svobodne meniaje dela na tem področju, s katero je edino moč doseči sporazumevanje in dogovarjanje med izvajalci in porabniki v pogledu obsega in vsebine delovanja, kakor za to potrebnih sredstev.

Med nalogami delavske univerze je govornik predvsem poudaril neno aktivno vlogo pri presaganju občutnih neskladij v izobrazbeni strukturi delavcev in pri popularizaciji znanosti in tehnike v proizvodnem in širšem družbenem življenju s posebnim poudarkom na spodbujanju inventivne dejavnosti na vseh področjih družbenega življenja.

Na slovesnosti je predstavnik Zveze delavskih univerz Slovenije Marjan Lah podelil priznanja. Prejeli so jih: — za uspešno vodenje delavske univerze in prispevek k izobraževanju so prejeli dosedanja direktorji: Jožica Teply, Ludvik Zorja in Miha Cenc; — za dolgoletno sodelovanje in prispevek k izobraževanju odraslih: Joža Varl, Franc Zemva, Vinko Oman, Edo Zagar, Alojz Sotliči; — srebrno plaketo s priznanjem Zveze delavskih univerz Slovenije so prejeli za več kot desetletno sodelovanje z delavsko univerzo: Darko Lenardič, Bratko Skrlj, Pavle Dolar, Mirko Zupan, Albin Kobentar ml., Stanka Geršak, Drago Miklič, Janez Samar, Marko Udir in Rado Kočvar;

— priznanja za sodelovanje z delavsko univerzo in za pomemben prispevek k organizaciji in izvajanju izobraževanja odraslih, so prejeli organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije in drugi, in sicer: Carinarica Jesenice, Železarna Jesenice, občinska konferenca ZKS Jesenice, občinski svet zveze sindikatov Jesenice, klub samoupravičev Jesenice in skupščina občine Jesenice.

Slavnost so s kulturnim programom popestrili: vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica in recitatorji amaterskega gledališča Tone Čufar z odlično izvedenim recitalom literarnih del iz obdobja slovenske moderne.

SLOVESNOST OB 60-LETNICI JESENIŠKE SVOBODE

V petek, 9. novembra, bodo jeseniški Svobodaši ob 18. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar s slavnostno akademijo proslavili 60-letnico delovanja delavskega prosvetnega društva Svoboda in Enakost.

V kulturnem programu bodo sodelovali: pihalni orkester Jeseniški železarji pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca, ženski pevski zbor Jesenice pod vodstvom Milka Škoberneta in ansambel narodnih plesov in pesmi domače Svobode pod vodstvom koreografa Pavla Dimitrova.

Ob tej priložnosti bo Kulturna skupnost Jesenice podelila tudi letošnje Čufarjeve plakete.

Mnogim predvojnim in povojnim Svobodašem je društvo poslalo pisna vabila, žal pa so se nekateri preselili ali spremenili naslove in tako vseh ni moglo zajeti. Zato vabimo vse predvojne člane Svobode in Enakosti in seveda tudi povojne Svobodaše, da se slovesnosti udeležijo. K udeležbi vabimo tudi ostale delovne ljudi in občane.

DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice

232-LETNICA ROJSTVA IN 160-LETNICA SMRTI BARONA ŽIGE ZOISA

V mesecu novembru se bodo slovenski kulturniki skupaj s planinci in ljubitelji Julijskih Alp in še prav posebej Triglava spominjali dveh pomembnih obletnic iz življenja »častne izjeme med puhlimi glavami ljubljanske družbe v drugi polovici 18. stoletja« barona Žige Zoisa.

Žiga Zois, mentor in mecen slovenskega prosvetljenstva, se je rodil v Ljubljani 23. novembra pred 232 leti, leta 1747, na danes imenovanem Zoisovem grabnu. Zois ni bil samo bogat lastnik starih bohinjskih rudnih bogastev in fužin v Nomenju, na Javorniku, na Pozabljenju in Fužinah, bil je tudi veliki dobrotnik »kulturnega ljubljanskega kroga«. Usmerjal je najširši krog prvih slovenskih dramatikov, pesnikov, pisateljev, slovničarjev in književnikov. Njegovemu nasvetu je sledil naš prvi dramatik Anton Tomaž Linhart, ki je spočetka pisal samo v nemščini, bil je tudi učitelj našemu prvemu pesniku Valentinu Vodniku. Žiga Zois je podpiral in usmerjal tudi Blaža Kumerdeja, slovenskega šolnika, jezikoslovca in slovničarja. V slovenski kulturni krog prvih prosvetljencev je aktivno vključil tudi Jerneja Kopitarja, filologa in sestavljalca naše prve znanstvene slovnice.

Brat Žige Zoisa je naš prvi veliki botanik in raziskovalec rastlinstva Julijskih Alp in Karavank. Njegovo ime je poznano po vsem svetu, saj se po njem imenujejo številne izredno redke cvetlice (Campanula in Viola Zoisis).

Karel in Žiga sta bila pionirja našega planinstva v Bohinju in Julijskih Alpah. Pri Žigu so se zbirali in uživali njegovo veliko razumevanje in izdatno moralno in materialno pomoč prvi raziskovalci in odkritelji Črne prsti in tudi Triglava.

Bogataš Žiga Zois je verjetno razpisal denarno nagrado za prvega, ki bo premagal in ukrotil Triglav. Pri lastniku bohinjskih fužin so se oglašali in dobili vsestransko pomoč Janez Anton Scopoli, ranocelnik, botanik in znanstvenik Baltazar Hucquet, Henrik Freyer in številni drugi, ki so se z Bohinjem borili za vrh Triglava. On je domačin in tuji raziskovalec Triglava: dajal najboljša fužinarje, lovce, pastirje in iskalce zelišč in rudnih bogastev. Med njimi tudi Luka Korosca s Koprivnika, lovca Stefana Rožiča, Matija Kosa iz Jereke in Lovrenca Wilomitzerja, ki se 25. avgusta pred 201 letom, verjetno prvi stopili na vrh Triglava.

Širok krog Zoisovih sodelavcev, pisateljev, pesnikov, dramatikov, lovcev, pastirjev in fužinarjev je privabil v čudoviti Bohinju in triglavske višave številne domače in tuje znane popotnike, botanike, znanstvenike in raziskovalce, ki so občudovali in ponesli v svet vest o lepoti in veličini našega planinskega sveta.

Michelangelo Zois je zapustil sinu Žigi ogromno premoženje z velikim rudnim bogastvom in dobro vpeljanimi fužinami v Mislinji, Radovljici, na Javorniku, Bohinjski Bistrici in Fužini, v Mejstrani in Kropi. Zato je daroval vse svoje bogastvo prosvetljenstvu, kulturi in planinstvu. Žigova mati je bila Stovenka.

Prvi raziskovalec Triglava Baltazar Hucquet je dobil pri Karlu in še prav posebej pri Žigi, ko je prišel iz Idrije 1776. leta v Bohinje, dovolj vsjega, kar je potreboval. Med svojimi ljudmi fužinarji, lovci in pastirji iz Bohinja, Ko-

privnika, Jereke in Gorjuš je Žiga izbral najbolj pogumne moške, ki so bili vajeni hoje po gorah.

Franc Xaver Baraga je že leta 1776 narisal in upodobil prvo podoba Triglava, gledano z Velega polja, kjer je prvič natančno označen Triglav z višino 1549 m, označen je tudi Mali Triglav in Kreterza. Ta prva podoba Triglova je bila kašipot Hacquetu za vse njegove poznejše poizkuse pristopa na vrh »očakov kranjskih siv'ga poglavarja«.

Na pobudo bratov Zoisov začne leta 1826 intenzivno raziskovati botaniko tudi idrijski rojak, prvi kustos ljubljanskega muzeja, Henrik Freyer. Na njuno vabilo pride v naše kraje leta 1828 tudi slavni angleški popotnik, naravoslovec in raziskovalec Humphry Davy, ki je dalj časa prebival in občudoval naš planinski svet v Podkorenju, kjer ima še sedaj spominsko ploščo. Istega leta (1828) pristopijo zgodnji obiskovalci Triglava tudi stoji preko ozkega grebena med Malim in Velikim Triglavom, z njimi pa tudi prvi štirinožec — pes, ki je bil z njimi. Osem let pozneje, leta 1836, Henrik Freyer odkrije čudovito dolino Vrat in se mimo slapa Peričnik pod severno steno očaka Triglava leta 1836 povzpne celc na vrh Stenarja. Henrik Freyer se je 10. avgusta naslednje leto (1837) tudi sam brez vodnika prvi povzpel skozi dolino Krme na vrh Triglava.

Po letu 1800 so Zoisove bohinjske fužine osiroteli in bogati lastnik je ohromel. Dvajset let je bil priklenjen nozicek. Še vedno pa je podpiral slovensko kulturo in planinstvo.

Ta veliki in nadvse pomembni mož, lastnik bohinjskih rudnih bogastev in fužin, mentor, mecen in protagonist slovenskega prosvetljenstva in klasičnega planinstva, glavni pobudnik za prvi pristop na Triglav, je hrom umrl 10. novembra pred 160 leti, leta 1819. Anton Tomaž Linhart, Valentin Vodnik, Blaž Kumerdej, Jurij Japelj, Jernej Kopitar, Baltazar Hacquet, Henrik Freyer in »štirje srčni možje iz Bohinja«, z mnogimi drugimi, kličejo velikemu dobrotniku, »zlahtnemu baronu« Žigi Zoisu, večno hvalo in slavo.

Uroš Župančič

SLIKARJI

»ISKRE«

KOLEKTIVNO NA JESENICAH

Jutri, v petek, 9. novembra, bodo ob 17. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kluba ISKRA iz Kranja. S tem vračajo obisk jeseniškemu dolikovcem, ki so letos prav tako s kolektivno razstavo gostovali v razstavnih prostorih njihove tovarne na Laborah pri Kranju.

Slikarji kranjske ISKRE sodojo med najbolj delovne likovne kolektive v Sloveniji in so v letih obstoja pokazali veliko kvaliteto rast.

Razstava bo odprta vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure do vključno 21. novembra.

AKCIJA »SMUČARSKA IZKAZNICA« SK JESENICE

Tudi letos smučarski klub Jesenice organizira akcijo »smučarska izkaznica« za sezono 1979/80. Vsi ljubitelji smučarskega športa in belin poljan, cicibanji, pionirji, mladinci, tekmovalci, rekreativci in podpisniki člani organizacij združenega dela, vpišite se in vplačate članarino »smučarska izkaznica«. S tem boste postali član našega kluba in član Smučarske zveze Slovenije, ki vam nudi 10 % popusta pri nakupu smučarske opreme.

— smučarske hlače (elastične), hlače (ogrevalne), smučarski kombinizon, par smučarskih čevljev (alpski, tekaški), komplet tekmovalnih palic, par smučarskih kotalk, smučarsko vetrovko, par smučarski vezi (Nevada), komplet anorak.

Pri nakupu dnevnih kart na slovenskih žičnicah, koriščenju dnevnih penzionov v hotelih — kampinhu, pri športnih uslugah, kot so športni rekviziti in plavalni bazeni v vseh 15 športnih centrih, ki se navedeni na izkaznici.

Istočasno je vsak član zavarovan pri zavarovalnici Triglav za primer nezgodne smrti in nezgodne invalidnosti. Vse podrobnosti dobi vsak pri vpisu in vplačilu članarine. Poleg izkaznice prejme še 15 bonov za omenjeni popust ter navodilo, na katerem je natančno navedeno kako in kje lahko koristite in nabavite vse artikale.

Izkaznica velja šest let. Smučarska zveza Slovenije vas vabi, da postanete podporni člani. Vsako leto boste dobili nalepko za vplačano članarino in bone. Podporni člani imajo popust v hotelih, kampih in bazenih oziroma kopalniščih ter športnih objektih kot je navedeno v sami izkaznici. Vplačila in vpisovanje članarine »smučarska izkaznica« za sezono, ki velja od 1.7.1979 do 30.6.1980, sprejemamo:

V TRGOVINI Slovenija šport Jesenice, vsak dan od 7. do 19. ure, razen v sobotah do 12. ure.

ČLANARINA — za člane nad 15 let cena 150 din.

— za pionirje starosti do 15 let (rojeni do 30.6.1965) cena 60 din.
— za podporna člane (ne glede na starost) cena 50 din.
— podporni člani organizacij združenega dela 50, 1000, 2000, 3000 din.

Organizacije združenega dela prejmejo toliko izkaznic za podporna člane, kolikšno članarino so plačale.

Poleg tega vsak plača izkaznico 5 din, nalepko 5 din in predloži sliko formata 2,5 x 3,5 cm.

Vabimo vas, da se v čim večjem številu vpišete v naše vrste, ker boste s tem veliko pripomogli, da bo smučarski klub deloval bolj uspešno pri vzgajanju mladih smučarjev tekmovalcev in rekreativcev.

Istočasno pa boste imeli sami korist pri vseh navedenih popustih.

Smučarski klub Jesenice

PROGRAM DRSANJA IN OSTALIH PRIREDITEV DO 14. NOVEMBRA

SPORTNO KULTURNA DVORANA

REKREACIJSKO DRSANJE:

petek, 9. novembra, od 20.15 do 22.15 za Železarno,
sobota, 10. novembra, od 14.00 do 16.00 ure splošno,
nedelja, 11. novembra, od 14.00 do 16.00 in od 17.00 do 19.00 ure
splošno in od 20.00 do 22.00 ure za Železarno.

HOKEJ NA LEDU:

V soboto, 10. novembra, ob 17.30 prijateljska mednarodna tekma
HK Kranjska gora : Rotschitz-Vihtring — Avstrija. Vstop prost.

GORENJSKA LIGA:

petek, 9. novembra, od 22.30 do 23.30 HK Naktlo
nedelja, 11. novembra, od 9.00 do 10.30 HDK Bled
ponedeljek, 12. novembra, od 22.00 do 23.30 HK Borovlje
torek, 13. novembra, od 21.00 do 22.30 HDK Tržič
sreda, 14. novembra, od 21.15 do 22.45 HK Kokrica

SOLE IN VRTCI:

četrtek, 8. novembra, od 13.15 do 14.15 osnovna šola Prežihov Voranc
ponedeljek, 12. novembra, od 9.00 do 11.45 vrtec Angelce Ocepik in
od 12.00 do 13.30 šola za zdravstvene delavce.

NOGOMETNO IGRISČE:

Nedelja, 11. novembra, ob 13. uri — mladinci XII. kolo NK Jesenice :
NK Domžale.
Vstopnine ni.

BORCEM

JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA

Odbor jeseniško-bohinjskega odreda vabi vse borce na letni
zbor, ki bo v nedeljo, 11. novembra, ob 10. uri v domu Jožeta
Ažmana v Bohinjski Bistrici.

Na zboru bo podano poročilo o delu dosedanjega in izvolitev
novega odbora. Borci odreda bodo prejeli spominske značke.

ZAHVALA

Ob prerani smrti

IVANKE PŠENICA

se iskreno zahvaljujemo sorodni-
kom, sosedom, prijateljem in znan-
cem, ki so darovali vence in cvetje,
se poklonili njenemu spominu ali
kakorkoli pomagali v tragičnih tre-
nutkih in se skupaj z nami poslo-
vili od nje na doživetju pokopali-
šču. Zahvaljujemo se osebju inter-
nega oddelka jeseniške bolnišnice
za skrb in nego ob njeni težki bo-
lezni. Zahvalo smo dolžni tudi ko-
lektivu GG TOZD Jesenice in stano-
valcem s Tomšičeve 70/D za daro-
vane vence in spremstvo na njeni
zadnji poti.

Iskrena hvala pevcem društva
jeseniških upokojencev za ganljive
žalostinke ob odprtem grobu ter
predstavnikom kulturno umetniškega
društva Jaka Rabič Dovje Moj-
strana za poslovilne besede.

VSI NJENI

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi

MARJANA KOKANOVICA

se najlepše zahvaljujemo reševalni
ekipi zdravstvenega doma Jesenice,
dr. Cesarcu in dr. Dražiču za hitro
intervencijo, kakor tudi vsem so-
stanovalcem za nesebično pomoč.
Zahvalo izrekamo vsem, ki so po-
častili njegov spomin, ga spremlili
na njegovi zadnji poti in mu daro-
vali vence in cvetje. Prisrčna hvala
njegovim sodelavcem iz TOZD va-
ljarna debele pločevine za spre-
stvo in poslovilni govor, kakor tudi
godbi na pihala iz Gorij in pevcem
Društva upokojencev Javornik-Ko-
roška Bela.

Vsem in vsakomur posebej še
enkrat iskrena hvala.

Žena Angela s sinom Ožbijem,
mama, bratje in sestre z
družinami

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata
TOZD Livarna se za denarno po-
moč, dodeljeno v času bolezni, naj-
lepše zahvaljujem.

Franc Jordan

ZAHVALA

Dr. Mihaelu Sajevcu se najlepše
zahvaljujem za vso zdravstveno
pomoč, katero je prejela pokojna
mama v času njene težke bolezni.

Thalerjevi

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 10. novembra, bo
popoldan od 15. do 19. ure na
Jesenicah dežurna

DELIKATESA — Kaša 4
na Plavžu.

RESITEV KRIZANKE IZ 14. ŠTEVILKE ZELEZARJA

STANDARDIZACIJA, OBCIN-
SKI PRAZNIK, LI, MIT,
MAAR, TRI, ALBENIZ, VC,
LEAR, RIESA, OVEN, ARKA,
JAMA, IST, ALICANTE, ERA-
TO, SI, LTS, PARSEK, SELE-
NA, KAKAO, URI, RI, ETA-
NOL, KREK, NK, SANSON,
NAGANO, RAROG, ORK,
ARTA, ICA, NTIMA, LA,
EAK, BO, CI, EPSOMIT,
ILIN, PLIMA, EJEKTOR,
CIANOZA, KAJAK, ANSA,
ANKARAN, SANI.

IZGUBLJENA ZAPESTNICA

V torek, 6. novembra sem od 7.30
do 8. ure od Cufarja na Plavžu do
gimnazije izgubila zlato zapestnico,
ki mi je izredno drag spomin. Kdor
jo je našel naj jo proti nagradi
vrne na naslov: Albina Kosmač, Je-
senice, Cesta revolucije 8, ali v do-
poldanskih urah v pisarni jeseniške
gimnazije.

ZAHVALA

Vsem, ki ste nudili pomoč in so-
čustvovali z nami ob bolezni in
smrti

FRANCETA ZAJCA

vsem, ki ste mu podarili cvetje in
ga spremlili na njegovi zadnji poti,
zdravnikom, ki so mu lajšali bole-
čine, vsem stanovalcem Ceste rev-
olucije 4 za zbrano gnetno pomoč,
godbi na pihala iz Gorij, vsem voz-
nikom osebnih vozil, delavcem
TOZD Željarna za poklonjeni ven-
ec in TOZD Družbena prehrana za
poklonjeni venec in spremstvo na
pogrebu — iskrena zahvala.

Zalujoča žena Angela in sin
z družino

ZAHVALA

Ob smrti naše drage žene, mame,
stare mame, sestre in tete

NEŽE SVETINA

in ob prerani smrti sina, brata,
moža, očeta in strica

JOZETA SVETINA

se zahvaljujem vsem sorodnikom,
sosedom, prijateljem, znancem, so-
delavcem pevcem in KS Javornik-
Koroška Bela.

Za izrazne sožalja, podarjeno cv-
etje in spremstvo na njuni zadnji
poti vsem prisrčna hvala.

Svetinovi

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

10. novembra japonski barvni ri-
sani film MACEK NA DIVJEM
ZAHODU ob 15. uri. Ogled filma je
brezplačen za varčevalce ježkovega
kluba. Poklanja jim ga Jugobanka
Ljubljana.

10. in 11. novembra honkonški
barvni karate film CHEN; režija:
Hsiao Jung, v glavni vlogi Fan
Kung Jung ob 17. in 19. uri.

12. in 13. novembra angleški barv-
ni vohunski film NOČ ORLOV; re-
žija: John Sturges, v glavni vlogi
Michael Caine ob 17. in 19. uri.

14. novembra ameriški barvni pu-
stolovski film MASČEVANJE BE-
LEGA BLISKA; režija: Joseph Sar-
gent, v glavni vlogi Burt Reynolds
ob 17. in 19. uri.

15. novembra ZAPRTO

16. novembra italijanska barvna
kriminalna RAMBO PROTI UGRA-
BITELJU; režija: Umberto Lenzi, v
glavni vlogi Tomas Milian ob 17. in
19. uri.

17. in 18. novembra nemška barv-
na erotična komedija GRSKE
SMOKVICE; režija: Sigi Gatz, v
glavni vlogi Betty Verges ob 17. in
19. uri.

Kino PLAVZ

10. in 11. novembra angleški vo-
hunski film NOČ ORLOV ob 18. in
20. uri.

11. novembra japonski barvni ri-
sani film MACEK NA DIVJEM
ZAHODU ob 10. uri.

12. in 13. novembra honkonški
barvni karate film CHEN ob 18. in
20. uri.

14. novembra ZAPRTO

15. novembra italijanska barvna
ljubezenska drama TO JE PRAVA
LJUBEZEN ob 18. in 20. uri.

16. novembra ameriški barvni pu-
stolovski film MASČEVANJE BE-
LEGA BLISKA ob 18. in 20. uri.

17. in 18. novembra italijanska
barvna kriminalna INSPEKTOR V
AKCIJI ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

10. november italijanski barvni
erotični film LA VERGINELLA ob
20. uri. Ogled filma je mladini do
15. leta starosti prepovedan.

14. novembra angleški barvni vo-
hunski film NOČ ORLOV ob 20. uri.

17. novembra honkonški barvni
karate film CHEN ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

10. novembra angleški barvni ero-
tični film DOZIVETJA POP PEVCA

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem
skladišča vložka TOZD Hladna va-
ljarna Jesenice najlepše zahvalju-
jem za darilo, posebno še delovodji
tov. Jerebu in tov. Pretnarju za
obisk na domu.

Vsem še enkrat prisrčna hvala in
še mnogo delovnih uspehov.

Franc Bolčina

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi drage
žene, mame, sestre in stare mame

MARIJE ČUDEN

se iskreno zahvaljujem sorodni-
kom, sosedom, prijateljem in znan-
cem, ki so nam v najtežjih trenu-
tkih stali ob strani, nam pomagali
in jo spremlili na njeni zadnji poti.
Posebno zahvalo izrekamo tova-
riščam Kemperlovi in Frelhovi
za nesebično nego v času bolezni na
domu.

Zahvaljujem se zdravnikom in
osebju internega in kirurškega od-
delka jeseniške bolnišnice, kakor
tudi ostalim zdravnikom, ki so ji v
času bolezni lajšali bolečine in se
trudili, da bi jo ohranili pri življe-
nju.

Prisrčna hvala pevcem Društva
upokojencev Jesenice za ganljive
žalostinke.

Zahvaljujem se vsem sosedom
za izkazano denarno pomoč.

Se enkrat vsem, ki ste sočustvo-
vali z nami, prisrčna hvala.

Zalujoči mož Albin in ostalo
sorodstvo

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno za-
hvaljujem vsem sodelavcem dnine
Slavec HV Jesenice za dragoceno
darilo, ki mi bo v trajen spomin.
Vsem še enkrat najlepša hvala in
veliko uspeha v nadaljnjem delu
vam želi dolgoletni sodelavec

Janko Kejžar

ZAHVALA

Izvršnemu odboru konference
osnovnih organizacij sindikata Ze-
lezarne in osnovni organizaciji sin-
dikata delovne skupnosti za ekono-
miko, TKR in novogradnje se naj-
lepše zahvaljujem za denarno po-
moč, ki mi je zelo dobrodošla.

Lovro Matošič

DOPISUJTE

SRCE, MLADOST, ZNANJE ...

Današnji komentar o zmagi Jesenic nad Olimpijo naj začnem z ugotovitvijo, da je mlada generacija jeseniških hokejistov v soboto, 27. oktobra, zvečer v dvorani v Podmežakliji pred okoli 3000 gledalci povedala, kar je imela povedati. Na najboljši način, z zelo dobro, pošteno, možno in domiselno igro so povsem zaslužno premagali velikega favorita za osvojitve naslova državnega prvaka, ljubljansko Olimpijo. Rezultat, oziroma zmaga pomlajenega jeseniškega moštva, ki je v soboto nastopilo tudi oslabljeno, je bila minimalna 3:2. Izražena je z enim golom razlike, pa vendar lahko rečemo, da so prav s to zmago jeseniški hokejisti obrnili nov list v že tako svetli hokejski zgodovini železarskega mesta.

Ob sobotnem uspehu, ki ga pravzaprav nihče ni pričakoval, razen morda le nekaterih največjih optimistov, je potrebno poudariti veliko borbenost, znanje, predvsem pa visoko moralo vseh igralcev, ki se niso ustrašili zelo dobro pripravljene ekipe Olimpije, ki je v letošnji sezoni dobesedno »mlela« svoje nasprotnike. To je pokazal že začetek velikega derbija, ko so jeseniški hokejisti zaigrali zelo dobro, ostro in pošteno, kot da ne gre za precej neizkušeno moštvo in številne poškodbe, ki so jih pestile v zadnjem času.

Se enkrat se je izkazala stara resnica, da v vojni lahko zmaga le vojak, ki trdno verjame v zmago in se zanjo želi žrtvovati, ne glede na to, kdo je nasprotnik.

Res je sicer, da je velika borbenost imela največje zaslug za jeseniško zmago, toda enako velja tudi za zelo dobro, domiselno igro jeseniškega moštva, ki je na najboljši način pokazalo številnim navijačem — med katerimi so bili tudi tisti, ki so jih že odpisali — da so v letošnji sezoni resno in disciplinirano vadili, da niso podlegli različnim govoricam o tem, da je hokeja na Jesenicah konec in ne tudi slabemu položaju, ko so nekateri igralci lahko trenirali le enkrat na dan zaradi obveznosti na delovnem mestu. Današnja mlada generacija jeseniških hokejistov se je znala povzpeti nad trenutne slabosti in težave, nad sumničanja in celo podcenjevanje, kajti odločili so se svojo mladost nameniti trdi, moški igri in

tako nadaljevati tradicijo hokeja na Jesenicah.

V letošnji sezoni so Jeseničani že zaželeli v Celovcu, kjer so pokazali, da lahko kljub vsem težavam igrajo dobro.

Krona dosedanje sezone je vsekakor zmaga v dvoboju z Olimpijo, nič manj pa tudi ni pomembna zelo dobra igra, ki smo jo videli v soboto zvečer v dvorani v Podmežakliji, ki je spominjala na stare, dobre derbije.

Videli in slišali smo tudi, da precej jeseniških navijačev ni pozabilo na jeseniške barve in dolžnost, ki jo imajo do jeseniških hokejistov. Prišli so, ko je bilo najbolj potrebno, prišli so pomagat in to so storili na najboljši način, za kar so jih hokejisti nagradili z zmago in se tako najboljše oddolžili za njihovo zvestobo in zaupanje.

Hokej na Jesenicah ne bo zamrl vse do takrat, dokler bodo v dvorani v Podmežakliji igrali tako srčni fantje, kot je to primer z današnjo generacijo jeseniških hokejistov. Tradicija ne zamre kar tako. To je pokazala sobota, 27. oktobra 1979. Ta sobota pa je pokazala, da tudi domači trener lahko naredi dobro moštvo, dobre hokejiste. Res je sicer, da sedanja ekipa jeseniških hokejistov še zdaleč ni tako dobra in zrela kot bi lahko bila, pa vendar, če že v tem času, ko je pred njo še trda pot do hokejskega vrhunca v kvantiteti, lahko igrajo tako dobro in uspešno ter premagajo boljšo Olimpijo, je to dokaz, da ji je treba zaupati in ji dati vso podporo.

S prvo zmago jeseniških hokejistov proti Olimpiji so demantirane vse pesimistične napovedi in nezaupanja do »ne

tako izkušenega« trenerja Svetlina in neizkušenih in mladih hokejistov.

Ko govorimo o sobotni zmagi, o trumfu jeseniškega hokeja, ne smemo dovoliti, da bi nas trenutni uspeh zaslepil.

Gre za to, da ostaja Olimpija kljub sobotnemu porazu še naprej največji kandidat za naslov prvaka. Objektivno gledano jeseniško moštvo potrebuje še precej treninga, trdih iger in tudi nekaj igralcev, ki so trenutno v JLA, da bi bilo enakovredno, oziroma boljše kot ljubljanski »zmaji«. To je dejstvo, v katerega ne bi smeli dvomiti. S tem seveda ne mislimo, da so jeseniški hokejisti že dosegli zadovoljiv izkupiček z Olimpijo v letošnji sezoni. Niti najmanj ne, kajti zvesti navijači pričakujejo še druge dobre igre med njihovimi ljubljenci in ljubljancami. Če bodo v teh dvobojih osvojili še kakšno točko, bodo navijači seveda zadovoljni, če pa bodo izgubljali, in porazov ne bo manjkalo, kajti, naj poudarimo še enkrat, Olimpija je v celoti boljše moštvo, naj poraz jeseniškega moštva sprejmemo športno in z občutkom razumevanja.

Ne smemo namreč pozabiti, da se je Olimpija, ki je vsekakor bolje pripravljena za hokejsko »vojno« v letošnji sezoni kot Jeseničani, prvič opekla. Ta poraz pa ji bo dobra šola in se bo za prihodnji dvoboj bolje pripravila kot je to bilo v soboto. Tako bo Jeseničanom še težje, vendar jim nihče ne bo zameril, če bodo izgubili srečanje, v katerem se bodo borili in igrali tako kot prejšnjo soboto v dvorani v Podmežakliji.

Ob koncu še enkrat čestitke vsem jeseniškim igralcem in maloštevilnemu, pa zato bolj delavnemu vodstvu ekipe športnega kolektiva, ki ve, kaj hoče.

D. Dragojevič

KRANJSKA GORA : JESENICE 3:11
(1:6, 1:3, 1:2)

Dvorana v Podmežakliji, gledalcev 500, sodniki: Dremelj, Rozman, Čemažar (vsi Jesenice). Strelci: 0:1 Horvat 8, 0:2 Klemenc 8, 0:3 Lah 9, 1:3 Kern 9, 1:4 Bešič 12, 1:5 Pristov 15, 1:6 Lah 18, 1:7 Horvat 24, 2:7 Potočnik 29, 2:8 Bešič 32, 2:9 Klemenc 37, 3:9 Pajč 43, 3:10 Pavlič 46, 3:11 Golja 50.

Kljub temu, da sta se pomerili kvalitetno precej različni moštvi in je bil zaradi tega zmagovalac že vnaprej znan, se je zbralo več kot 500 ljubiteljev jeseniškega hokeja, ki so želeli videti dve generaciji jeseniških hokejistov na delu: nekoliko starejšo, jeseniško, ki pa je tudi močno pomlajena, kot tudi kranjskogorsko, ki je daleč najmlajša v naši zvezni hokejski ligi.

Tekma ni bila posebno kvalitetna, vendar se ne more reči, da ni bila tudi zanimiva. Jeseniški hokejisti so se nekoliko bolj trudili le v prvi tretjini, ko so tudi povedli s 6:1, v nadaljevanju pa so se z doseženim kmalu »vrteli« in njihova igra ni bila tako učinkovita.

To je šlo v korist mladih Kranjskogorcev, ki so tudi lahko pokazali svojo igro, bili so dokaj prodorni in dosegli tri zadetke.

Igra ni bila kvalitetna, vendar pa gledalci niso šli domov razočarani, saj so videli nekaj prav lepih in duhovitih akcij na obeh straneh.

OSTALI REZULTATI 4. KOLA 1. ZVEZNE LIGE: Olimpija : Partizan 15:3 (2:2, 8:1, 5:0), Spartak : Celje 1:8 (0:5, 1:3, 0:0), Crvena zvezda : Medveščak 5:5 (1:1, 3:1, 1:3).

LESTVICA:

Jesenice	4	4	0	0	41:10	8
Olimpija	4	3	0	1	36:12	6
Cr. zvezda	4	2	1	1	18:15	5
Celje	4	2	0	2	23:20	4
Partizan	4	2	0	2	15:38	4
Medveščak	4	1	1	2	16:22	3
Kr. gora	4	1	0	3	16:29	2
Spartak	4	0	0	4	10:29	0

Nogomet

DVE ZMAGI IN PORAZ
NOGOMETAŠEV JESENIC

V svoji zadnji tekmi v jesenskem delu tekmovalca so kadeti Jesenic v soboto, 3. novembra, doma slavili novo zmago. V nedeljo, 4. novembra, so igrali doma tudi mladinci in člani. Tokrat so zaradi slabe igre mladinci izgubili obe točki, člani pa so zmagali in tako se še vedno potegujejo za prvo mesto v drugi republiški ligi.

NK JESENICE : NK IHAN (kadeti) 3:2 (2:1)

Kadeti so igrali zelo dobro in že v 20. minuti povedli z lepim golom Jotiča. Tojim je dalo še večjega poleta in kmalu je gol dosegel še Hrast. Visoko vodstvo jih je nekoliko uspravilo, kar so gostje izkoristili in znižali vodstvo Jesenic na 2:1.

Tudi v drugem polčasu so kadeti igrali zelo dobro in videli smo nekaj zares lepih akcij. Večino teh akcij sta izvedla najboljša igralca Jesenic M. Bešič in Alagič (rojena 1966. leta). V drugem polčasu je gol za Jeseničane dosegel še Omanović. V zadnji minuti tekme pa so tudi gostje dosegli še en gol.

V jesenskem delu tekmovalca so barve Jesenic branili: Spanić, Terzić, Alagič, Jotič, Bešič F., Trkuhlja, Omanović, Zukič, Hadžisulejmanović, Hrast, Ališić, Iskra R., Jurca in Gerniški. Trener je bil Marjan Komel.

NK JESENICE : NK NOVO MESTO (mladinci) 1:2 (0:0)

Mladinci so tokrat igrali slabo in zaslužno izgubili srečanje z ekipo Novega mesta.

V prvem polčasu je bila igra še nekoliko enakovredna — igrali so predvsem na sredini igrišča.

V drugem polčasu so gostje iz enajstmetrovke povedli z 1:0. Po tem zadetku so Jeseničani sicer zaigrali bolje, a gola niso znali doseči, predvsem zaradi sebičnosti in nekollektivne igre. To se jim je maščevalo, saj so gostje dosegli še en gol. Jeseničani tega niso znali športno sprejeti in so začeli prigovarjati sodniku in njegovim odločitvam ter se nešportno obnašali. Zaradi neprimerne obnašanja je moral sodnik v 75. minuti izključiti iz igre Jeseničana Cataka.

Judo

ZAČELA SE JE PRAVA SEZONA

V soboto, 3. novembra, je bil v Mariboru prvi ženski poizvilni turnir v novi sezoni. Nastopile so tudi tri članice judo sekcije TVD Partizan Jesenice in sicer: Tatjana Žalec in Merima ter Mediha Dizdarevič.

Turnir je bil obenem tudi pregled najboljših slovenskih judistk pred bližnjimi nastopi. Prvi bo že v nedeljo, 11. novembra, v Zagrebu za Abramovičev pokal, nato pa v decembru še v Ljubljani za pokal Nagaoke.

Že po nedeljskem nastopu v Zagrebu bo selektor ženske slovenske reprezentance, Jeseničan Brane Dvoršak, izbral najboljše, ki bodo nastopile 1. in 2. decembra na močnem mednarodnem turnirju v Padovi v Italiji. Izmed Jeseničank je zanesljiva udeleženka v reprezentanci Merima Dizdarevič, ki je tudi v soboto pokazala veliko znanja in borbenosti ter v močni konkurenci v kategoriji do 48 kg zasedla drugo mesto. V isti kategoriji je Mediha Dizdarevič dobila dve borbi, tretjo, za vstop v finalno skupino, pa je izgubila in se uvrstila na dobro peto mesto. Žalčeva, ki zaradi šolskih obveznosti ne trenira redno, tokrat ni pokazala svojih kvalit in je vse svoje borbe v kategoriji do 66 kg izgubila.

V nedeljo, 4. novembra, je bil v Celju članski ekipni turnir za pokal Nagaoke. Ker je bilo v novi sezoni precej spre-

Šah

USPEŠEN START JESENICANOV

V petek, soboto in nedeljo (2., 3. in 4. novembra) se je na Pohorju začel prvi del letošnjega šahovskega tekmovanja v prvi republiški ligi, v kateri nastopa deset ekip: Rudar iz Trbovelj, Celje, Kovinar iz Maribora, Izbrja iz Ptuj, Zalec, Kranj, Ponikve, Postojna, Radenska iz Murske Sobotice in Jesenice. Letošnje tekmovanje je razdeljeno na dva dela. Prvi del je zaključen (prva štiri kola), naslednjih šest kol pa bo odigranih v Postojni ob dnevu republike.

V tem najljubljem republiškem šahovskem tekmovanju že od leta 1972 neprekinjeno tekmuje tudi ekipa Jesenic. Lansko leto so Jeseničani kljub izrednemu startu na koncu zasedli le osmo mesto. Tudi letos so startali izredno uspešno, saj imajo po četrtem kolu le tri in pol točke manj od vodilnega Rudarja in so na petem mestu. Letošnja ekipa je nekoliko pomlajena. Poleg veteranirov Korošca, Simčiča in Krničarja nastopajo še Mencinger, Zeleznik, Kelbl, Rodman, Nada in Vika Marušič, Vesna Ivelja, Kosmač, Soklič in Kokošar. Vodja ekipe je Janko Majtan, ki je pa prav tako član ekipe.

V prvem kolu je ekipa Jesenic premagala Radensko 5,5:4,5. Celo točko so osvojili Mencinger (1. deska), Zeleznik (2. deska), Kosmač (1. mladinska deska) in Soklič (2. mladinska deska). Remizirali so Korošec (4. deska), Simčič (5. deska) in Rodman (6. deska).

V drugem kolu Jesenice : Kranj 5:5. Zmagali so Zeleznik in Rodman ter mladince Kosmač in Soklič, remizirala pa sta Mencinger in Nada Marušič.

V tretjem kolu so Jeseničani že drugič zmagali, tokrat proti ekipi Ponikve 6:4. Zmage so dosegli Mencinger, Zeleznik, Simčič, Kosmač in Soklič, remizirali pa sta Nada Marušič in Vesna Ivelja.

Edini poraz v prvem delu so Jeseničani doživeli z Rudarjem (vodilnim) 4,5:5,5. Celo točko so osvojili Zeleznik, Korošec, Kosmač in Soklič, remizirali pa je Mencinger.

Po četrtem kolu je vrstni red: 1. Rudar (Trbovlje) 24,5, 2. Celje 24, 3. Kovinar (Maribor) 23, 4. Izbrja (Ptuj) 22,5, 5. Jesenice, 21, 6. Zalec 19,5, 7. Kranj 18, 8. Ponikve 16,5, 9. Postojna 14,5, 10. Radenska (Murska Sobotica) 13,5 točke.

Najboljši igralci v jeseniški ekipi so bili Zeleznik, Mencinger in mladince Kosmač in Soklič, ki sta osvojila prav vse možne točke. Slabše igrajo letos članice, saj poleg Nade Marušič nastopata kar dve pionirki, ki pa sta še premalo izkušeni za člansko ekipo.

MLADINSKO PRVENSTVO
GORENJSKE

Ves mesec oktober je bilo v šahovskem domu na Jesenicah gorenjsko prvenstvo za mladince, na katerem so nastopili tudi Jeseničani. Zaradi okrnjenosti zasedbe iz ostalih gorenjskih krajev so Jeseniški mladinci osvojili kar štiri prva mesta. Vrstni red: 1. Kosmač, 2. Soklič, 3. Kokošar, 4. Rodman (vsi Jesenice), 5. Drinovec (T. Zupan, Kranj), 6. Donoval (Lesce), 7. Ivelja, 8. Blagojevič (oba Jesenice), ... 10. Pazlar (Jesenice) itd. Pokrovitelj tekmovanja je bila občinska konferenca ZSMS.

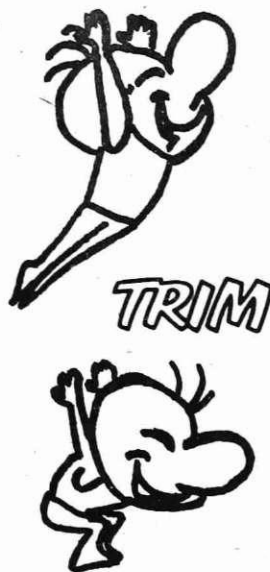
SREDNJEŠKOLSKO PRVENSTVO
GORENJSKE

Pod pokroviteljstvom občinske konference ZSMS Jesenice je bilo v nedeljo, 28. oktobra, v šahovskem domu srednješkolsko ekipno prvenstvo Gorenjske, na katerem je nastopilo pet ekip iz Kranja, Bleda in Jesenic. Zmagala je ekipa Gimnazije (Kranj) pred Centrom srednjih šol (Jesenice), ekipo ZIC (Jesenice), Gostinsko šolo (Bled) in Izobraževalnim centrom (Kranj Iskra). Zmagovalna ekipa je osvojila pokal gorenjskega prvaka, vse ekipe pa so dobile diplome.

V konkurenci deklet je zmagala ekipa gimnazije iz Kranja.

OBČINSKO PRVENSTVO JESENIC

V soboto, 10. novembra, se bo v šahovskem domu na Jesenicah začelo letošnje največje občinsko tekmovanje članov. Nastopijo lahko vsi, ki imajo tretjo ali višjo kategorijo in so člani ŠD Jesenice. Vsi, ki želijo tekmovali na prvenstvu, naj se prijavijo do pričetka tekmovanja, ki se bo začelo ob 18. uri. Vse naslednje partije bodo ob četrtkih, za odločene in prekinjene partije pa bo tako dovolj časa. To velja predvsem za tiste, ki delajo tudi popoldne. TK

V SOBOTO
NA JESENICAH
GIMNASTIČNO
TEKMOVANJE

Po tekmovalcu za pokal gimnastičar, ki je bilo v začetku leta na Jesenicah, se bodo spet v soboto, 10. novembra, v telovadnici ZIC zbrale slovenske telovadke. Tokrat bodo nastopile pionirke tretje in četrte selekcije.

Jeseniške telovadke že od počitnic sem marljivo trenirajo. Čeprav je telovadnica v TVD Partizan Jesenice še vedno v obnovi, so svoj prostor za treniranje našle na TRIM stezi Mirana Ogrina in kasneje v telovadnici ZIC. Trenirajo kljub temu niso bili kvalitetni, saj so bili časovno prekratki, zaradi zasedenosti telovadnice pa tudi tekmovalci v tem delu sezone še ni bilo, da bi se videlo pomanjkljivosti in napake pri izvedbi vaj.

Za vse telovadke tretje in četrte selekcije bo to v novi sezoni prvo tekmovanje in predvsem Jeseničankam želimo, da dokazajo in pokažejo, da telovadba na Jesenicah še ni zamrla, da delo trenerja Mesariča ni zaman in da bi morali to športno vrsto bolj podpirati, ne pa ji obračati hrbit, kot to delamo s to in še marsikatero športno panogo na Jesenicah. -tok